

Innovaatiot osana suomalaisten
kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä

Tessa Leivo

Pro gradu -tutkielma

Maantiede

Maantieteen ja geologian laitos

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Turun yliopisto

Helmikuu 2021

*Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä*

TURUN YLIOPISTO

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Maantieteen ja geologian laitos

LEIVO TESSA: Innovaatiot osana suomalaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä

Pro gradu -tutkielma, 71 s., 2 liitettä.

30 op., Maantiede

Ohjaaja: Lauri Hooli

Helmikuu 2021

Tutkimuksessa käsitellään kuinka suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat ottaneet innovaatiot osaksi strategista ja operationaalista toimintaansa. Innovaatiot ovat tulleet osaksi Suomen kehityspolitiikkaa, koska innovaatioita tarvitaan edistämään sosioekonomista kehitystä sekä maailmanlaajuisten ja paikallisten ongelmien ratkaisuun. Kansalaisjärjestöille innovaatiotoiminta tarjoaa uusia mahdollisuuksia kehitysyhteistyön tekemiseen. Kansalaisjärjestöt tekevät kehitysyhteistyötä ruohonjuuritasolla. Tämän vuoksi kansalaisjärjestöiltä löytyy tietoa siitä, millaisiin kehitysongelmiin tarvitaan ratkaisuja. Kansalaisjärjestöt voivat myös edistää paikallisten osallistumista innovaatiotoimintoihin. Kansalaisjärjestöillä on laajat verkostot, joiden ansiosta ne voivat myös toimia yhdistävänä linkkinä eri toimijoiden välisessä innovaatioyhteistyössä. Innovaatioiden suhde kehitysongelmien ratkaisuun on kuitenkin monimutkainen, eivätkä kaikki innovaatiot edistä kestäväää kehitystä. Innovaatiot edistävät kehitysongelmien ratkaisua vain, jos ne on suunniteltu paikallisiin olosuhteisiin vastaamaan paikallisten kokemuksiin ongelmiin. Tutkimuksessa tutkitaan miten innovaatiotoiminta ymmärretään suomalaisissa kansalaisjärjestöissä, miksi innovaatiotoiminta on otettu osaksi kansalaisjärjestöjen toimintaa ja kokevatko kansalaisjärjestöjen edustajat, että innovaatiotoiminnan avulla pystytään vastaamaan kansalaisjärjestöjen kehitystavoitteisiin.

Tutkimuksen aineisto koostuu seitsemästä teemahaastattelusta. Tutkimusta varten haastateltiin kuutta suomalaisen kansalaisjärjestön edustajaa sekä henkilöä kansalaisjärjestöjen kattojärjestöstä. Haastatteluaineistoa on täydennetty haastateltujen järjestöjen verkkosivuilta löytyneellä tiedolla sekä tiedostoilla, joita osa haastateltavista lähetti haastatteluiden aikana. Aineisto analysoidiin teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että innovaatiotoiminnalla ei ole suurta roolia suomalaisissa kansalaisjärjestöissä, vaikka innovaatiotoiminta on osa kaikkien tutkielmaan osallistuneiden kansalaisjärjestöjen toimintaa. Kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminta keskittyy oman toiminnan kehittämiseen ja yritysyritysyhteistyöhön, mutta paikallisten innovaatiojärjestelmien tukemisella ei ole isoa roolia. Innovaatiotoiminta kiinnostaa kansalaisjärjestöjä, koska se on kansalaisjärjestöille keino saada kehitysyhteistyö paremmin vastaamaan Suomen kehityspolitiikan nykyisiin painopisteisiin. Innovaatiotoiminta nähdään myös keinona, jonka avulla pystytään vastaamaan kehitystavoitteisiin paremmin ja tehokkaammin. Kansalaisjärjestöjen edustajat kokivat, että innovaatiotoiminta on tärkeä osa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä. Nykyisen innovaatiotoiminnan kuitenkin koettiin painottavan liikaa Suomen etua, jonka takia innovaatiotoiminnan avulla ei olla pystytty edistämään kansalaisjärjestöjen kehitystavoitteita tarpeeksi. Kansalaisjärjestöjen innovaatiotyön painotuksen toivottiin siirtyvän kohti osallistavaa ja yhteisöllähtöistä innovaatiotoimintaa. Tutkimustuloksien perusteella esitetään, että kansalaisjärjestöjen pitäisi määritellä tarkemmin millaisia ja mihin tarkoitukseen innovaatioita tarvitaan, jotta niiden avulla pystytään edistämään sosioekonomista kehitystä. Kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan pitäisi keskittyä kehittämään innovatiivisia ratkaisuja, joiden avulla yhteisöt saadaan osallistumaan innovaatiotoimintaan. Aiheesta tarvitaan lisää tutkimusta, jotta kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan avulla pystytään edistämään paremmin järjestöjen kehitystavoitteiden saavuttamista.

UNIVERSITY OF TURKU

Faculty of Science

Department of Geography and Geology

LEIVO TESSA: Innovations as part of the development cooperation of Finnish NGOs

Master's thesis, 71 p., 2 appendixes.

30 ECTS, geography

Supervisor: Lauri Hooli

February 2021

This study examines how Finnish NGOs have incorporated innovations into their activities. Innovation policy has been included as part of Finland's development cooperation, as innovations play a key role in socio-economic development. Therefore, innovations are believed to provide solutions to many development problems. For NGOs, innovation activities offer new opportunities for their development cooperation. NGOs work with the local communities at the grassroots level, hence NGOs have information on what kind of innovations are needed to solve development problems, and NGOs can support the local involvement in innovation activities. NGOs also have extensive networks that allow them to act as a unifying link in innovation cooperation between different actors. However, the relationship between innovations and development is complex and innovations can also increase inequality. Innovations will only have an impact on solving development problems if they are designed as solutions to the problems experienced by locals and they are suited for the local conditions. The study examines how innovation activities are understood in Finnish NGOs, why innovation activities have been included as part of the operations of NGOs and whether NGOs feel that innovation activities help them to meet the various development goals of NGOs.

The research material consists of seven thematic interviews with six NGOs and the NGO umbrella organization. The interview material has been supplemented with information found on the websites of the interviewed organizations and with files sent by some of the interviewees. The material was analyzed by theory-guided content analysis. The results of the research show that innovation activities do not play a major role in the Finnish NGOs. Anyhow, innovation activities were part of the work of all of the research's NGOs. Their innovation activities focused on operational development, technology, and innovation cooperation with Finnish corporations. However, supporting local innovation activities didn't have a major role. NGOs were interested in innovation activities because they provide a way for NGOs to adapt their development cooperation to meet the requirements of Finland's current development policy. Innovations are also seen as a way to respond better and more effectively to the development challenges. The representatives of the NGOs felt that innovations are an important part of NGOs' development cooperation. However, the opinion was that current innovation activities put too much emphasis on the interests of Finnish corporations, which is why innovation activities have not been able to promote development in the desired way. It was hoped that the emphasis on innovation activities would be more community-based and NGOs' innovation work would support more the local innovation systems. Based on the results of the research, it is suggested that NGOs should define more precisely what kind and for what purpose innovations are needed in order to be able to promote socio-economic development. NGOs' innovation activities should focus on developing innovative solutions that involve communities in innovation activities. Further research is needed to better promote the development goals of NGOs through innovation activities.

Keywords: Innovations, innovation activities, development cooperation, NGOs

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Kehitys muokkaamassa yhteiskuntaa	3
2.1 Kehityksen määrittely	3
2.2 Kehityspolitiikka ylhäältä päin	4
2.3 Yhteisölähtöinen kehityspolitiikka	6
3. Kansalaisjärjestöt osana Suomen kehitysyhteistyötä	9
3.1 Suomen kehitysyhteistyö	9
3.2 Kansalaisjärjestöt	12
3.2.1 Kansalaisjärjestöt vahvistamassa kansalaisyhteiskuntaa.....	12
3.2.2 Kansalaisjärjestöt kehitysyhteistyön tekijöinä.....	14
3.2.3 Kansalaisjärjestöjen rahoitus.....	16
4. Kansalaisjärjestöt osana Suomen innovaatiopolitiikkaa	21
4.1 Innovaatioiden määritelmä.....	21
4.2 Innovaatiot kehitysyhteistyön välineenä	24
4.2.1 Innovaatiot edistämässä kehitystä	24
4.2.2 Globaalin etelän innovaatiojärjestelmät	27
4.3 Kansalaisjärjestöt ja innovaatiot	29
4.3.1 Innovaatiot kansalaisjärjestöjen työssä.....	29
5. Aineisto ja menetelmät	33
5.1 Kansalaisjärjestöjen teemahaastattelut ja verkkosivut	33
5.2 Sisällönanalyysi	35
6. Tulokset	37
6.1 Innovaatiot ja innovaatiotoiminta osana kansalaisjärjestöjen työtä	37
6.1.1 Kansalaisjärjestöjen innovaatiomääritelmä.....	37
6.1.2 Innovaatioiden merkitys ja rooli kansalaisjärjestöjen toiminnassa	38
6.2 Kansalaisjärjestöjen motiivit innovaatioiden hyödyntämiselle.....	42
6.3 Kansalaisjärjestöjen kehitystavoitteiden saavuttaminen innovaatiotoiminnan avulla	44
6.3.1 Innovaatioyhteistyö yksityisen sektorin kanssa.....	44
6.3.2 Innovaatioiden kehittäminen ja hyödyntäminen	48
6.3.3 Teknologiset ratkaisut osana kansalaisjärjestöjen innovaatiotyötä	49
6.3.4 Innovaatiotoiminnan painopisteen siirtäminen kohti paikallisten innovaatioiden tukemista... ..	50
7. Johtopäätökset ja pohdinta	52
Kiitokset	55
Lähdeluettelo	56
Liitteet	66

1. Johdanto

Kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli osana Suomen kehitysyhteistyötä (Kansalaisyhteiskunta on... 2020). Suomen kehitysyhteistyön tarkoituksena on tukea vähemmän kehittyneitä maita köyhyyden vähentämisessä, eriarvoisuuden poistamisessa ja kestäväen kehityksen edistämässä (Suomen kehityspolitiikan tavoitteet... 2020). Kansalaisjärjestöillä on tärkeä osa Suomen kehitysyhteistyötä, koska niiden työ täydentää Suomen muuta kehitysyhteistyötä (Kansalaisyhteiskunta on... 2020). Kansalaisjärjestöjen toiminta kohdistuu yhteiskuntien heikoimmassa asemassa olevien perustarpeisiin ja oikeuksiin sekä kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen. Suomen kehityspolitiikka on kuitenkin kokenut muutoksia viimevuosien aikana (Hakkarainen 2018). Suomen kehitysyhteistyöhön on pyritty saamaan mukaan innovaatioita, teknologiaa ja yksityisiä investointeja, mikä näkyy myös suomalaisten kansalaisjärjestöjen työssä (Suomen kehityspolitiikan tavoitteet... 2020). Tässä tutkimuksessa tutkin kuinka suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat ottaneet innovaatiot osaksi strategista ja operationaalista toimintaansa.

Innovaatiot ovat sisällytetty osaksi kehitysyhteistyötä, koska ne ovat merkittävä työkalu kehitystavoitteiden saavuttamisessa (Naumanen ym. 2019). Innovaatiot voivat olla uusia taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävämpiä tuotteita, palveluita ja prosesseja. Innovaatiot vaikuttavat positiivisesti alueiden resilienssiin ja niiden avulla pystytään luomaan uusia kehityspolkuja sekä tukemaan vähemmän kehittyneiden maiden muutosta kohti tietotaitoon perustuvaa taloutta (Hooli & Jauhiainen 2017). Kansalaisjärjestöjen roolina innovaatiotoiminnassa on nähty olevan paikallisten innovaatioiden ja innovaatiotilojen syntymisen ja kehittymisen tukeminen sekä linkkinä toimiminen eri toimijoiden välisessä innovaatioyhteistyössä (Jauhiainen & Hooli 2019). Innovaatiotoiminnalla tarkoitetaan kaikkea toimintaa, joka tähtää innovaatioiden kehittämiseen (The measurement of scientific... 2005). Innovaatiotoiminta voi olla itsessään innovatiivista, mutta myös perinteisellä toiminnalla on välttämätön rooli innovaatioiden kehittämisessä. Innovaatioiden ja innovaatiotoiminnan avulla kansalaisjärjestöt voivat myös sisällyttää uusia työtapoja ja välineitä osaksi organisaatioiden toimintaa (Salminen 2019a).

Suomen nykyisessä kehitysyhteistyössä näkyy *avun jälkeinen aika* (engl. beyond aid), jonka mukaisesti kehitysyhteistyö ei ole yhdensuuntaista apua vaan yhteistyötä, joka hyödyttää molempia osapuolia (Janus ym. 2015; Gu & Kitano 2018). Avun jälkeisen ajan kehitysyhteistyöhön on pyritty osallistamaan laajemmin eri toimijoita ja näin myös saamaan rahoitusta ja tietotaitoa kehitysyhteistyöhön uusista lähteistä. Innovaatiotoiminta on nähty mahdollisuutena saada laajemmin eri suomalaisia toimijoita osaksi kehitysyhteistyötä, koska Suomesta löytyy tietotaitoa ja resursseja innovaatioiden kehittämiseen (Naumanen ym. 2019). Innovaatioilla ei ole kuitenkaan vaikutusta kehitystavoitteiden saavuttamiseen, jos innovaatioita ei olla kehitetty vastaamaan

paikallisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin (Jauhiainen & Hooli 2019). Innovaatiot voivat myös aiheuttaa esimerkiksi epätasa-arvon ja tuloerojen kasvua.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella, kuinka innovaatioita ja innovaatiotoimintaa on hyödynnetty kansalaisjärjestöjen työssä. Aikaisemmassa innovaatioita ja Suomen kehitysyhteistyötä käsittelevässä tutkimuksessa on tutkittu yritysvetoista innovaatiotoimintaa osana kehitysyhteistyötä (Haaranen 2019; Naumanen ym. 2019; Wingström 2019). Tutkimusta on tehty myös kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin välisestä innovaatioyhteistyöstä (Kontinen ym. 2017; Hakkarainen 2018; Nahi 2018). Tämän tutkimuksen tavoitteena on herättää keskustelua innovaatiotoiminnan roolista kansalaisjärjestöissä sekä siitä, kuinka kansalaisjärjestöjen innovaatiotoimintaa voidaan kehittää tulevaisuudessa vastaamaan kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöntavoitteisiin parhaalla tavalla. Tutkimuksen aineisto koostuu seitsemästä teemahaastattelusta kuuden kansalaisjärjestön sekä kansalaisjärjestöjen kattojärjestön kanssa. Haastatteluaineistoa on täydennetty haastateltujen järjestöjen verkkosivuilta löytyneellä tiedolla sekä tiedostoilla, joita osa haastateltavista lähetti haastatteluiden aikana. Aineisto on analysoitu teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä. Tutkimuksessa pyritään vastaamaan kolmeen tutkimuskysymykseen:

Innovaatio ja innovaatiotoiminta osana kansalaisjärjestöjen työtä

1. Miten innovaatiot ja innovaatiotoiminta ymmärretään suomalaisissa kansalaisjärjestöissä?

Kansalaisjärjestöjen motiivit innovaatioiden hyödyntämiselle

2. Miksi suomalaiset kansalaisjärjestöt hyödyntävät innovaatioita kehitysyhteistyössään?

Kansalaisjärjestöjen kehitystavoitteiden saavuttaminen innovaatiotoiminnan avulla

3. Miten innovaatioperustainen kehitysyhteistyö vastaa kansalaisjärjestöjen itselleen asettamiin kehitysyhteistyön tavoitteisiin?

Tutkimuksen rakenne on seuraava. Luvussa 2 käyn läpi kehityksen määritelmää ja teorioita. Luvussa 3 kerron Suomen kehitysyhteistyöstä sekä kansalaisjärjestöjen roolista kehitysyhteistyön tekijöinä. Tämän jälkeen luvussa 4 käsittelen innovaatioiden merkitystä kehitysyhteistyössä ja mitä innovaatioilla ja innovaatiotoiminnalla pyritään saavuttamaan kansalaisjärjestöjen työssä. Luvussa 5 esittelen tutkimuksen aineiston ja menetelmän millä aineisto on analysoitu. Tutkimustulokset käsitellen luvussa 6. Viimeisessä luvussa vastaan tutkimuskysymyksiin, annan politiikkasuosituksia ja pohdin jatkotutkimuksen tarvetta.

2. Kehitys muokkaamassa yhteiskuntia

2.1 Kehityksen määrittely

Kehitysyhteistyöllä pyritään edistämään vähemmän kehittyneiden maiden taloudellista, sosiaalista ja ekologista kehitystä. Mitä kehityksellä tarkoitetaan ei ole kuitenkaan yksiselitteistä, koska kehityksen määritelmä on epämääräinen, kiistelty, arvolutautunut sekä muuttunut jatkuvasti ajan myötä. Tässä luvussa käsitelen kehityksen määritelmää sekä keskeisiä kehitysteorioita, joiden vaikutus näkyy nykyisessä kehityspolitiikassa.

Kehitys on käsitteenä tärkeä koska se jäsentee ja muokkaa maailmaa. Kehitysparadigmojen vaikutus näkyy esimerkiksi Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kehityspoliittisissa agendoissa, valtioiden omissa kehitysstrategioissa ja ihmisten mielikuvissa maailmasta (Koponen & Seppänen 2016: 53). Jäsentely näkyy muun muassa siinä, että koko maailma on jaettu kehityksen tasojen mukaan (Kaiser 2020). Toisen maailmansodan jälkeen maailma jaettiin kehittyneisiin maihin, eli teollisuusmaihin, sekä kehityksestä jäljessä oleviin kehitysmaihin (Koponen 2009). Pitkään jako oli looginen, koska maailman valtiot oli helppo jakaa teollisuus- ja kehitysmaihin (Jauhiainen & Hooli 2019: 3). Nykyisin jaon tekeminen ei ole yksinkertaista, koska monet kehitysmaiksi luokitellut valtiot ovat yhtä kehittyneitä kuin entiset teollisuusmaat.

Tässä tutkimuksessa käytän termiä globaali etelä, kun puhun entisistä kehitysmaista ja termiä globaali pohjoinen, kun viitataan vanhoihin teollisuusmaihin. Näiden termien käyttämiseen liittyy kuitenkin myös ongelmia (Salminen 2018). Maailman valtioiden jakaminen vain kahteen ryhmään on aina ongelmallista, koska maailman maiden joukko on hyvin moninainen. Globaali etelä ja pohjoinen termit eivät myöskään viittaa maantieteellisiin sijainteihin vaan valtarakenteisiin, mikä tekee näistä termeistä epämääräisiä. Ongelmista huolimatta, globaali etelä ja pohjoinen ovat neutraalimpia käsitteitä kuin kehitysmaa ja teollisuusmaa (Potter ym. 2018; Hollington ym. 2015). Globaali etelä ja pohjoinen on hyvä nähdä teoreettisina käsitteinä koska tämän tutkimuksen kannalta ei ole keskeistä määrittellä tarkasti mihin kategoriaan mikäkin maa kuuluu.

Kehitys on yhä kiistelty käsite, joka voidaan ymmärtää eri tavoin (Abuiyada 2018). Kehityksen määritelmä rakentuu aina jonkin kehityspoliittisen intressin kautta, jotka muuttuvat maailman mukana (Koponen 2009). Mikä määriteltiin kehitykseksi aikaisemmin, ei välttämättä täyttäisi kehityksen kriteereitä tänä päivänä. Kehitysideologiat heijastelevat muun muassa kunkin aikakauden taloudellista, eettistä, sosiaalista ja poliittista ilmapiiriä. Siirtomaavalta-aikana 1500-luvulta 1900-luvun puoliväliin asti eurooppalaiset hallitsivat laajoja alueita eri puolilta maailmaa, mikä kasvatti eurooppalaisten maailmanlaajuista valtaa (Grinin ym. 2016). Tämän vuoksi kehitysideologiat ovat määrittäneet globaalin pohjoisen arvojen ja ideologioiden mukaisesti (Potter ym. 2018).

Kehityksen teorit eivät tarjoa kokonaisvaltaista määritelmää mitä kehitys tarkoittaa (Abuiyada 2018). Kehitykseen liittyy lukuisia merkityksiä, joka tekee termistä monimutkaisen. Yleensä kehitys kuitenkin määritellään poliittiseksi, taloudelliseksi tai sosiaalisesti kehitykseksi kohti toivottuja tavoitteita. Kehitys voi olla määrällistä, laadullista tai molempia (Pearson 2000). Näin ollen kehitystä tapahtuu jatkuvasti kaikkialla maailmaa, ei ainoastaan globaalissa etelässä (Potter ym. 2018). Kehitysyhteistyön kontekstissa kehitys yleensä tarkoittaa köyhyyden ja eriarvoisuuden vähenemistä mikä johtaa elintason nousuun ja elämän laadun parantumiseen.

Pitkään kehitys oli synonyymi talouskasvulle, jolloin kehitystä mitattiin bruttokansantuotteen vuotuisena kasvuna (Potter ym. 2018). Talouskasvu on synnyttänyt paljon hyvinvointia, mutta talouskasvun määrä ei kerro onko talouskasvu kasvattanut ihmisten elämänlaatua. Näin ollen talouskasvun määrä ei välttämättä korreloi maan kehittymisen kanssa. Nykyisin tarjolla on uusia kehityksen mittaamisen menetelmiä, jotka ottavat huomioon laajemmin eri kehityksen osa-alueita. Esimerkiksi aidon kehityksen mittari (engl. genuine progress indicator) ottaa huomioon kehityksen taloudelliset, ympäristölliset ja sosiaaliset osatekijät (Berik 2020). Aidon kehityksen mittari on herättänyt kiinnostusta, koska sillä on potentiaalia arvioida maiden kestävä kehitystä, ihmisten elämänlaatua ja yhteistä vaurautta.

2.2 Kehityspolitiikka ylhäältä päin

Kehityspoliittiset päätökset on perinteisesti tehty yhteiskuntien huipulla (Kaiser 2020). Tätä kutsutaan ylhäältä alaspäin -kehitykseksi (engl. top-down development) (Potter ym. 2018). Kehitystrategiasta voi päättää esimerkiksi maan hallitus ilman että paikallisilla ihmisillä on mahdollisuuksia vaikuttaa strategian suunnitteluun (Kaiser 2020). Globaalilla tasolla kehityshankkeita suunnittelevat esimerkiksi YK ja avunantajajärjestöt, joiden asiantuntijat ja toimipaikat sijaitsevat yleensä globaalissa pohjoisessa. Ylhäältä alas -kehitysteorioissa näkyy globaalien pohjoisten maailmankuva sekä tiukka usko talouden kehitykseen, tieteeseen ja tekniikkaan.

Kehitys on perinteisesti koettu päämääränä, jolloin sitä on pyritty edistämään aktiivisesti eri toimilla ja tavoitteilla (Koponen & Seppänen 2016: 55–57). Tällöin kehitys mielletään myönteisenä asiana yhteiskunnalle ja se sisältää voimakkaan positiivisen arvolatauksen. Kehityksen edistämisen ympärille on kasvanut ”kehityskompleksi”, joka oikeuttaa toimintansa sillä, että hyvää tarkoittavalla kehityksinterventiolla saadaan aikaan haluttua kehitystä yhteiskunnissa (Koponen & Seppänen 2016: 65–66). Tätä kutsutaan myös developmentalismiksi, ja se ohjaa muun muassa erilaisia instituutioita, ajatusmalleja ja rakenteita (Johnson 2010). Tähän joukkoon kuuluvat muun muassa kehitysyhteistyö, kansalaisjärjestöt ja YK. Kehityksen edistämisen avulla voidaan oikeuttaa esimerkiksi valtion ja muiden kehitystoimijoiden puuttuminen kansalaisten elämiin ja elinoloihin sekä globaalien pohjoisten sekaantuminen globaalien etelän asioihin (Koponen 2009).

Kehityksen positiivinen arvolataus on seurausta eurooppalaisesta valistuksen ajasta (Potter ym. 2018). Valistuksen aika alkoi 1600-luvun lopulla, ja sen mukaisesti uskottiin, että eurooppalaisen tieteellisen ja rationaalisen ajattelun avulla yhteisöt muuttuvat barbaarisista sivistyneiksi. Sivistyksen myötä maailman uskottiin muuttuvan järjestäytyneemmäksi, ennustettavammaksi ja arvokkaammaksi. Nykyisin sivistyksen käsite koetaan rasistisena ja elitistisenä käsitteenä, koska siihen liittyy mielikuva, että globaalin pohjoisen kulttuuri on ylivertainen muihin kulttuureihin verrattuna (Gordon 2017; Miettinen 2020).

1800-luvulla darwinismin myötä kehitys alettiin näkemään yhteiskunnallisena prosessina (Potter ym. 2018). Näkemyksenä oli, että yhteiskunnat muuttuvat vähitellen yksinkertaisista monimutkaisemmiksi, samaan tapaan kuin elämä on kehittynyt maapallolla evoluutioteorian mukaan (Koponen 2016: 57–60). Kehityksen uskottiin muokkaavan yhteiskuntia parempaan suuntaan, joka mahdollistaisi yhteiskuntien selviytymisen myös tulevaisuudessa. Modernisaatioteoria, joka on kehitysparadigma 1950–1960 luvuilta, on vahvasti yhteydessä kehityksen määritelmään yhteiskunnallisena prosessina (Rocha 2013).

Modernisaatioteorian mukaan kehitys on prosessi, jonka kaikki yhteiskunnat käyvät lävitse eri aikoina (Koponen 2009; Potter ym. 2018). Globaalin pohjoisen valtiot olivat käyneet tämän kehityksen jo lävitse, mutta globaalin etelän uskottiin olevan vasta tämän prosessin alussa. Tästä syystä uskottiin, että globaalin pohjoisen tehtävä olisi auttaa globaali etelä kehityksen alkuun. Modernisaatioteorian mukaan talouskasvu on kehityksen lähtökohta, jonka koettiin hyödyttävän koko yhteiskuntaa. Kehitysongelmien ytimessä nähtiin olevan puute tuotannon tekijöistä, pääomasta sekä tietotaidosta (Abuiyada 2018). Näin ollen ratkaisuna kehitysongelmiin nähtiin olevan pääoman ja tietotaidon maahantuonti globaalista pohjoisesta globaaliin etelään, mikä aloitettiin toisen maailman sodan jälkeen (Kaiser 2020). Modernisaatioteoriassa maiden omalla kulttuurilla ja paikallisella tiedolla ei koettu olevan merkitystä maiden kehittämisessä, vaan niiden koettiin rajoittavan kehitystä (Escobar 1995: 52).

Uusliberalistinen talouspolitiikka on dominoinut kehityspolitiikkaa 1980-luvulta lähtien (Gore 2000; Fagenberg 2018). Uusliberalismissa uskotaan, että ihmisten hyvinvointia edistää vapaa-markkinatalous, jonka toimintaan valtion ei pidä puuttua (Gore 2000). Yksityisen sektorin kannattavuutta on pyritty parantamaan muun muassa yksityistämällä, sääntelyn purkamisella ja verojen alentamisella (Kumi ym. 2014). Markkinahäiriöiden seurauksena on kuitenkin ymmärretty, että markkinat eivät toimi täydellisesti. Uusliberalismin on koettu aliarvioivan yhteiskunnan aktiivisen roolin markkinatalouden muokkaajana ja kehittäjänä (Fagenberg 2018). Valtiolla on aktiivinen rooli myös varallisuuden kasvattamisessa, ei vain sen jakamisessa.

Talouskasvua painottavien kehitysstrategioiden avulla ei olla kuitenkaan onnistuttu saavuttamaan toivottua kehitystä (Potter ym. 2018). Talouskasvun ollaan koettu pettäneen ihmiset sekä

globaalissa pohjoisessa ja etelässä, koska jatkuva talouskasvu ei ole taannut jatkuvaa ihmisten hyvinvoinnin kasvua (Oishi & Kesebir 2015). Talouskasvun tuoma elintason nousu ei ole myöskään jakautunut tasaisesti. Sen sijaan pyrkimys jatkuvaan talouskasvuun on aiheuttanut tuloerojen kasvua, ekosysteemien tuhoutumista ja kasvavia kasvihuonepäästöjä (Fagerberg 2018). Modernisaatioteorian ja uusliberalismin ei voida kuitenkaan sanoa täysin epäonnistuneen kehityksen edistämiseksi (Kaiser 2020). Esimerkiksi Singapore, Taiwan, Hongkong ja Etelä-Korea ovat onnistuneet kehittymään nopeasti uusliberalistisen politiikan avulla.

Kehitys nähdään kuitenkin yhä päämääränä maailmalla eikä talouskasvun tavoittelu ole kadonnut pois kehitysstrategioista (Koponen 2009). Enää ei kuitenkaan oleteta tai pyritä siihen, että kehitysprosessi tapahtuisi pääpiirteittäin samanlailla kuin se on tapahtunut globaalissa pohjoisessa ja että globaalien etelän maista tulisi samanlaisia kuin globaalien pohjoisten maat. Kehitys voi koostua pienemmistä osatavoitteista, kuten lukutaitoisten määrän kasvusta tai lapsikuolleisuuden laskusta. Eri palaset luovat pohjan köyhyyden vähenemiselle. Tästä huolimatta monet globaalien etelän valtiot pyrkivät yhä muuttamaan yhteiskuntarakenteensa muistuttamaan globaalien pohjoisten mallia (Jauhiainen & Hooli 2019). On kuitenkin esitetty, että useat Afrikan valtioista voisivat ohittaa teollistumisen ja siirtyä suoraan tietotalouteen, jos ne siirtyisivät pois globaalien pohjoisten vakiintuneilta kehityspoluilta (Oyelaran-Oyeyinka 2014).

2.3 Yhteisölähtöinen kehityspolitiikka

Alhaalta ylöspäin -kehitys (engl. bottom-up development) syntyi kritiikkinä ylhäältä alaspäin -kehitykselle, koska pelkkä talouskasvu ei ollut tuottanut toivottua kehitystä globaalissa etelässä (Potter ym. 2018). Ylhäältä alaspäin suuntautuvassa kehityksessä koettiin olevan ongelmallista, että suunnittelu tehtiin kaukana paikallisista ihmisistä. Tämän vuoksi kehitysstrategioissa ei otettu huomioon paikallisten ihmisten mielipiteitä ja kokemuksia. Globaalissa pohjoisessa on uskottu, että ratkaisut köyhyyden vähentämiseen ovat heidän käsissään, koska köyhyyteen suhtauduttiin kuin tekniseen ongelmaan (Easterly 2007). Tämän vuoksi köyhyyden vähentämisessä ei keskitytty syihin köyhyyden takana. Kun kehityspolitiikalla pyritään vähentämään köyhyyttä paikallisten yhteisöiden ehdoilla, sitä kutsutaan alhaalta ylöspäin suuntautuvaksi kehitykseksi (Koponen 2009). Nykyisin monet kehitystoimijat, kuten Maailmanpankki ja kansalaisjärjestöt, rohkaisevat käyttämään alhaalta ylöspäin suuntautuvia kehitysstrategioita (Kaiser 2020).

Alhaalta ylöspäin suuntautuvassa kehityksessä korostetaan paikallisten osallistamista, voimaannuttamista sekä globaalien etelän omaa vastuuta kehitysprojekteissa (Kaiser 2020). Paikallisia voidaan sitouttaa hankkeisiin esimerkiksi omistajuuden avulla. Yhteisöt päättävät itse kehitystavoitteensa ja keinot, joiden avulla he pyrkivät kohti näitä tavoitteita (Kothari 2001). Ei ole olemassa vain yhtä kehitysstrategiaa alhaalta ylöspäin suuntautuvaan kehitykseen, mutta yhteistä näille keinoille on, että ne ovat läheisessä yhteydessä alueiden sosiokulttuurisiin, historiallisiin ja

institutionaaliin olosuhteisiin (Koponen 2009). Keskeistä on myös omavaraisuus ja soveltuvan teknologian käyttäminen. Yhteisöillä on usein periytynyttä paikallista tietämystä, esimerkiksi luonnonvaroista ja maankäytöstä. Usein perinteisillä lähestymistavoilla on pienemmät ympäristövaikutukset ja ne ovat sosiaalisesti kestävämpiä sekä kustannustehokkaampia kuin globaalista pohjoisesta kopioituneet kehitysstrategiat (Kaiser 2020).

Maapallon kasvun rajat ovat myös syynä kehitysstrategioiden muuttumiseen (Koponen 2009). Maapallon kantokyky ei kestä kulutuksen kasvua, koska jo nyt tarvittaisiin 1,6 maapalloa kattamaan maailman ihmisten yhteenlaskettu kulutus (Past earth... 2020). Kasvava huoli luonnonvarojen kestäättömästä kuluttamisesta, ympäristövahingoista ja ilmastomuutoksesta ovat alkaneet korostua kehityssuunnittelussa. Kestävän kehityksen käsite määriteltiin YK:n *Our common future* (1987) raportissa. Kestävä kehitys määritellään kehitykseksi, joka täyttää nykyisen yhteiskunnan tarpeet ilman että vaarannetaan tulevien sukupolvien kyky vastata heidän tarpeisiinsa. Kestävään kehitykseen kuuluu ekologinen-, sosiaalinen- ja taloudellinen kestävyys (Naumanen ym. 2019). Ekologisella kestävyydellä tarkoitetaan, että ihmisen toiminta ei vaaranna luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemien toimintaa. Sosiaalinen kestävyys ottaa huomioon ihmisarvon, eli esimerkiksi tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden ja myötätunnon. Taloudellinen kestävyys edellyttää, että luonnosta otetut raaka-aineet käytetään tehokkaasti, tuotantoprosessit ovat energiatehokkaita ja tuotteet pystytään kierrättämään.

Kestävän kehityksen monet muodot on pyritty ottamaan huomioon vuonna 2015 sovitussa YK:n kestävä kehityksen tavoiteohjelmassa (Agenda 2030). Agenda 2030 tavoittelee äärimmäisen köyhyyden poistamista sekä kestävä kehitystä, jossa otetaan huomioon ympäristö, talous ja ihmiset tasavertaisesti (Kestävän kehityksen... 2020). Kestävän kehityksen tavoitteiden tarkoituksena on ohjata sekä globaalien pohjoisten ja etelän kehitystä oikeaan suuntaan ja varmistaa että ketään ei jätetä kehityksestä jälkeen. Agenda 2030 sisältää 17 kestävä kehityksen tavoitetta (Kuva 1), sekä 169 alataavoitetta. Agenda 2030 toimii pohjana maailman kehitysstrategialle vuoteen 2030 saakka.

Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen ytimessä on kansalaisten osallistaminen (Fenton & Gustafsson 2017). Kestävän kehityksen tavoitteista ovat sopineet YK:n jäsenmaat yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan, yksityisen sektorin ja tiedeyhteisön kanssa (Kestävän kehityksen... 2020). Jokaisen maan on myös täytynyt muokata globaalit tavoitteet paikallisiksi tavoitteiksi vastaamaan maiden omia olosuhteita (From top-down to bottom-up... 2019). Paikalliset ihmiset pyrittiin osallistamaan tähän prosessiin, jotta paikallisista olosuhteista saatiin todenmukainen kuva ja ääneen pääsivät ihmiset joihin tavoitteiden saavuttaminen vaikuttaa.

Kansalaisjärjestöillä on ollut kriittinen rooli, kun toimia kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi on pantu täytäntöön kansallisella tasolla (Hege & Demailly 2018). Kansalaisjärjestöt suunnittelevat ja toteuttavat projekteja, kasvattavat tietoisuutta kestävästä kehityksestä, keräävät dataa sekä tukevat ja valvovat hallituksia ja yksityistä sektoria niiden sitoumuksien toteuttamisesta (Position paper of the non-governmental... 2018). Seuraavassa luvussa käsittelen tarkemmin kansalaisjärjestöjä ja kansalaisjärjestöjen roolia Suomen kehitysyhteistyössä.

1. Ei köyhyyttä	2. Ei nälkää	3. Terveyttä ja hyvinvointia	4. Hyvä koulutus
5. Sukupuolten tasa-arvo	6. Puhdas vesi ja sanitaatio	7. Edullista ja puhdasta energiaa	8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	10. Eriarvoisuuden väheneminen	11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	12. Vastuullista kuluttamista
13. Ilmastotekoja	14. Vedenalainen elämä	15. Maanpäällinen elämä	16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta
17. Yhteistyö ja kumppanuus			

Kuva 1. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet.

3. Kansalaisjärjestöt osana Suomen kehitysyhteistyötä

3.1 Suomen kehitysyhteistyö

Suomen kehitysyhteistyön tavoitteena on tukea globaalien etelän valtioiden pyrkimyksiä vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta sekä edistää kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista (Suomen kehityspolitiikan tavoitteet... 2020). Globaalien pohjoisten kehityspolitiikka oli aluksi kehitysapua, jolloin taloudellista ja aineellista apua lahjoitettiin globaalille etelälle. Vaikka kyseessä oli lahjoitukset, ei kehityspolitiikka tuolloinkaan ollut vain hyväntekeväisyyttä (Jauhiainen & Hooli 2019: 55). Lahjoittajamailla on ollut aina myös omia taloudellisia ja poliittisia intressejä kehitysavun antamisessa. Nykyisin käytetty kehitysyhteistyön termi viittaa siihen, että kyseessä on eri toimijoiden välinen yhteistyökumppanuus (Koponen & Seppänen 2016). Osana kehityspolitiikkaa annetaan myös humanitääristä apua, joka eroaa kehitysyhteistyöstä (Humanitaarinen... 2020). Humanitaarisen avun tarkoituksena on lievittää hetkellistä hätää esimerkiksi luonnonkatastrofien jälkeen, kun kehitysyhteistyöllä pyritään parantamaan elinolosuhteita pitkällä aikavälillä.

Suomen tekemä kehitysyhteistyö on muuttunut paljon ajan kuluessa. Kehitysyhteistyöllä on pyritty puuttumaan ongelmiin, joita on pidetty keskeisinä eri ajanjaksoina, sekä aikaisemmista kehitysyhteistyössä tehdyistä virheistä on pyritty oppimaan (Kääriäinen 2014). Kehitysyhteistyön alkuaikoina uskottiin, että kehitysyhteistyö tulee olemaan vain väliaikaista, kunnes se tekee itsensä tarpeettomaksi. Varsinkin 1960- ja 1970 -lukuja on luonnehdittu optimismin vuosikymmeniksi, jolloin arvioitiin, että suuret kehitysongelmat ratkaistaan kohtuullisessa ajassa (Artto 2005). Kehitysyhteistyöstä on kuitenkin tullut kiinteä osa kansainvälisiä suhteita (Koponen & Seppänen 2016).

Suomen kehitysyhteistyön katsotaan alkaneen vuonna 1965, kun Suomen ulkoministeriöön perustettiin kehitysavun toimisto (Virtanen 2013). Suomi toteutti 1960–1970 -luvulla kehitysapu-työtä, jota ohjasi vahva käsitys kehityksen oikeasta suunnasta ja globaalista pohjoisesta tämän kehityksen asiantuntijoina (Suomen kehitysyhteistyön merkki vuodet 2020). Kehitysapua annettiin muodossa, joka edisti Suomen työllisyyttä ja tuotantoa mahdollisimman paljon. Kehitysapu-työn toteuttamisessa uskottiin asiantuntemuksen ja talouskasvun voimaan. Tästä syystä usein kehityshankkeissa lähetettiin suomalaista teknologiaa ja asiantuntijoita globaaliin etelään (Artto 2005). 1980-luvulla kehitysavusta alettiin siirtymään kehitysyhteistyöhön. Teollisuuden viennin edistäminen kasvatti paljon kehitysyhteistyöbudjetin määrää ja isojen kehitysohjelmien rinnalla myös kansalaisjärjestöt vahvistuivat. Kehitysyhteistyössä alettiin kiinnittämään huomiota laajemmin eri asioihin, kuten paikalliseen omistajuuteen, naisten asemaan ja tasa-arvoon (Suomen kehitysyhteistyön merkki vuodet 2020). 1990-luvulla kehitysyhteistyön painopiste alkoi siirtymään hanketuesta pitkäjänteiseen ohjelmayhteistyöhön. Saman aikaisesti vuoropuhelua tiivistettiin

yhteistyömaiden kanssa ja pyrittiin tasavertaiseen yhteistyökumppanuuteen. 1990-luvun lopussa kirjattiin YK:n vuosituhattavoitteet, jotka olivat kehitysyhteistyön keskiössä 2000-luvulla. Kahdeksan tavoitteen avulla pyrittiin poistamaan äärimmäinen köyhyys vuoteen 2015 mennessä. Vuonna 2015 vuosituhattavoitteet korvattiin kestävän kehityksen tavoitteilla (Agenda 2030), jotka toimivat myös Suomen kehityspolitiikan perustana vuoteen 2030 saakka (Osallistava ja osaava Suomi 2019).

Suomi käytti vuonna 2020 kehitysyhteistyöhön 0,46 prosenttia bruttokansantuotteestaan, eli 1082 miljoonaa euroa (Kehitysyhteistyömäärärahat 2020). Kehitysyhteistyön määrärahat käytetään ulkoministeriön hallinnoimaan kehitysyhteistyöhön sekä muuhun kehitysyhteistyöhön. Ulkoministeriön hallinnoimilla kehitysyhteistyövaroilla rahoitetaan Suomen ja sen kumppanimaiden välisiä kehitysyhteistyöhankkeita sekä tuetaan YK:n, kehityspankkien ja suomalaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä ja humanitaarista apua. Kansalaisjärjestöjä tuettiin 76 miljoonalla eurolla vuonna 2020, mikä on 7,5 % Suomen vuotuisista kehitysyhteistyömäärärahoista. Muuhun kehitysyhteistyöhön lasketaan muun muassa pakolaisten vastaanottokulut ja Finnfundin kehitysyhteistyöksi laskettavat sijoitukset.

Suomen kehitysyhteistyöllä on monia painopisteitä (Suomen kehityspolitiikan tavoitteet... 2020). Suomi keskittyy kehitysyhteistyössään parantamaan naisten asemaa ja oikeuksia sekä edistämään laadukasta koulutusta. Tämän lisäksi kehitysyhteistyöllä pyritään tukemaan valtioiden toimivuutta ja demokratiaa. Painopisteinä ovat myös globaalin etelän valtioiden talouksien perustan vahvistaminen ja uusien työpaikkojen luominen. Kehitysyhteistyössä otetaan huomioon myös ilmastotavoitteet. Globaalia etelää avustetaan ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa, uusiutuvan energian hyödyntämisessä sekä luonnonvarojen kestävässä käytössä. Kehitysyhteistyön maantieteellisenä painopisteenä on Afrikka (Osallistava ja osaava Suomi 2019: 62).

Kehitysyhteistyö on tärkeä osa kansainvälisiä suhteita, mutta Suomi hyötyy kehitysyhteistyöstä muillakin tavoin. Maailmassa on paljon maailmanlaajuisia uhkia, kuten ilmastonmuutos, terrorismi ja pandemiat, joista selviäminen on kaikkien edun mukaista (Gulrajani & Silcock 2020). Kehitysyhteistyön avulla pyritään integroimaan globaalin etelän talouksia osaksi kansainvälistä taloutta, mikä kasvattaa myös Suomen liiketoiminnan mahdollisuuksia (Suomen kehityspolitiikka 2016). Suomen kehityspolitiikassa (2016) tuodaan myös esille, että kehitysyhteistyön avulla pyritään ennaltaehkäisemään suuret muuttoliikkeet. Hyvinvoinnin kasvaessa ihmisten ei tarvitsisi lähteä pois kotiseuduiltaan etsimään muualta turvaa ja toimeentuloa. Clementsin ja Postelin (2018) tutkimuksessa käy kuitenkin ilmi, että kehitysyhteistyön ei uskota vähentävän siirtolaisuutta globaalista etelästä globaaliin pohjoiseen, vaan voi jopa kiihdyttää sitä. Muutto on taloudellinen sijoitus, joka on helpompi tehdä, kun on enemmän rahaa. Näin ollen uskotaan, että

globaalin etelän ja pohjoisen välinen muuttoliike alkaa hidastumaan vasta kun lähtömaiden elintaso nousee globaalin keskitulotason yläpuolella.

Kehitysyhteistyössä on tapahtunut monia muutoksia kehityspolitiikan, rahoituksen ja toimintatapojen osalta viime vuosien aikana (Hakkarainen 2018). Kehitysyhteistyön yhteistyöajattelu vahvistui vuosien 2007–2008 talouskriisin jälkeen, kun maailman kehitysideologia siirtyi kohti avun jälkeistä aikaa (Jauhiainen & Hooli 2019). Avun jälkeinen aika on sateenvarjotermi, joka kuvaa kehitysideologian muutosta, missä yhdensuuntaisen kehitysavun sijasta tehdään molempia osapuolia hyödyttävää yhteistyötä (Janus ym. 2015; Gu & Kitano 2018). Globaalin etelän yhteiskunnat ovat muuttuneet paljon kehitysavun alkamisen jälkeen (Kontinen ym. 2017). Tämän vuoksi globaalia etelää ei tarkastella enää köyhyys- ja apuretoriikan kautta vaan globaali etelä nähdään muuttuvana ja dynaamisena ympäristönä, joka tarjoaa paljon mahdollisuuksia globaalin pohjoisen toimijoille.

Kehitysideologian muutokseen on vaikuttanut myös monien globaalin pohjoisen maiden poliittisen painotuksen siirtyminen kohti nationalismia ja populismia (Zakaria 2017). Populismien nousuun on vaikuttanut globalisaatio, ja siihen liittyvät lisääntynyt maahanmuutto, talouskriisit, kasvaneet tuloerot ja eliittien korruptio (Haavisto 2017). Näiden ideologioiden mukaan omasta maasta ja sen kansalaisista on ensin pidettävä huolta ennen muiden maiden kansalaisten auttamista. Myös Suomessa on nähtävissä nationalististen arvojen nousua (Kontinen ym. 2017).

Kehitysyhteistyön muuttumisen näkee *Overseas Development Institute*:n julkaisemassa vuosittaisessa *The Principled Aid Index* –listauksessa (Gulrajani & Silcock 2020). Listan 29 kehitysyhteistyötä tekevää valtiota saavat pisteensä sen perusteella, että missä määrin ne käyttävät virallista kehitysrahoitustaan edistämään pitkän aikavälin kehitystavoitteiden saavuttamista ja missä määrin valtioiden oman lyhytnäköisen kaupallisen edun edistämiseen. Vielä vuonna 2013 Suomi oli muiden Pohjoismaiden jälkeen viidentenä listan kärjessä. Vuonna 2018 Suomi oli kuitenkin pudonnut sijalle 17, muiden Pohjoismaiden ja Keski-Euroopan maiden alapuolelle.

Kehitysyhteistyön avun jälkeisen ajan muutokset ovat tapahtuneet neljällä eri osa-alueella (Kuva 2) (Janus ym. 2014). Kehitystoimijoiden lukumäärä ja monimuotoisuus ovat kasvaneet, esimerkiksi globaalin etelän toimijoiden välinen yhteistyö on yleistynyt (Renzi & Seifert 2014). Yksityisestä sektorista on tullut myös yksi keskeisimmistä avun jälkeisen ajan kehitystoimijoista, koska kestävän kehityksen tavoitteita ei pystytä saavuttamaan ilman yksityisen sektorin osallistumista (Hakkarainen 2018; Unlocking SDG financing... 2018).

Kehitysyhteistyön rahoituskenttä on kokenut myös muutoksia. Agenda 2030:n tavoitteet on lähtökohtaisesti laadittu niin, että niitä ei voida saavuttaa pelkän kehitysrahoituksen avulla (Unlocking SDG financing... 2018). Tämän vuoksi kehitysyhteistyöhön tarvitaan uusia yhteistyökumppaneita. Usealle globaalin etelän maalle kehitysrahoitus on menettänyt jo tärkeyttänsä ja sen

tilalle on tullut muun muassa yksityistä rahoitusta (Finance and private sector... 2020). Yksityisen sektorin tekemät investoinnit globaaliin etelään ovatkin nykyisin moninkertaiset kehitysyhteistyörahoitukseen verrattuna (Kehityspoliitiikan tulosraportti 2018).

Kansainvälisillä toimintalinjoilla on vahva vaikutus kehitystuloksiin (Janus ym. 2014). Kehitysyhteistyö on nykyisin linkittynyt läheisesti myös muihin kansainvälisen politiikan osa-alueisiin, kuten ympäristön suojeluun, kansainväliseen kauppaan ja teknolo-

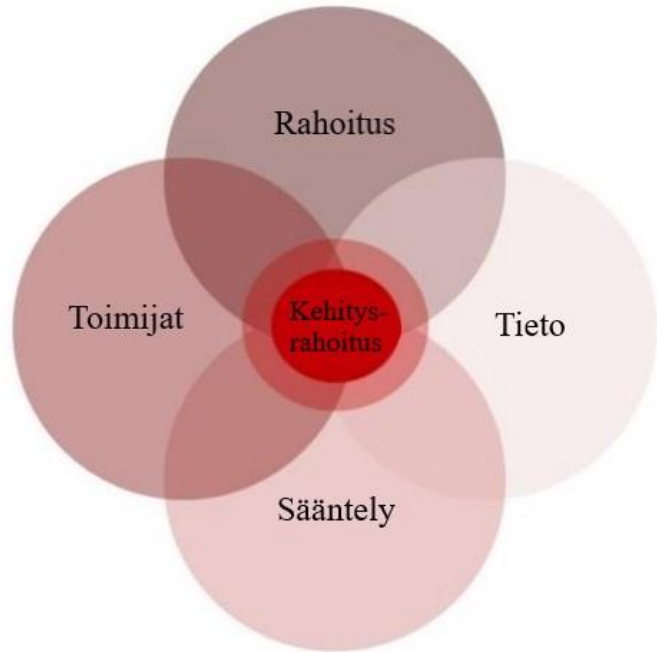
gian kehitykseen (Jauhiainen & Hooli 2019: 4). Esimerkiksi köyhyden vähentäminen on integroitu ilmastotavoitteisiin, koska köyhyttä ei pidä vähentää keinoilla, jotka vaikeuttavat ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Keskeistä avun jälkeisessä ajassa on myös uusien innovaatioiden kehittämisen ja uuden tietotaidon omaksuminen ja luominen (Understanding key terms and... 2016). Kehitysongelmien ratkaisu vaatii tietoa monilta eri aloilta, esimerkiksi uusia viljelymenetelmiä ja keinoja hillitä ilmastomuutosta. Suomi myös pyrkii kehityspoliitikassaan tukemaan innovoinnin edistämistä ja luomaan teknologiaan liittyviä liikekumppanuuksia maissa missä Suomi tekee kehitysyhteistyötä (Hooli & Jauhiainen 2018). Käsittelen tarkemmin innovaatioiden roolia osana kehitysyhteistyötä luvussa 4.

3.2 Kansalaisjärjestöt

3.2.1 Kansalaisjärjestöt vahvistamassa kansalaisyhteiskuntaa

Kansalaisjärjestöillä tarkoitetaan järjestöjä, jotka ovat hallituksista riippumattomia, voittoa tavoittelemattomia ja pyrkivät edistämään yleishyödyllisiä arvoja ja tavoitteita (Lewis 2010; Haapanen 2012). Kansalaisjärjestöille ei ole kuitenkaan vain yhtä määritelmää, vaan määritelmä vaihtelee jonkin verran eri maissa ja asiayhteyksissä (Aldashev & Navarra 2018). Tieteellisessä kirjallisuudessa kansalaisjärjestöjä kutsutaan monilla eri termeillä, kuten voittoa tavoittelematon järjestö (engl. nonprofit organization), hallituksista riippumaton järjestö (engl. non-governmental

Kuva 2. Avun jälkeisen ajan neljä ulottuvuutta (mukaillen Janus ym. 2014).

organization, NGO) tai kansainvälinen hallituksista riippumaton järjestö (engl. international non-governmental organisation, INGO). Kansalaisjärjestöt voivat olla kooltaan pieniä paikallisia ruohonjuuritason järjestöjä tai kansainvälisiä suuria organisaatiota (Morton 2013). Koska kansalaisjärjestöjen skaala on hyvin laaja, on niiden määrää vaikea arvioida maailmanlaajuisesti.

Kansalaisjärjestöjen toiminta vahvistaa kansalaisyhteiskuntien toimintaa (Kansalaisyhteiskunta on... 2020). Kansalaisyhteiskunta on osa kolmatta sektoria, joka on erillään julkisesta ja yksityisestä sektorista (Ruuskanen 2020). Sektorien väliset rajat ovat kuitenkin nykyisin häilyviä. Kansalaisjärjestöjen lisäksi kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat muun muassa ammattiyhdistysliikkeet, osuuskunnat, uskonnolliset yhteisöt ja sosiaaliset liikkeet. Vireä ja toimiva kansalaisyhteiskunta on keskeinen piirre avoimelle yhteiskuntajärjestelmälle (Pursiainen & Kultti 2017). Moniääninen ja toimiva kansalaisyhteiskunta luo edellytykset kansalaisten yhteiskunnalliselle osallistumiselle, luo pohjan demokratialle ja hyvälle hallinnolle sekä ihmisoikeuksien toteutumiselle (Kansalaisyhteiskunta on... 2020). Kansalaisyhteiskunta voi esimerkiksi tuottaa palveluita, tiedottaa ja tehdä vaikuttamistyötä, mitä julkinen tai yksityinen sektori eivät tee. Kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on myös tärkeä rooli poliittisten päättäjien ja valtion toimien tarkkailijoina, mikä vähentää korruptiota (Kontinen ym. 2017). Kansalaisyhteiskunta muodostaa tärkeän vastapainon yhteiskuntien julkiselle vallalle, koska kansalaisjärjestöissä ihmiset voivat työskennellä asioiden eteen, jotka ovat heille tärkeitä ja joita mikään ylempi taho ei määritä. Näin ollen kansalaisyhteiskunnan katsotaan pystyvän toteuttamaan tavoitteensa vain, jos se pystyy toimimaan itsenäisesti ilman että valtiovalta vaikuttaa sen toimintaan.

Kansalaisyhteiskuntien tila kuitenkin kaventuu ja demokratian laatu heikentyy maailmanlaajuisesti (Ayvazyan 2019; International institute... 2019). Kansalaisyhteiskuntien tilan kaventuminen on ongelma varsinkin totalitaarisissa ja diktatuurisissa valtioissa. Niissä kansalaisyhteiskuntaa pyritään hiljentämään, koska kansalaisyhteiskunnan eri toimijat nostavat esiin yhteiskunnallisia epäkohtia, minkä valtaa pitävät voivat kokea uhkana (Piironen 2018). Kansalaisyhteiskuntien toimintaa rajoitetaan kuitenkin myös demokraattisissa maissa (Ayvazyan 2019). Ympäri maailmaa järjestöjen toimintaa on rajoitettu muun muassa aktivistien häirinnällä, mielenosoitusten estämisellä ja laittomilla pidätyksillä. Tämän lisäksi maailmalla on hyväksytty lakeja ja säädöksiä, jotka vaikeuttavat kansalaisyhteiskunnan työskentelyä. Useassa Euroopan maassa esimerkiksi turvapaikanhakijoiden auttamista on kriminalisoitu tai rajoitettu (Punishing compassion 2020). Toimia kansalaisyhteiskuntaa vastaan on perusteltu terrorismin vastaisella työllä, kehitys-yhteistyön tehottomuudella ja pyrkimyksellä estää ulkomaalaisten poliittinen vaikuttaminen (Kontinen ym. 2017). Yksityisen sektorin toimijat voivat myös pyrkiä rajoittamaan kansalaisyhteiskunnan toimintaa, esimerkiksi tapauksissa, joissa kansalaisyhteiskunta toiminnallaan hankaloittaa luonnonvarojen hyödyntämistä.

Kansalaisyhteiskuntien tilan kaventumiseen on vaikuttanut erityisesti nationalismin ja autoritarismin vahvistuminen maailmalla (Kontinen ym. 2017; Gulrajani & Silcock 2020). Tämä on vaikuttanut kansalaisyhteiskuntien poliittisen tuen ja rahoituksen vähenemiseen. Tämän lisäksi, kehitysyhteistyönrahoittajien muutokset vaikuttavat kansalaisyhteiskunnan tilaan. Esimerkiksi isolla Afrikan rahoittajalla Kiinalla ei ole demokratiaan ja ihmisoikeuksiin liittyviä rahoitusehtoja (Kelley 2012). Monissa globaalien etelän maissa kansalaisyhteiskuntien toimintaa pystytään rajoittamaan valtion toimesta ilman suurta vastarintaa (Kontinen ym. 2017). Hallitusten auktoritaarisista toimista huolimatta hallitusten usein nähdään edustavan kansaa. Kansalaisyhteiskunta sen sijaan saattaa näyttäytyä keskiluokan oppositiopolitiikkana, mikä edustaa ulkomaalaisten intressejä.

Kansalaisjärjestöjen rooli osana kansalaisyhteiskunnan vahvistamista on entistä tärkeämpi (Kehityspoliittinen... 2017). Kansalaisjärjestöt voivat vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa tukemalla globaalissa etelässä toimivien järjestöjen toimintaa esimerkiksi rahallisesti ja koulutuksella (Kontinen ym. 2017: 84–86). Suomalaisilla kansalaisjärjestöillä on usein myös laajat verkostot paikalliseen kansalaisyhteiskuntaan sekä maan hallintoon maissa missä ne tekevät kehitysyhteistyötä. Tämä antaa kansalaisjärjestöille mahdollisuuden edistää paikallisen kansalaisyhteiskunnan ja hallinnon vuoropuhelua (Kehityspoliittinen... 2017). Kansalaisjärjestöt voivat myös pyrkiä vaikuttamaan kansalaisyhteiskuntaa rajoittaviin lakeihin. Suomalaiset kansalaisjärjestöt pystyvät myös tukemaan kansalaisyhteiskuntien eri toimijoiden verkostoitumista ja kumppanuuksia sekä kansainvälisesti että maiden sisällä. Tämän lisäksi kansalaisten mahdollisuuksia ja kykyä vaikuttaa heidän elämää koskeviin päätöksiin voidaan vahvistaa esimerkiksi vahvistamalla demokratiaa ja ihmisten tietoisuutta heidän omista oikeuksistaan.

3.2.2 Kansalaisjärjestöt kehitysyhteistyön tekijöinä

Kansalaisjärjestöt ovat olleet ensimmäisten joukossa kehitysyhteistyötä tekemässä (Kontinen ym. 2017; Jauhiainen & Hooli 2019: 141). Ennen virallista kehitysyhteistyötä lähetystyön yhteydessä toteutettiin pienimuotoista kehitysyhteistyötä, esimerkiksi kouluja rakentamalla. Myös suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat tehneet kehitysyhteistyötä pidempään kuin Suomen valtio. Suomen Lähetysseura lähetti ensimmäisiä lähetysaarnaajia nykyiseen Namibiaan jo 160 vuotta sitten (Salminen 2019b).

Kansalaisjärjestöjen rooli kehitysyhteistyöntekijöinä vahvistui 1980-luvulla (Lewis 2010; Aldashev & Navarra 2018). Kansalaisjärjestöjen kasvavaan suosioon vaikutti se, että globaalien etelän valtiot eivät olleet kehittyneet toivotulla tavalla, eikä varsinkaan ruohonjuuritason kehitystä ollut juuri tapahtunut (Hakkarainen & Kontiainen 2009). Syinä tähän nähtiin olevan globaalien etelän korruptoituneisuus, tehottomuus ja byrokraattisuus. Kansalaisjärjestöt sen sijaan nähtiin

kustannustehokkaina ja dynaamisina toimijoina, joilla on uusia ideoita kehitysprojekteihin. Tämä uusi huomio ja arvostus toi kansalaisjärjestöille suuria määriä avustusresursseja, mikä johti kansalaisjärjestöjen määrän nopeaan kasvuun vuosien 1980–1990 aikana (Tvedt 1998; Lewis 2010; Piironen 2018). Samaan aikaan virallista kehitysrahoitusta alettiin kanavoimaan kansalaisjärjestöjen kautta kasvavissa määrin (Lewis 2010). Tämä johti muutoksiin valtavirran kehitysyhteistyössä, kun köyhyyden vähentämisessä otettiin yhä enemmän huomioon paikallisten osallistaminen, sukupuolten epätasa-arvo ja muita ihmiskeskeisiä lähestymistapoja.

Kansalaisjärjestöillä on edelleen tärkeä rooli kehitysyhteistyön tekijöinä (Kansalaisyhteiskunta on tärkeä toimija... 2020). Kehitysyhteistyön parissa työskentelee noin 200 suomalaista kansalaisjärjestöä. Suomen hallitus toteuttaa osan kehitysyhteistyöstään kansalaisjärjestöjen kautta, koska kansalaisjärjestöjen työ täydentää muuta Suomen tekemää kehitysyhteistyötä. Suomen tärkeänä kehityspoliittisena tavoitteena on tukea globaalin etelän kansalaisyhteiskuntien vahvistumista (Kehityspoliittinen... 2017: 10). Suomalaisilla kansalaisjärjestöillä on usein pitkäaikaisia suhteita globaalin etelän kansalaisyhteiskuntatoimijoihin, joiden ansiosta kansalaisjärjestöillä on hyvät edellytykset vahvistaa kansalaisyhteiskuntia osana kehitysyhteistyötä. Tämän lisäksi järjestöjen toiminta keskittyy yleensä ruohonjuuritasolle ja sellaisiin ihmisryhmiin, alueisiin ja ongelmiin, minne valtioiden tekemä kehitysyhteistyö ei yleensä ylety (Haapanen 2012; UM: Kansalaisjärjestöjen... 2020). Useilla kansalaisjärjestöillä on paikallinen maatoimisto sekä paikallisia työntekijöitä ja kontakteja, joiden avulla järjestöt pystyvät keskittymään paremmin alueellisten ongelmien ratkaisuun (Jauhiainen & Hooli 2019: 144–145). Paikallisuuden ansiosta kansalaisjärjestöillä on myös arvokasta tietoa alueista, kuten kielitaitoa ja kulttuurin tuntemusta, mikä auttaa kehitysyhteistyön tekemisessä (Kontinen ym. 2017). Selvitysten mukaan suomalaisten kansalaisjärjestöjen työ on kustannustehokasta ja tuloksellista (Stage ym. 2016; Chapman ym. 2017).

Isot kansalaisjärjestöt omaavat myös vahvan legitimitetin ja uskottavuuden lahjoittajien sekä kansalaisten silmissä (Morton 2013). Kokonsa vuoksi niillä on paljon suuria kehitysohjelmiä, resursseja ja laajasti erilaisia yhteistyökumppaneita (Savola ym. 2020). Ison näkyvyytensä ansiosta isot kansalaisjärjestöt pystyvät myös saamaan äänensä kuuluviin laajasti, jolloin ne kykenevät tuomaan laajemmin esille saavutettuja kehitysyhteistyötuloksia.

Kansalaisjärjestöjen tekemä työ on laaja-alaista ja järjestöillä on erilaisia rooleja kehitysyhteistyön tekijöinä (Lewis 2010). Kansalaisjärjestöt voivat olla suoraan mukana kehitysohjelmien suunnittelussa, toteuttamisessa ja hallinnassa. Järjestöt työskentelevät myös yhteistyökumppaneidensa kautta, jolloin niillä ei ole suoraa roolia ohjelman toteuttamisessa. Tämän lisäksi kansalaisjärjestöt voivat toimia muutoksiin innostajina. Osalla isoista, kansainvälisistä kansalaisjärjestöistä on myös valtaa kehityspoliittisessa päätöksenteossa, koska niillä on voimavaroja osallistua maailmanlaajuisiin kampanjoihin ja koalitioihin. Kansalaisjärjestöt voivat pyrkiä osallistumaan

ja vaikuttamaan poliittiseen vuoropuheluun, jonka tavoitteena on saada aikaan muutosta kehitys-ongelmien takana oleviin rakenteellisiin ongelmiin.

Tällä hetkellä markkinaperusteinen kehitysyhteistyö kasvattaa rooliaan kehitysyhteistyössä (Jauhiainen & Hooli 2019: 144–145). Kansalaisjärjestöt työskentelevät kasvavassa määrin eri toimijoiden kumppanina, erityisesti yksityisen sektorin kanssa. Tämä on laajentanut kansalaisjärjestöjen roolia kehitysyhteistyössä. Hallitukset, kansalaisjärjestöt ja yksityinen sektori ovat alkaneet muodostamaan kahden tai useamman alan organisaatioiden välisiä kumppanuuksia ratkaistakseen kehityspoliittisia ongelmia ja kysymyksiä. Yhteistyön avulla eri toimijat pyrkivät kasvattamaan toimintansa tehokkuutta.

Kehitysyhteistyön tavoitteita ja keinoja on pyritty kehittämään eri aikakausina, jotta se vastaisi eri alueiden tarpeisiin ja kehityspolitiikan painopisteisiin (Morton 2013). Tällä hetkellä globaaleja trendejä, jotka vaikuttavat kansalaisjärjestöjen tekemään työhön, ovat muun muassa kestävän kehityksen tavoitteet, digitalisaatio sekä kehitysyhteistyön rakenteen ja toimintaympäristön muutokset (Rekola & Ylikoski 2019). Muutokset kehitysyhteistyön kansainvälisissä trendeissä vaikuttavat kaikkiin kehitystoimijoihin; ne luovat uusia toimintamalleja, tavoitteita ja lähestymistapoja, joita kansalaisjärjestöjen on omaksuttava, jos ne haluavat hyötyä kehitysjärjestelmän rahoituksesta (Kontinen ym. 2017).

3.2.3 Kansalaisjärjestöjen rahoitus

Kansalaisjärjestöt saavat rahoituksensa yleensä useista eri lähteistä (Morton 2013; Ali & Gull 2016). Rahoituslähteitä ovat muun muassa säätiöiden myöntämät apurahat, valtion rahoitus, EU-tuki, yrityksiltä vastaanotettu rahallinen sponsorointi, kansalaisjärjestöjen palveluista ja tuotteista saadut tuotot tai yksityishenkilöiden tekemät lahjoitukset.

Isot suomalaiset kansalaisjärjestöt saavat suuren osan rahoituksestaan valtiolta (Pursiainen & Kultti 2017). Ensimmäistä kertaa Suomen ulkoministeriö myönsi kansalaisjärjestöille tukea kehitysyhteistyön tekemiseen vuonna 1974 (Kontinen ym. 2017: 31). Tämän jälkeen kansalaisjärjestöille kanavoitu rahoitus kehitysyhteistyöhön kasvoi tasaisesti vuoteen 2016 saakka, jolloin rahoitusta leikattiin 43 prosenttia (Hooli & Jauhiainen 2017). Vuonna 2019 valittu hallitus sitoutui jälleen nostamaan kehitysyhteistyörahoitusta ja vuonna 2020 ulkoministeriö kasvatti kansalaisjärjestöjen budjettia 22,5 miljoonalla eurolla vuosille 2020–2021 (Osallistava ja osaava Suomi 2019; UM: Kansalaisjärjestöjen... 2020).

Taulukko 1. Ulkoministeriön monivuotista ohjelmataukea saavat kansalaisjärjestöt vuosina 2018–2021 (Liite 1).

Kansalaisjärjestön nimi	Perustettu	Kehitysyhteistyön tavoite	Kehitysyhteistyön toteuttamisalue	Budjetti 2019	UM:n tuki 2018-2021
Kirkon Ulkomaanapu sr	1947	Yhteiskuntien haavoittuvaisimpien ja köyhimpien ihmisten elinolojen parantaminen	Aasia, Afrikka, Lähi-itä	46,3 milj. €	21,6 milj. €
Suomen Lähetysseura ry	1859	Heikoimmassa asemassa olevien ihmisoikeuksien toteutuminen sekä ilmastonmuutoksen hillitseminen ja sen vaikutuksiin sopeutuminen	Aasia, Afrikka, Etelä-Amerikka	30,8 milj. €	20,3 milj. €
Fida International ry	1927	Haavoittuvassa asemassa elävien lasten oikeuksien edistäminen	Aasia, Afrikka, Lähi-itä	11,7 milj. €	18,8 milj. €
Plan Suomi sr	1998	Lasten ja nuorten elämän ja oikeuksien parantaminen	Aasia, Afrikka, Etelä-Amerikka	17,1 milj. €	17,9 milj. €
Suomen Punainen Risti	1877	Kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten auttaminen	Aasia, Afrikka	6,5 milj. €	17,8 milj. €
Fingo ry (ent. Kehys ry & Kepa ry)	2018	Kestävän kehityksen ja globaalin oikeudenmukaisuuden edistäminen	—	7,8 milj. €	13 milj. €
Crisis Management Initiative ry	2000	Rauhan edistäminen	Aasia, Afrikka, Itä-Eurooppa, Lähi-itä	9,3 milj. €	12 milj. €
Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus ry	1986	Globaalin etelän työntekijöiden oikeuksien parantaminen	Aasia, Afrikka, Etelä- ja Väli-Amerikka	4,5 milj. €	11,7 milj. €
Pelastakaa Lapset ry	1922	Vaikeissa oloissa elävien lasten tukeminen ja heidän oikeuksien toteutuminen	Aasia, Afrikka, Itä-Eurooppa, Lähi-itä	37,4 milj. €	11,5 milj. €
Suomen World Vision ry	1983	Lapsien oikeuksien ja elinolosuhteiden parantaminen	Aasia, Afrikka, Etelä-Amerikka	11,8 milj. €	10,1 milj. €
Kansainvälinen solidaarisuussäätiö sr	1970	Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen	Afrikka, Väli-Amerikka	1,9 milj. €	7,6 milj. €
WWF Suomi sr	1972	Luonnon ja eläinten suojeleminen	Aasia, Afrikka	10,3 milj. €	6,9 milj. €
Suomen Pakolaisapu ry	1965	Pakolaisten ja siirtolaisten oikeuksien toteutuminen	Aasia, Afrikka	4,2 milj. €	6,5 milj. €
Vammaiskumppanuus ry	1989	Vammaisten aseman parantaminen	Afrikka, Eurooppa, Etelä-Amerikka	—	5,6 milj. €
Reilu kauppa ry	1998	Ihmisarvoisen elämän takaaminen viljelijöille ja työntekijöille sekä reilun ja kestävän kaupankäynnin edistäminen	Aasia, Afrikka, Etelä- ja Väli-Amerikka	1,8 milj. €	4,1 milj. €
Puolueiden kansainvälinen demokratiaoyhteistyö ry	2005	Demokratian edistäminen	Aasia, Afrikka	1,2 milj. €	2,8 milj. €
Taksvärkki ry	1967	Nuorten oikeuksien ja yhteiskunnallisen aseman vahvistaminen sekä aktiivisen kansalaisuuden tukeminen	Afrikka, Etelä-Amerikka	0,8 milj. €	2,7 milj. €

Suomessa ulkoministeriö antoi monivuotista ohjelmataukea 17 kansalaisjärjestölle vuosiksi 2018–2021 (Taulukko 1) (Kansalaisjärjestöjen ohjelmatauet... 2018). Ulkoministeriö myöntää ohjelmataukea yleensä neljän vuoden välein monivuotisille hankkeiden ja toiminnan ohjelmallisille kokonaisuuksille (Ohjelmatauen instrumenttikuvaus 2020). Kaikki ohjelmataukea vuosina 2018–2021 saaneet kansalaisjärjestöt olivat saaneet ohjelmataukea myös aiemmin ulkoministeriöltä. Monivuotisilla ohjelmilla täytyy olla selkeät tulostavoitteet ja pitkän aikavälin kehitysvaikutukset

täytyy pystyä määrittelemään. Tämän vuoksi järjestöillä täytyy olla vahva kapasiteetti seurata ja arvioida toimintaansa ja sen tuloksia. Ohjelmatuen avulla edistetään kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja vahvistetaan kansalaisyhteiskuntien tilaa. Tukipäätöksissä otetaan huomioon varsinkin kehityspoliittiset teemat, joihin kansalaisjärjestöt pystyvät tuomaan lisäarvoa (Kansalaisjärjestöjen ohjelmatuet... 2018). Tällaisia teemoja ovat esimerkiksi vammaisten, vähemmistöryhmien sekä naisten ja tyttöjen oikeudet. Ohjelmatuen saamiseen vaikuttaa myös järjestön omarahoituspohja ja aiemmat kokemukset yhteistyöstä.

Ulkoministeriö myöntää myös hanketukea pienille ja keskisuurille suomalaisille kansalaisjärjestöille kahden vuoden välein (Kansalaisyhteiskunta... 2020). Vuonna 2020 hanketukea myönnettiin 34:n eri järjestön 62 hankkeelle (Myöntötaulukko hakukierros 2020). Hanketukea hakeneista kansalaisjärjestöistä noin puolet sai rahoitusta (Savola ym. 2020). Hanketuen avulla pyritään lisäämään Suomen kehitysyhteistyön monimuotoisuutta ja moniäänisyyttä (Hanketuen instrumenttikuvaukset 2020). Hankkeiden täytyy olla paikallisesti ja ajallisesti rajattuja kokonaisuuksia, joille on määritelty selkeät tavoitteet. Hanketuen saajilla täytyy olla paikalliskumppani, jonka kanssa on sovittu tavoitteet, vastuunjako ja työmuodot. Keskeistä hankkeissa myös on, että ne edistävät ihmisten sosiaalisten, poliittisten ja taloudellisten oikeuksien toteutumista.

Valtion rahoitusta kansalaisjärjestöille on myös kritisoitu (Ali & Gull 2016). Kansalaisyhteiskunta on perinteisesti nähty itsenäisenä ja erillisenä toimijana valtiosta, jotka itsenäisesti määrittelevät tavoitteensa ja toimintamallinsa (Pursiainen & Kultti 2017; Ruuskanen ym. 2020). Suomessa kansalaisyhteiskunnalla ja valtiolla on kuitenkin aina ollut läheinen suhde, ja ne on mielletty toistensa kumppaneiksi (Ruuskanen ym. 2020). Tästä huolimatta, vain täysin itsenäisten järjestöjen koetaan olevan kykeneviä tekemään vallitsevaa politiikkaa haastavia päätöksiä (Pursiainen & Kultti 2017). Suomessa monet kansalaisjärjestöistä ovat hyvin riippuvaisia valtion rahallisesta tuesta. Tämän syyn vuoksi Pursiainen ja Kultin (2017) mielestä kansalaisjärjestöt ovat alkaneet muistuttamaan enemmän hallinto- ja toimintamalleiltaan julkista sektoria, kuin kansalaisyhteiskunnan toimijaa.

Valtion rahoitus kansalaisjärjestöille voi vaikuttaa kansalaisjärjestöjen toimintaan (Pursiainen & Kultti 2017). Valtion rahoituksen on nähty olevan yhteydessä isomorfismiin, eli järjestöjen yhdenmukaistumiskehitykseen, missä kansalaisjärjestöt muuttavat strategiaansa, rakenteitaan ja prosessejaan vastatakseen ulkoiseen paineeseen tai saavuttaakseen kilpailuedun (Mitchell 2014; Mänttari-Van Der Kuip ym. 2018). Myös Suomessa kansalaisjärjestöt ovat muokanneet toimintaansa ja identiteettiään rahoittajien ehtojen ja tarpeiden mukaisesti lähemmäs yksityisen sektorin toimintatapoja ja talouteen perustuvaa ajattelumallia (Ruuskanen ym. 2020). Julkisen rahoituksen käyttöä ohjataan entistä yksityiskohtaisemmin ja rahoitusehdot ovat tiukentuneet. Toiminnan muokkaaminen rahoittajien toiveiden mukaiseksi koetaan olevan ristiriidassa

kansalaisyhteiskunnan periaatteiden kanssa (Ali & Gull 2016; Ylikoski & Rekola 2019). Valtion määrittellessä kansalaisjärjestöjen kehitysstrategian, muuttaa se kansalaisjärjestöjen toimintaa kohti ylhäältä-alaspäin suuntautuvaa kehitysstrategiaa. Suomessa ulkoministeriö näkee kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön yhä enemmän Suomen virallisen kehityspolitiikan toteuttajana (Ylikoski & Rekola 2019). Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että kansalaisjärjestöjen rahoitus keskittyy Suomen kahdenvälisiin kumppanuusmaihiin, eikä aina sinne missä apua tarvittaisiin eniten.

Kaikki tutkijat eivät kuitenkaan suhtaudu yhtä kriittisesti valtion rahoitukseen (Chaves ym 2004; Spooner & Dadick 2010; Ali & Gull 2016). Spooner ja Dadich (2010) toteavat tutkimuksessaan, että valtion vaikutuksesta kansalaisjärjestöjen toimintaan on ristiriitaisia todisteita, eikä ole selvyyttä minkä laajuisesta ongelmasta on kyse. Rahoituksen ongelmallisuuteen vaikuttaa myös se, missä valtiossa ja millaisessa ympäristössä kansalaisjärjestö toimii (Chaves ym. 2004). Useat kansalaisjärjestöt eivät myöskään selviytyisi ilman valtion myöntämää rahoitusta (Ali & Gull 2016). Valtiolta saatu jatkuva ja vakaa tuki mahdollistaa palveluiden laajentamisen sekä operatiivisen tehokkuuden ja vaikuttavuuden (Frumkin & Kim 2002). Valtiolta saatu tuki vaikuttaa myös myönteisesti muualta saatuun tukeen, koska valtion rahoitus antaa uskottavuutta ja kasvattaa kansalaisjärjestön tunnettavuutta lahjoittajien ja rahoittajien keskuudessa.

Kansalaisjärjestöjen joukkoon kuuluu suuri määrä järjestöjä, jotka eivät ole koskaan saaneet tai hakeneet tukea ulkoministeriöltä (Kontinen ym. 2017). Syynä on sekä aikaan ja resursseihin liittyviä tekijöitä, tuki saatetaan saada muista lähteistä tai järjestö voi olla omavarainen. Ulkoministeriön rahoituksen keskittyminen pienelle joukolle järjestöjä on nähty pidempiaikaiseksi muutostrendiksi kehitysyhteistyössä. Hanketuen hakijoiden määrä on vähentynyt paljon viime vuosien aikana. Vuonna 2015 ulkoministeriö myönsi tukea kehitysyhteistyöhön 163 kansalaisjärjestölle, kun vuonna 2019 enää 70 kansalaisjärjestöä tai tukea (Savola 2020). Uusien kehitystoimijoiden on vaikeaa, tai jopa mahdotonta, saada hankkeillaan tukea. Rahoitus keskittyy pääkaupunkiseudulle ja suurempiin hankekokonaisuuksiin. Rahoituksen keskittyminen harvoille kansalaisjärjestöille on kustannustehokasta, koska suuret hankkeet vaativat vähemmän hallinnollisia resursseja. Suurista hankkeista on myös helpompi raportoida, koska ne tuottavat näyttävämpiä tuloksia kuin pienet hankkeet. Kansalaisjärjestöille myönnettävissä rahoituksissa on ollut myös ennakoimattomia ja vaihtelevia käytäntöjä (Ruuskanen ym. 2020). Tämä on entisestään keskittänyt rahoitusta isoille kansalaisjärjestöille, joilla on osaamista ja resursseja hoitaa tuen hakua ja raportointia.

Ulkoministeriön rahoituksen keskittyminen voi johtaa siihen, että pienempien ja vapaaehtoisvoimin toimivien kansalaisjärjestöjen asema heikkenee tai vaarantuu jopa kokonaan kehitysyhteistyön tekijöinä (Kontinen ym. 2017). Pienillä kansalaisjärjestöillä on usein paljon sosiaalista pääomaa, joten niiden katoaminen järjestökentältä heikentäisi kehitysyhteistyön vaikuttavuutta (Ali & Gull 2016). Kansalaisyhteiskunnan vahvuutena on myös sen moniäänisyys (Savola ym. 2020).

Moniäänisyys on mahdollista vain, jos kansalaisyhteiskuntaan kuuluu monipuolisesti toimijoita eri kokoluokissa, maissa ja eri teemojen parissa. Moniäänisyys heikentyy, jos vain isoimmat kansalaisjärjestöt pystyvät toimimaan ja toteuttamaan hankkeitaan.

Itsenäiset kansalaisjärjestöt ovat riippuvaisia lahjoittajista. Suomessa ei ole suurta lahjoittamisen kulttuuria, mutta suomalaisten lahjoitukset kehitysyhteistyöhön ovat kasvaneet (Kontinen ym. 2017; Pursiainen & Kultti 2017). Lahjoittamisen kulttuuri nähdään sekä hyvänä että huonona asiana. Pursiainen ja Kultti (2017) tuovat raportissaan esille, että jos kansalaisjärjestöt toimisivat lahjoitusvaroin, toimisivat ne enemmän kansalaisten tahdon mukaisesti eikä valtiolla olisi sanavaltaa niiden toimintaan. Hyväntekeväisyyskulttuurin koetaan olevan kuitenkin ristiriidassa Suomen hyvinvointivaltiomallin kanssa, jossa kansalaiset osallistuvat kehitysyhteistyöhön tasavertaisesti veroja maksamalla (Kontinen ym. 2017). Kilpailu lahjoittajista on kuitenkin suurta, ja kansalaisjärjestöjen täytyy käyttää markkinointiin paljon rahaa ja aikaa (Aldashev & Navarra 2018). Kansalaisjärjestöt hyödyntävät kuitenkin haitallisia rahankeruutaktiikoita hankkiessaan uusia lahjoittajia (Vestergaard 2014). Kansalaisjärjestöt ovat joutuneet sopeuttamaan varainhankintansa julkisiin mielikuviin ja odotuksiin humanitäärisestä työstä. Tämän vuoksi yleinen varainhankintastrategia on muuttua globaalin etelän ihmiset sääliesineiksi, joiden avulla pyritään herättämään mahdollisissa lahjoittajissa erilaisia tunteita, kuten häpeää ja syyllisyyttä (Humalisto & Moilanen 2019). Varainhankintastrategia kuitenkin vahvistaa patriarkaalista suhdetta globaalin pohjoisen ja etelän välillä. Tämän lisäksi se yksinkertaistaa humanitaarisia haasteita sekä vahvistaa mielikuvaa globaalista etelästä traagisena alueena (Cohen 2001; Chouliaraki 2010).

Kansalaisjärjestöjen täytyy pyrkiä sopeutumaan muuttuvan poliittisen ilmapiiriin tuomiin haasteisiin ja rahoittajien ehtoihin sekä samalla tekemään kehitysyhteistyötä nopeasti muuttuvassa maailmassa monimutkaisien kehitysongelmien parissa. Innovaatiot ja innovaatiotoiminta ovat tulleet osaksi kehitysyhteistyötä viime vuosien aikana. Niiden toivotaan tarjoavan uusia työkaluja kehitysongelmien ratkaisuun ja kehitysyhteistyön tekemiseen. Seuraavassa luvussa käsitelen innovaatioiden roolia osana kehitysyhteistyötä ja kuinka kansalaisjärjestöt voivat hyödyntää innovaatiotoimintoja osana heidän työtään.

4. Kansalaisjärjestöt osana Suomen innovaatiopolitiikkaa

4.1 Innovaatioiden määritelmä

Innovaatioilla ja innovaatiojärjestelmien kehittämisellä on merkittävä rooli Agenda 2030:n saavuttamisessa (Koria ym. 2010; Denning 2012; Jauhiainen & Hooli 2019). Innovaatioilla on ollut aina tärkeä rooli talouden, kilpailukyvyn ja teknologian kehittämisessä (Chen ym. 2018; Fagerberg 2018). Kehityspolitiikassa innovaatiot nähdään tärkeänä työkaluna maailmanlaajuisten sekä paikallisten ongelmien ratkaisemisessa (Naumanen ym. 2019). Uusia innovaatioita tarvitaan esimerkiksi ruoan- ja uusiutuvan energian tuotantoon sekä ilmastonmuutoksen hidastamiseen. Innovaatiotoiminnoissa on alettu myös tunnistamaan paikallisen tietotaidon tärkeys, kun etsitään uusia ratkaisuja paikallisiin kehitysongelmiin (Jauhiainen & Hooli 2019).

Innovaatioita on monenlaisia. Perinteisesti yritysinnovaatiot ovat joko teknologisia tai organisatorisia (Pol & Ville 2009). Teknologiset innovaatiot ovat uusia ja paranneltuja tuotteita tai prosesseja. Organisaatioinnovaatiot ovat muutoksia yrityksen strategiassa, rakenteissa tai rutiineissa. Yritysinnovaatioiden tarkoituksena on yleensä tehdä voittoa yritykselle. Sosiaalisilla innovaatioilla tarkoitetaan uusia tuotteita, palveluita ja malleja, jotka vastaavat ihmisten tarpeisiin ja ratkaisevat sosiaalisia ongelmia (Nordberg ym. 2020). Sosiaalisten innovaatioiden avulla myös pyritään muuttamaan yhteiskuntien sosiaalisia rakenteita pysyvästi. Innovaatioita, joilla on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia yhteiskuntien vähäosaisien hyvinvoinnille, kutsutaan osallistaviksi innovaatioiksi (engl. inclusive innovation) (Schillo & Robinson 2017).

Innovaatioiden määrittely kuitenkin vaihtelee eri asiayhteyksissä ja määritelmät menevät päällekkäin (Pol & Ville 2009). Esimerkiksi yritysinnovaatiot voivat myös vaikuttaa sosiaalisten ongelmien ratkaisuun ja muuttaa sosiaalisia rakenteita, vaikka alkuperäinen tavoite olisi ollut liikevoitto. Useat tutkijat ovat tuoneet esille, että innovaatiomääritelmien lukumäärä ja monimuotoisuus on johtanut tilanteeseen, jossa innovaatiotermi on epämääräinen, koska sille ole selkeää määritelmää tai mittaa (mm. Zairi 1994; Cooper 1998; Adams ym. 2006; Baregheh ym. 2009). Innovaatiotermiä on käytetty väärin, koska se on johtanut termin väärin käyttöön ja hämärtyneeseen ymmärrykseen siitä, mitä innovoimiseen tarvitaan (Baregheh ym. 2009).

On tärkeää ymmärtää ero toiminnan jatkuvan kehittämisen, keksintöjen ja innovaatioiden välillä. Innovaation ollessa suosittu termi, pieniä muutoksia tai mitä tahansa uutta voidaan yrittää markkinoina innovaationa, esimerkiksi rahoittajien houkuttelu tarkoituksessa (Lemola 2009: 6–8). Innovaatiot eroavat kuitenkin toiminnan jatkuvasta kehittämisestä ja keksinnöistä. Jatkuvalla toiminnan kehittämisellä tarkoitetaan, että organisaatiossa tapahtuu jatkuvasti pieniä muutoksia, joiden avulla saavutetaan pitkällä aikavälillä merkittäviä ja pitkäkestoisia tuloksia (Imai 1986).

Jatkuva toiminnan kehittämisen eroaa innovaatiokeskeisestä ajattelusta, missä pyritään radikaaleihin uudistuksiin. Keksintö on taas mikä tahansa uusi luomus tai idea, mutta keksintöä voidaan pitää innovaationa, jos sitä onnistutaan hyödyntämään menestyksekkäästi yhteiskunnassa tai markkinataloudessa (Jauhiainen & Hooli 2019: 27). Innovaatiot ovat tärkeä voima talouskasvulle, kilpailukyvyille, uudistumiselle ja luovuudelle. Tämän vuoksi keksinnöillä ei ole samanlaista voimaa toimia työkaluina, joiden avulla pystytään laajaisemaan laajempaa systemaattista muutosta yhteiskunnissa.

Innovaatioiden kehittämiseen tarvitaan tietoa. Yhteiskuntien käytettävissä olevan tiedon määrällä on välttämätön rooli yhteiskuntien taloudellisessa kehityksessä sekä maiden kilpailukyvyyn kehittämisessä (Habiyaremye 2020). Tieto jaetaan usein eksplisiittiseen (engl. explicit) ja hiljaiseen (engl. tacit) tietoon (Jauhiainen & Hooli 2019: 25–26). Kummallakin tiedolla on tarpeellinen rooli innovaatioprosesseissa. Eksplisiittistä tietoa kehitetään muun muassa tieteen ja tutkimuksen avulla, joten se on universaalia ja abstraktia. Eksplisiittinen tieto voidaan kommunikoida eteenpäin mallien, kirjoituksen ja kaavojen välityksellä. Näin ollen sitä on helppo siirtää muualle maantieteellisistä etäisyyksistä tai sosiaalikultuurisista eroista huolimatta. Hiljainen tieto tarkoittaa ihmisten omaa henkilökohtaista ymmärrystä, tietoa ja käytäntöjä, jotka ovat kehittyneet kokemuksen ja kokeilemisen myötä (Senker 2008). Hiljainen tieto siirtyy eteenpäin ihmisten vuorovaikutuksen kautta ja se on usein myös hyvin tiiviisti sidoksissa alueeseen missä se on kehitetty. Tämän vuoksi hiljaista tietoa on haastavaa siirtää alueelta toiselle.

Innovaatiotutkimuksessa on kehitetty malleja, jotka selittävät kuinka tieto kehittyy innovaatioksi (Parrilli & Heras 2016; Jauhiainen & Hooli 2019: 28). STI-mallissa (engl. science, technology & innovations) innovaatiokehitys tapahtuu tutkimuksen, tuotekehityksen ja innovaatio toiminnan tuloksena eri organisaatioissa (Naumanen ym. 2019). STI-mallissa keskeistä oleva eksplisiittinen tieto edellyttää investointeja koulutettuun työvoimaan, teknologiaan ja näihin liittyvään infrastruktuuriin. STI-mallin mukaan kehitetyt innovaatiot ovat yleensä teknologiaa, jota voi siirtää eri alueiden välillä (Parrilli & Heras 2016).

DUI-mallissa (engl. doing, using & interacting) innovaatiot kehittyvät tekemisen, kokeilemisen ja eri toimijoiden välisen vuorovaikutuksen seurauksena (Jauhiainen & Hooli 2019: 28). DUI-mallissa hiljainen tieto on keskeistä, jonka takia DUI-mallin mukaiset innovaatiot ovat usein sidoksissa tiettyyn ympäristöön, mistä niitä on vaikea siirtää pois. DUI-mallia hyödynnetään esimerkiksi avoimissa *living lab* -innovaatioympäristöissä. Living lab -ympäristöissä käyttäjät osallistuvat uusien tekniikoiden, tuotteiden ja palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja validoimiseen tosielämän ympäristöissä (Habiyaremye 2020). Nykyinen innovaatiotutkimus painottaa, että innovaatioiden kehittämisessä päästään parhaimpiin tuloksiin, kun STI- ja DUI-malleja hyödynnetään samanaikaisesti yhdessä (Parrilli & Heras 2016; Alhusen & Bennet 2020).

Innovaatiojärjestelmillä on tärkeä rooli innovaatioiden kehittämisessä, leviämässä ja käyttöön ottamisessa (Jauhiainen & Hooli 2019: 29). Innovaatiojärjestelmät koostuvat eri organisaatioista, instituutioista ja muista toimijoista. Nämä toimijat vaikuttavat innovaatioiden kehittämiseen sekä omien yksiköidensä sisällä, oppimalla toisiltaan sekä olemalla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Kolmoiskierremallilla (engl. triple helix) viitataan yksityisen sektorin, hallitusten ja yliopistojen väliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen, mikä edistää innovaatioiden kehittymistä (Nordberg ym. 2020). Perinteisesti yksityinen sektori on ollut innovaatioiden kehittämisen päätoimija (Jauhiainen & Hooli 2019: 30). Hallitusten aktiivinen rooli innovaatiojärjestelmissä on myös keskeinen, koska hallitukset voivat lainsäädännöllään, kannustimilla ja innovaatiopolitiikalla edistää innovointia. Innovaatiopolitiikaksi kutsutaan valtion poliittisia toimia, joiden avulla edistetään innovointia sekä kehitetään ja tuetaan innovaatiojärjestelmiä (Edler & Fagerberg 2017). Yliopistojen roolina on kouluttaa asiantuntijoita sekä tuottaa tutkimustietoa, mitä hyödynnetään innovaatioprosesseissa.

Kolmoiskierremallia on kuitenkin kritisoitu liian kapeaksi ja tiedepohjaiseksi, koska se ei ota huomioon paikalliseen tietoon pohjautuvia innovaatioita (Johnson & Lundvall 2003). Nelikierremalli (engl. quadruple helix) on päivitetty versio kolmoiskierremallista (Hooli 2013). Se huomioi myös kansalaisyhteiskunnan roolin innovaatiojärjestelmien osana. Maaseudun kehittämisessä nelikierremallin eri osa-alueet on myös ymmärrettävä laajemmin kuin perinteisessä innovaatioiden kehittämisessä (Nordberg ym. 2020). Innovaatiojärjestelmissä korostetaan esimerkiksi yliopistojen ja hallinnon roolia, mutta maaseudun innovaatioprosesseissa myös matalamman tason koulutuksella ja julkisen sektorin organisaatioilla on tärkeä roolinsa innovaatioiden kehittämisessä.

Moni globaalinen etelän maa kärsii sekä organisaatiollisesta että institutionaalista ohuudesta, mikä vaikuttaa maiden kykyyn kehittää niiden innovaatiojärjestelmiä (Hooli & Jauhiainen 2017). Organisaatioiden ohuudella tarkoitetaan, että yliopistojen, yksityisen sektorin sekä kehitys- ja tutkimuslaboratorioiden laadussa on puutteita (Moodysson & Zukauskaitte 2014). Esimerkiksi Saharan eteläpuolisessa Afrikassa yliopistokoulutus keskittyy kandidaatin tasolle ja tutkimus- ja kehitystoimintaa harjoittavat organisaatiot ovat harvinaisia. Tämän vuoksi koulutetusta väestöstä on pulaa, esimerkiksi monissa Afrikan maissa korkeakouluopetukseen osallistuu alle kymmenen prosenttia väestöstä. Yksityisten ja julkisten yliopistojen määrä kasvaa kuitenkin nopeasti ja niiden uskotaan kasvavan myös tulevaisuudessa (Tamrat 2017; Hooli & Jauhiainen 2018). Yliopistojen määrä ei kuitenkaan korreloi laadun kanssa. Afrikan yliopistoissa keskitytään vähemmän tutkimukseen kuin globaalien pohjoisten yliopistoissa. Korkeakoulutuksen heikompi laatu on johtanut siihen, että monien täytyy lähteä opiskelemaan Afrikan ulkopuolelle, jos he haluavat edistää akateemista uraansa (Kritz 2013).

Institutionaalisella ohuudella viitataan oppimista ja tiedonvaihtoa tukevien virallisten ja epävirallisten instituutioiden riittämättömään määrään (Moodysson & Zukauskaitte 2014). Virallisilla instituutioilla tarkoitetaan lakeja, asetuksia sekä sääntöjä ja epävirallisilla instituutioilla arvoja ja normeja, jotka ovat tärkeitä yhteistyölle ja innovoinnille (Hooli 2013). Hallitusten laadulla ja tehokkuudella on keskeinen vaikutus maiden innovaatiojärjestelmiin (Oluwatobi ym. 2015). Institutionaalinen ohuus ilmenee muun muassa riittämättömänä rahoituksena, yhteistyökyvyttömyytenä ja huonosti hallittuina projekteina innovaatiokehityksessä (Moodysson & Zukauskaitte 2014).

Gloaalissa etelässä maissa, missä kärsitään organisaatioiden ja instituutioiden ohuudesta, kehitysyhteistyöllä sekä kansainvälisten ja kansallisten sidosryhmien välisellä yhteistyöllä on ollut keskeinen rooli innovaatiojärjestelmien tukemisessa ja luomisessa (Hooli & Jauhiainen 2018). Luvussa 4.2 käsittelen kuinka innovaatiojärjestelmien kehittäminen ja innovaatiot ovat osana nykyistä kehitysyhteistyötä.

4.2 Innovaatiot kehitysyhteistyön välineenä

4.2.1 Innovaatiot edistämässä kehitystä

Innovaatiot ja innovaatiojärjestelmien kehittäminen ovat nousseet tärkeäksi osaksi nykyistä kehityspolitiikkaa (mm. Arroio 2012; Planes-Satorra & Paunov 2017; Schillo & Robinson 2017; Chen ym. 2018; Jauhiainen & Hooli 2019). Kehitysyhteistyövaroja suunnataan esimerkiksi tieteen, teknologian ja innovaatioiden kehittämiseen (Arroio 2012). Innovaatiotoiminnan tukeminen on sisällytetty myös Agenda 2030:een ja tavoitteena numero yhdeksän on rakentaa kestävä infrastruktuuria sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita (Sustainable deve...2019). Tavoite pitää sisällään muun muassa pyrkimyksen kasvattaa tieto- ja viestintäteknologian saatavuutta globaalissa etelässä sekä tukea globaalin etelän omaa teknologista kehitystä, tutkimusta, innovaatioita sekä innovoimista. Innovaatiopolitiikka on sisällytetty myös monien globaalin etelän maiden omiin kehitysstrategioihin (STISA 2014; Jauhiainen & Hooli 2019).

Innovaatiopolitiikka on suhteellisen nuori käsite, ja sen käyttö yleistyi vasta 1990-luvun puolivälistä lähtien (Edler & Fagerberg 2017). Tästä huolimatta innovaatioiden hyödyntäminen kehitysyhteistyössä ei ole uusi asia. Poliittisia ohjelmia ja tieteellistä kirjallisuutta tieteen ja innovaatioiden hyödyntämisestä globaalissa etelässä on ollut jo 1950-luvulta lähtien (Schillo & Robinson 2017). Kehitysyhteistyön alkuaikoina globaalista pohjoisesta siirrettiin valmiita innovaatioita globaaliin etelään osana maiden välistä kehityssuhdetta. Ajan myötä tällaista lähestymistapaa alettiin kritisoida, koska toivottuja tuloksia ei saavutettu. Innovaatioita ei onnistuttu hyödyntämään toivotulla tavalla globaalissa etelässä, koska innovaatioita siirrettiin suoraan globaalista pohjoisesta ilman että paikallisia olosuhteita otettiin huomioon. Suomessa muistetaan esimerkiksi Valmetin traktorit, joiden käyttöikä jäi lyhyeksi, koska Tansaniasta ei löytynyt oikeanlaisia varaosia

traktoreihin (Haapanen 2011). Lähestymistapa myös laiminlöi paikallisten yhteisöiden osallistumisen innovaatioprosesseihin ja häiritsi maan oman teollisuuden kehittymistä (Hooli & Jauhiainen 2017).

Innovaatiopolitiikalta vaaditaan nykyisin enemmän, koska innovaatioiden avulla pyritään ratkaisemaan yhteiskunnallisia haasteita (Lundin & Serger 2018). Pitkään innovaatiopolitiikassa kaikki innovaatiot koettiin yhtä arvokkaiksi kehitykselle, koska kaikkien innovaatioiden katsottiin vahvistavan talouskasvua ja kilpailukykyä. Perinteinen STI-malliin perustuva innovaatiopolitiikka ja innovaatiot ovatkin edesauttaneet taloudellista ja sosiaalista kehitystä, mutta niiden avulla on harvoin onnistuttu lisäämään sosiaalista tasa-arvoa ja vähentämään köyhyyttä (Planes-Satorra & Pauvov 2017; Naumanen ym. 2019). Innovaatioilla on osoitettu olevan vaikutusta lisääntyvään taloudelliseen ja sosiaaliseen eriarvoisuuteen (Schillo & Robinson 2017). Syynä tähän on, että suuri osa nykyisistä innovaatioista on suunnattu keski- tai hyvätuloisille ihmisille, jotka myös osallistuvat eniten innovaatioiden kehittämiseen (Jauhiainen & Hooli: 38). Tuloerot voivat myös kasvaa, jos innovaatiot korvaavat vanhaa teknologiaa tai innovaatiot tekevät osasta vanhoista työpaikoista hyödyttömiä, jolloin ihmiset menettävät työpaikkojaan.

Muutosta edistävä innovaatiopolitiikka (engl. transformative innovation policy) korostaa kestävä kehityksen haasteita innovaatiopolitiikan lähtökohtana ja niiden ratkaisua innovaatiopolitiikan päämääränä (Fagerberg 2018; Naumanen ym. 2019). Transformatiivisen innovaatiopolitiikan mukaan yhteiskunta koostuu useista sosioekonomisista toimintamalleista, joita tulisi auttaa innovaatiotoiminnan avulla siirtymään sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävämpään suuntaan (Naumanen ym. 2019).

Teknologisilla innovaatioilla on kuitenkin yhä roolinsa muutosta edistävässä innovaatiopolitiikassa ja kehitysyhteistyössä, koska teknologia tarjoaa monia mahdollisuuksia kestävälle kehitykselle (International development cooperation... 2015; Fagerberg 2018). Agenda 2030 painottaa teknologian saatavuuden parantamista globaalissa etelässä, ja kehitysyhteistyöllä on keskeinen rooli teknologisten innovaatioiden levittämisessä (Sustainable deve...2019). Teknologisten innovaatioiden avulla on kyetty edistämään kehitystä monin tavoin (Jauhiainen & Hooli 2019: 154). Esimerkiksi matkapuhelimet ja internetyhteydet ovat parantaneet ihmisten elämänlaatua paljon (Jauhiainen & Hooli 2019: 6). Matkapuhelimet ovat nykyisin halpoja, jonka vuoksi ne ovat käytössä lähes kaikkialla. Esimerkiksi maanviljelijät voivat matkapuhelimella tai internetistä selvittää sään ja tuotteidensa markkinahinnat tai vuokrata traktorin (An introduction to... 2016; Baumüller 2017). Mobiilimaksaminen on myös mahdollistanut ihmisten pääsyn pankkipalveluiden ääreen. Tämän lisäksi matkapuhelimet ovat edesauttaneet maiden demokratisoitumisessa, koska sosiaalisen median avulla suurien ihmismassojen informoiminen ja kokoontumisten sopiminen on helpompaa (Jauhiainen & Hooli 2019).

Teknologia ei ole kuitenkin jakautunut tasaisesti eri alueiden, sosioekonomisten asemien ja sukupuolten välillä (Lavery ym. 2018). Esimerkiksi älypuhelimien ja internetyhteyksien suhteellinen määrä on Afrikan maaseudulla edelleen pienempi kuin kaupungeissa, mihin vaikuttaa maaseudun infrastruktuurin heikkous. Myös naisten ja miesten välillä on digitaalinen kuilu (Internet usage rate worldwide... 2020). Sukupuolien väliseen digikuiluun vaikuttaa paljon perinteiset sukupuoliroolit (Amaro ym. 2020). Monissa yhteiskunnissa ajatellaan, että digitaali- ja viestintäteknologia soveltuu paremmin pojille ja miehille ja tyttöjä halutaan suojella internetiltä. Tietotekniikkataidot antavat nyky-yhteiskunnassa etulyöntiaseman, jonka vuoksi digikuilu asettaa eri ihmisryhmät epätasa-arvoiseen asemaan (Alozie & Akpan-Obong 2017).

Virallisen kehitysrahoituksen kanavoimisesta yksityiselle sektorille on tullut globaali trendi, koska kestävä kehitys edistävien innovaatioiden kehittämiseen tarvitaan muun muassa yksityisen sektorin tietotaitoa (Ylönen ym. 2015; Naumanen ym. 2019). Suomessa ulkoministeriö myöntää kehitysrahoitusta suomalaisten yritysten liiketoiminnan eri vaiheisiin globaalissa etelässä (Kehitysyhteistyön mahdollisuudet... 2021). Suomi pyrkii vahvistamaan globaalin etelän yritystoiminnan kehittymistä suomalaisten yritysten osaamisen avulla (Yksityisen sektorin rooli... 2021). Suomalaisilta yrityksiltä löytyy globaalissa etelässä hyödyttävää osaamista varsinkin uusiutuvasta energiasta, sanitaatiosta sekä jätteiden käsittely-, vesi-, rakennus- ja digiteknologiasta (Naumanen ym. 2019). Esimerkiksi vuosina 2015–2019 toteutettiin yritysveloitetun *Business with Impact* (BEAM) kehitysinnovaatio-ohjelma, jonka tavoitteena oli parantaa yritysten kasvun edellytyksiä globaalissa etelässä sekä edistää innovaatioyhteistyötä suomalaisten ja ulkomaalaisten kumppanien välillä (Halme ym. 2019).

Naumanen ym. (2019) toteavat kuitenkin tutkimuksessaan, että suomalaisten yritysten täytyy tehdä muutoksia toimintaansa, tai muuten suomalaisten yritysten osaamista on hankala saada globaalin etelän markkinoille ja innovaatioilla on vaikea vaikuttaa kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Yksityisen sektorin innovaatioiden kehitys tapahtuu yleensä globaalissa pohjoisessa, mutta kehitettyjen innovaatioiden siirtäminen suoraan globaaliin etelään harvoin tuottaa toivottuja tuloksia (Briggs 2013). Globaalin pohjoisen yrityksillä on ollut vaikeuksia ymmärtää globaalin etelän sosioekonomisia olosuhteita, minkä vuoksi ne eivät ole onnistuneet tunnistamaan köyhien tarpeita ja heidän tuomia mahdollisuuksia innovaatioprosesseihin. Jotta yritysveloitetulla innovaatiopolitiikalla voidaan edistää kehitystä globaalissa etelässä, täytyy yritysten ymmärtää kestävä kehityksen tavoitteiden merkitys maailmanmarkkinoilla ja pystyä selittämään kuinka heidän tuotteensa ja osaamisensa pystyvät vastaamaan näihin tarpeisiin (Naumanen ym. 2019). Yritysten täytyy olla myös läsnä kohdemaissa globaalissa etelässä, jotta alueiden tarpeet ymmärretään oikein ja yritykset pystyvät muodostamaan luottamusverkostoja paikallisiin toimijoihin. Tähän suomalaiset yritykset tarvitsevat osaamisen verkoston, jotta yritykset pystyvät tarjoamaan

kokonaisratkaisuja kohdemaiden tarpeisiin. Kansalaisjärjestöjen koetaan esimerkiksi hyvinä kumppaneina yrityksille, mistä kerron enemmän luvussa 4.3.

Yksityisen sektorin rahoittaminen kehitysyhteistyörahoilla on aiheuttanut kritiikkiä, koska riskinä on, että kehitysyhteistyörahoja aletaan käyttää Suomen viennin edistämiseen (Hakkarainen 2018). Wingström (2019) nostaa tutkimuksessaan esille Sidan (Swedish International Development Cooperation Agency) innovaationeuvonantajan mielipiteen siitä, että Agenda 2030:tä ei pitäisi käyttää perusteeksi sille, että yrityksille annetaan rahoitusta globaalissa etelässä tehtäviin projekteihin. Kehitysyhteistyön yksityisen sektorin kanssa pitäisi keskittyä tarkastelemaan yritysten liiketoiminnan normeja ja säädöksiä. Yksityisen sektorin kehityshankkeet eivät ole myöskään saavuttaneet toivottuja kehitystuloksia (Nahi 2018). Tämä huomattiin esimerkiksi BEAM-kehitysyhteistyöhankkeessa. Hankkeen loppuraportti toi esille, että BEAM-hankkeen kehitysvaikutuksien todentaminen oli haastavaa (Halme ym. 2019). Hankkeita toteuttavista yrityksistä vain harva pystyi arvioimaan hankkeensa kehitysvaikutuksia alueella tai osoitti kiinnostusta niistä (Haaranen 2019). Yritykset kohtasivat myös monia haasteita hankkeiden toteuttamisessa globaalissa etelässä.

Kehitysyhteistyön toimijoille on tullut selväksi, että laajempaan kestäväan sosioekonomiseen muutokseen tarvitaan muutakin kuin uusia teknologisia innovaatioita (Chataway ym. 2017; Jauhainen & Hooli 2019: 41). STI-mallin rinnalle tarvitaan yhä kokonaisvaltaisemmin muutosta edistävää innovaatiotoimintaa, joka edistäisi yhteiskuntien eri sektoreiden ja paikallisen väestön laajempaa osallisuutta innovaatioprosesseihin sekä tukisi yhteiskuntien muutosta sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävämpään suuntaan (Diercks ym. 2019). Kestävän innovaatiopolitiikan ei pitäisi keskittyä luomaan uusia kulutushyödykkeitä, vaan ratkaisuja, jotka pystyvät muokkaamaan koko yhteiskuntajärjestelmää kestävämmäksi (Schot & Steinmueller 2018: 1562). Tämä vaatii muutosta yhteisön rakenteissa ja mieltymyksissä. Schot ja Steinmueller (2018) havainnollistavat tätä esimerkillä siitä, että sen sijaan että keskitytään kehittämään uusia kestävämpiä akkuja sähköautoihin, pitäisi kehittää ratkaisuja, jotka esimerkiksi tukevat julkista liikennettä. Tämä mahdollistaisi yhä useammalle yksityisautoilusta luopumisen, joka olisi pitkällä tähtäimellä kestävämpi ratkaisu.

4.2.2 Globaalin etelän innovaatiojärjestelmät

Globaalin etelän omien innovaatiojärjestelmien kehittäminen ja tukeminen katsotaan tärkeäksi, kun pyritään kohti yhteisöllisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävää kehitystä (Hooli 2013). Vakiintuneet paikalliset innovaatiojärjestelmät ovat myös väline vähentää eriarvoisuutta, köyhyyttä ja edistää sosioekonomista kestävyttä (OECD... 2012). Tämän takia kehitysyhteistyössä ollaan pyritty tukemaan globaalin etelän innovaatiojärjestelmien kehittymistä ja syntyä (Kehitysmaiden talouksien... 2020).

Suomen ulkoministeriön ensimmäinen innovaatiojärjestelmien tukemiseen keskittyvä kehityshanke toteutettiin vuosina 2006–2007 Etelä-Afrikassa (Hooli & Jauhiainen 2017). Tämän jälkeen Suomen ulkoministeriö on tukenut esimerkiksi Namibian, Vietnamin ja Tansanian innovaatiojärjestelmien kehittymistä (Hooli 2013; Tuki Tansanian... 2018; Final evaluation of the innovation... 2019). Näissä hankkeissa on keskitytty edistämään hankemaiden STI-mallin mukaisia innovaatiotoimintoja.

Nelikierrmallin mukaisesti myös kansalaisyhteiskunnalla ja epävirallisella sektorilla on keskeinen rooli osana globaalien etelän innovaatiojärjestelmiä. Tarvitaan yhä laajempi joukko eri toimijoita ja organisaatioita edistämään paikallista innovaatiopotentiaalia, jolloin saadaan myös uusia toimintamalleja osaksi innovaatiojärjestelmiä (Friis-Hansen & Egelyng 2007). Osallistavan innovaatiotoiminnan avulla voidaan osallistaa myös paikallisia ihmisiä ruohonjuuritasolta osaksi innovaatioprosesseja (Innovation for development 2012; Planes-Satorra & Paunov 2017). Osallistava innovaatiotoiminta on keskeisessä roolissa, kun innovaatioilla halutaan vaikuttaa paikallisten yhteisöiden kehittämiseen, epätasa-arvoon ja köyhyyteen (Planes-Satorra & Paunov 2017; Jauhiainen & Hooli 2019: 158–159).

Osallistavassa innovaatiopolitiikassa on keskeistä kehittää eri keinoja, kuinka innovoinnissa voidaan hyödyntää laajemmin yhteisöiden erikoistaitoja ja tietämystä (Habiyaemye 2020). Näin voidaan paremmin vastata paikallisiin haasteisiin. Globaalien etelän paikallista tietoa (engl. indigenous knowledge) pidetään hyvänä innovaatiolähteenä ja tapana sisällyttää paikalliset yhteisöt innovaatioiden kehittämiseen (Friis-Hansen & Egelyng 2007; Agejoh & Cornelius 2017). Paikallinen tieto on sukupolvien ajan kehittyntä ja kertyntä tietoa, joka on sidoksissa paikalliseen kulttuuriin tai yhteiskuntaan (Hooli & Jauhiainen 2018). Paikallinen tieto on sekoitus vanhaa perinnetietoa ja yleistä eksplisiittistä tietoa, joka on varastoitunut yhteisön jäsenien muistiin ja toimintoihin (Bertelsen & Müller 2003). Köyhissä yhteiskunnissa paikallinen tieto on usein tärkein ja helpoiten saatavilla oleva tiedon muoto jokapäiväisessä elämässä (Hooli & Jauhiainen 2018). Paikallisesta tiedosta peräisin olevat innovaatiot myös juurtuvat yhteiskuntiin paremmin. On kuitenkin kehitettävä toimintamalleja siitä, kuinka paikallista tietoa voidaan muuttaa kaupallisiksi innovaatioiksi tavalla, joka hyödyttää yhteisön jäseniä ja että innovaatioita on mahdollista hyödyntää muuallakin kuin alueella, missä se on kehitetty (Torri & Laplante 2009; Jauhiainen & Hooli 2019).

Yhteisöitä voidaan osallistaa innovaatiotoimintoihin esimerkiksi avoimissa living lab -innovaatiotiloissa, joissa innovaatioiden kehittäminen tapahtuu alhaalta ylös -lähestymistavan mukaan (Habiyaemye 2020). Living lab -innovaatiotiloissa yhteisön eri jäsenet ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja pyrkivät ratkaisemaan ja muuntamaan heidän kokemiaan haasteitaan innovaatiopotentiaaliksi (Jauhiainen & Hooli 2019: 168). Living lab -tiloissa yhteiskehittämiseen voidaan

osallistaa ihmisiä myös ruohonjuuritasolta, kuten kouluttamattomia ihmisiä ja vähemmistöjä, joilla ei muuten olisi mahdollista olla mukana innovaatiojärjestelmien toiminnassa. Living lab -tilat yhdistävät myös eri toimijoita, kuten kansalaisjärjestöjä, yhteisöjä, yliopistoja ja yrityksiä, joka mahdollistaa sektorien välisen yhteistyön. Living lab -innovaatiotiloissa tapahtuu myös yhteisöllistä oppimista, jonka avulla voidaan luoda uutta tietoa ja oppia uutta (Petersen ym. 2016). Yhteisöllinen oppiminen kehittää yhteisöiden jäsenten valmiuksia hyödyntää uusia innovaatioita ja innovatiivisia ratkaisuja. Yhteisöjen ylläpitämät living lab -tilat ovat yleensä vaatimattomia, ja ne pyrkivät olemaan omavaraisia (Jauhiainen & Hooli 2019). Tiloja voidaan rahoittaa esimerkiksi pienimuotoisen liiketoiminnan avulla.

4.3 Kansalaisjärjestöt ja innovaatiot

4.3.1 Innovaatiot kansalaisjärjestöjen työssä

Kansalaisjärjestöillä nähdään olevan sellaisia vahvuuksia innovaatiotoiminnassa mitä muilla kehitystoimijoilla ei ole (Jauhiainen & Hooli 2019; Svensson ym. 2020). Kansalaisjärjestöt toimivat tiiviissä yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa, jonka takia järjestöillä on mahdollisuus tukea paikallisten innovaatiotoimintojen syntymistä ja kehittymistä (Jauhiainen & Hooli 2019: 140). Kansalaisjärjestöt voivat myös toimia yhdistävänä linkkinä eri toimijoiden, kuten kansainvälisten yritysten ja paikallisten yhteisöjen, välisessä innovaatioyhteistyössä. Tämän lisäksi innovaatiot on nähty välineenä, joiden avulla kansalaisjärjestöt voivat tehostaa ja parantaa kehitysyhteistyötään sekä järjestöjen toimintaa (Salminen 2019a).

Innovaatiot ovat jo osa joidenkin kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä, mutta innovaatioiden roolin uskotaan kasvavan tulevaisuudessa (An introduction to... 2016; Salminen 2019a). Isossa-Britanniassa tehty tutkimus kansalaisjärjestöjen ja innovaatioiden suhteesta toi esille, että kansalaisjärjestöjen keskuudessa on sekä skeptisyyttä että innostusta innovaatioita kohtaan (An introduction to... 2016). Samanlaisia kokemuksia on myös Fingo ry:llä (Finnish development NGOs). Fingo toimii kattojärjestönä suomalaisille kehitysyhteistyötä, kestävästä kehitystä ja globaalikasvatusta tekeville kansalaisjärjestöille ja on kehityskysymysten asiantuntija Suomessa (Toiminta 2021). Fingo tukee jäsentensä toimintaa tarjoamalla neuvontaa, koulutusta sekä järjestämällä tapahtumia. Fingon innovaatiotyön asiantuntijoiden mukaan suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat kiinnostuneita innovaatiotyöstä, mutta silti yhä arastelevat sitä (Salminen 2019a). Tästä syystä innovaatiot eivät ole laajalti osana suomalaisten kansalaisjärjestöjen strategiaa. Fingo kuitenkin uskoo, että innovaatiot ovat tulleet pysyvästi osaksi kehitysyhteistyötä ja kansalaisjärjestöjen toimintaa. Vuonna 2020 Fingo aloitti ulkoministeriön rahoittaman kaksivuotisen *Fingo Powerbank*-projektin, jonka tavoitteena on lisätä kansalaisjärjestöjen valmiuksia hyödyntää innovaatioita, teknologisia ratkaisuja sekä tehdä yritys yhteistyötä osana kehitysyhteistyötä (Charge up with Fingo powerbank 2020).

Skeptisyys innovaatioita kohtaan johtuu muun muassa siitä, että useimmilla kansalaisjärjestöillä ei ole vielä selkeää tai tarkkaa määritelmää innovaatioista (An introduction to... 2016). Kansalaisjärjestöt eivät voi suoraan käyttää yksityisen sektorin innovaatiomääritelmää, koska innovaatiot ymmärretään ja tulkitaan eri tavalla voittoa tavoittelemattomalla sektorilla (Morris ym. 2011). Svensson ym. (2020) ovat tutkineet kuinka innovaatiot ymmärretään kansalaisjärjestöjen keskuudessa ympäri maailmaa. Heidän tutkimuksessaan käy esille, että useimmat kansalaisjärjestöt yhdistävät innovaatiot sosiaalisiin innovaatioihin, koska niiden avulla kansalaisjärjestöt voivat puuttua sosiaalisiin ongelmiin. Keskeisenä piirteenä nähtiin myös olevan, että innovaatiot ovat suoraan yhteydessä paikallisiin yhteisöihin. Tämän takia monet tutkijat ovat kokeneet, että innovaatiotutkimuksessa pitäisi ottaa paremmin huomioon voittoa tavoittelemattoman sektorin arvot sekä niiden taustalla olevat organisaatiomallit (Bielefeld 2006; Lurtz & Kreutzer 2017; Svensson ym. 2020).

Kansalaisjärjestöillä katsotaan olevan mahdollisuuksia tukea globaalin etelän innovaatiotoimintaa (Jauhiainen & Hooli 2019: 140). Tehokkaaseen ja toimivaan innovaatiotoimintaan tarvitaan mukaan toimijoita, joilla on resursseja, tietotaitoa ja kyky toimia, koska innovaatiotoiminta, jossa on osana ainoastaan yhteiskunnan vähäosaisia ihmisiä ei yleensä tuota hyödyllisiä ja kestäviä innovaatioita (Torri & Laplante 2009). Ruohonjuuritasolla työskentelevät kansalaisjärjestöt ovat tiiviissä yhteydessä globaalin etelän paikallisten ihmisten, organisaatioiden ja hallinnon kanssa, jolloin kansalaisjärjestöillä on hyvät mahdollisuudet osallistaa ja yhdistää eri tekijöitä erilaisiin innovaatiotoimintoihin (Jauhiainen & Hooli 2019: 149; Svensson ym. 2020). Esimerkiksi Intiassa on ollut kansalaisjärjestöjen ylläpitämiä maaseutuyhteisöiden living lab -tyyppisiä työpajoja ja kursseja (Torri & Laplante 2009). Työpajoissa ja kursseilla ollaan kerätty paikallisten tietämystä lääkekasvien käyttämisestä sekä jaettu tätä tietoa muille yhteisön jäsenille. Yksi työpajoista on johtanut myös yhteisöllisen lääkekasviyrityksen perustamiseen. Lääkekasvit hyödyttävät paikallisia yhteisöitä monin tavoin, mutta lääkekasvit voivat tarjota mahdollisuuksia myös lääketieteelle.

Innovaatiot toimivat myös työkaluna, jonka avulla kansalaisjärjestöt voivat tehostaa organisaatioidensa toimintaa ja kehityshankkeiden vaikutusta yhteisöissä (An introduction to... 2016; Hakkarainen 2018). Kansalaisjärjestöjen resurssit ovat niukat, mutta sosiaaliset ongelmat ja tarpeet, mihin kansalaisjärjestöt pyrkivät vastaamaan, ovat monimutkaisia (Svensson ym. 2020). Tämän vuoksi innovaatioiden toivotaan mahdollistavan uusia keinoja hyödyntää niukkoja resursseja ja tehostaa ja parantaa kansalaisjärjestöjen työskentelyä (Dover & Lawrence 2012; Jaskyte 2015). Kansalaisjärjestöjen paikallisen tuntemuksen ja tiedon ansiosta järjestöillä on ymmärrystä millaisiin ongelmiin kaivataan ratkaisuja yhteiskuntien vähäosaisimpien keskuudessa (Salminen 2019a). Innovaatiotoiminta näyttäytyy kansalaisjärjestöille myös mahdollisuutena erottautua muista kehitysorganisaatioista kilpaillussa rahoitusympäristössä ja keinona kasvattaa rahoitusta

(Svensson ym. 2020). Esimerkiksi yritys yhteistyön avulla kansalaisjärjestöt voivat saada myös uusia resursseja kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötoimintaan.

Kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin välinen innovaatioyhteistyö on tärkeä osa uutta kehitysparadigmaa (Kontinen ym. 2017: 88–92). Kansalaisjärjestöjen laajojen verkostojen ansiosta kansalaisjärjestöt voivat toimia linkkinä globaalien pohjoisen yksityisen sektorin ja globaalien etelän välillä. Kansalaisjärjestöt ja yksityinen sektori koetaan hyvinä innovaatioyhteistyökumppaneina toisilleen, koska yhteistyö edistää osallistavan yritystoiminnan kehittymistä (Jauhiainen & Hooli 2019: 145). Kansalaisjärjestöt pystyvät esimerkiksi auttamaan yrityksiä kitkemään lapsityövoimaa yritysten tuotantoketjuista. (Kontinen ym. 2017). Yhteiskehittäminen (engl. co-creation) on myös yksi innovaatioyhteistyön muoto (Nahi 2018). Yhteiskehittämisessä kehitetään uusi tuote, palvelu tai strategia yhteistyön eri osapuolien osaamista hyödyntäen, jota voidaan käyttää yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa. Osallistavan liiketoiminnan malli nähdään hyödyntävän molempia osapuolia, jonka takia se on herättänyt toiveikkuutta eri kehitystoimijoissa (UNDP 2008; Jauhiainen & Hooli 2019: 145).

Kansalaisjärjestöillä on monia vahvuuksia, mikä tekee niistä kiinnostavan yhteistyökumppanin yksityiselle sektorille (Yaziji ja Doh 2009). Kansalaisjärjestöillä on tietoa yhteiskunnallisista trendeistä, osaamista, legitimeettiä sekä verkostoja globaalissa etelässä, jotka edistävät kaupallisten sekä yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista (Burchell & Cook 2006: 215; Nahi 2018). Järjestöjä pidetään myös luotettavina yhteistyökumppaneina, koska niillä ei ole taloudellisia motiiveja. Yhteistyö kansalaisjärjestöjen kanssa on keino yrityksille edistää yritys vastuuta. Nykyisin yritysten eettisyys kiinnostaa kuluttajia entistä enemmän, jolloin vastuullisuus on kilpailuetu markkinoilla (Vastuullisuuden suunnannäyttäjät 2019). Kansalaisjärjestöt voivat auttaa yrityksiä tunnistamaan yritysten kehittämien innovaatioiden tuomat sosiaaliset, poliittiset ja ympäristölliset vaikutukset alueelle ja yhteisölle, sekä kehittämään liiketoiminnan tuotantoketjuja kestävimiksi.

Organisaatioiden väliseen yhteistyöhön kannustaa oletamus, että yhteistyöllä on mahdollista saavuttaa tuloksia, joita yhteistyön osapuolet eivät kykenisi saavuttamaan yksin. Moni tutkimus haastaa kuitenkin tämän oletuksen yhteistyön menestymismahdollisuuksista (mm. Andrews & Entwistle 2010; Bryson ym. 2015; Pattberg & Widerberg 2016; Hakkarainen 2018; Nahi 2018). Nykyisen tutkimuksen mukaan yksityisen sektorin kanssa tehdyt kumppanuushankkeet eivät ole olleet tehokkaampia eivätkä kehitysvaikutukset ole olleet parempia kuin perinteisessä kehitysyhteistyössä (Ylönen ym. 2015). Nahin (2018) tutkimustuloksien mukaan julkista rahoitusta osallistavan liiketoiminnan tukemiselle ei pitäisi lisätä merkittävästi, koska yritysten ja kansalaisjärjestöjen väliselle yhteistyölle on asetettu liian suuria odotuksia.

Tutkimuksissa on nostettu esille syitä miksi yksityisen sektorin ja kansalaisjärjestöjen yhteistyö on kohdannut monia haasteita (Kontinen ym. 2017; Hakkarainen 2018; Nahi 2018). Yhteistyötä hankaloittaa muun muassa organisaatioiden ja niiden työkaluareoiden väliset erot (Nahi 2018). Tämä näkyy valtasuhteiden eriarvoisuutena, aikajänteiden eroina, resursseissa, paradoksaalisina rooliodotuksina, rajallisena osaamisena sekä keskinäisen luottamuksen puutteena (Berger ym. 2004; Nahi 2018). Kumppanuus on näin ollen vaikeaa toteuttaa onnistuneesti, jolloin tuloksia ei myöskään synny. Yhteistyön onnistuminen vaatii joustavuutta ja aikaa kummaltakin osapuolelta, jotta yhteistyö olisi hedelmällistä molemmille (Kontinen ym. 2017).

Kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin on usein myös hankalaa yhdistää tavoitteensa (Nahi 2018). Kansalaisjärjestöjä motivoi yhteistyössä tehokkaampi kehityksen tavoitteiden saavuttaminen, kun taas yritykset näkevät kehitysyhteistyöhankkeet investointeina, joiden he toivovat tuottavan voittoa yritykselle (Kontinen ym. 2017). Liikevoittoa ei ole kuitenkaan aina helppoa yhdistää kansalaisjärjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön. Tämän vuoksi monet kansalaisjärjestöt ovat kokeneet, että sopivan yhteistyökumppanin löytäminen on iso haaste yritysyhteistyölle (Hakkarainen 2018). Kansalaisjärjestöjen on aina otettava myös huomioon, että yhteistyö yritysten kanssa, joiden arvot ja rakenteet eivät ole linjassa kansalaisjärjestöjen päämäärien kanssa, voi vaikuttaa kansalaisjärjestön luotettavuuteen lahjoittajien ja muiden yhteistyökumppaneiden silmissä (Kontinen ym. 2017: 91; Jauhiainen & Hooli: 145).

Kansalaisjärjestöjen innovaatiotyöllä työllä voi olla myös negatiivisia seuraamuksia kehitysyhteistyölle, koska innovaatioiden rooli kehitystavoitteiden edistäjänä on monimutkainen (Altenburg 2009). Liian naiivi luottamus innovaatioihin voi johtaa kansalaisjärjestöjen innovaatio toiminnassa esiintyvien vaikeuksien aliarviointiin, mikä voi johtaa ongelmiin järjestössä. Innovaatioiden kehittäminen edellyttää pitkän aikavälin tavoitteita, taloudellista ja sosiaalista pääomaa ja kykyä ottaa riskejä, mikä on haasteellista monille kansalaisjärjestöille, jotka toimivat tiukalla budjetilla. Yleensä yksi kymmenestä startupien innovaatioaloitteesta onnistuu, mikä todennäköisesti pätee myös kansalaisjärjestöjen innovaatiotyössä (Kontinen ym. 2017). Vaarana on, että vallitseva innovaatiopolitiikka voi ajaa kansalaisjärjestöjä vahvistamaan innovaatio toimintoja kehitysyhteistyön rutiinotoimintojen kustannuksella (Seelos & Mair 2012). Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyössä on valtavasti arvoa asteittain luoduilla rutiinotoimintojen parannuksilla, kuten ihmisoikeustyössä ja koulutuksessa. On mahdollista, että järjestöjen perinteinen kehitystoiminta tuottaa enemmän arvoa ajan myötä heikommassa asemassa oleville ihmisille kuin riskialttiimpi innovaatiokehitystoiminta.

5. Aineisto ja menetelmät

5.1 Kansalaisjärjestöjen teemahaastattelut ja verkkosivut

Tutkimuksen aineisto koostuu seitsemästä teemahaastattelusta (Taulukko 2). Haastattelun tutkimusta varten kuutta suomalaisen kansalaisjärjestön edustajaa sekä henkilöä kansalaisjärjestöjen kattojärjestö Fingosta. Täydensin haastatteluaineistoa tutkimukseen osallistuneiden kansalaisjärjestöjen verkkosivuilta löytyvällä tiedolla sekä tiedostoilla, joita osa haastateltavista lähettivät haastatteluiden aikana.

Haastattelu on yksi tiedonhankinnan perusmenetelmä, koska haastattelut ovat joustavia, ja niillä pystytään keräämään syvällistä tietoa (Hirsjärvi & Hurme 2018). Haastatteluissa haastattelijalla on mahdollisuus toistaa ja selventää kysymyksiä, oikaista väärinymmärryksiä ja keskustella haastateltavan kanssa, jolloin enemmän asioita voi nousta esiin kuin esimerkiksi tutkimuskyselyssä (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Selvitän tutkimuksessa, kuinka innovaatiotoimintaa on hyödynnetty kansalaisjärjestöissä. Tämän vuoksi valitsin haastateltaviksi suomalaisia kansalaisjärjestöjä, joilla oli jo jotain kokemusta kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnasta. Kaikki tutkimukseen osallistuneet kansalaisjärjestöt ja Fingo myös saivat ulkoministeriötä ohjelmatukea vuosille 2018–2021 (ks. Taulukko 1).

Kansalaisjärjestöjen sisältä valitsin haastateltaviksi henkilöitä, joilla oli jotain etukäteistietoa tai kokemusta kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnasta. Osa haastateltavista oli myös virallisesti edustamiensa kansalaisjärjestön innovaatioasiantuntijoita. Valitsin haastateltaviksi innovaatioasiantuntijoita ja innovaatiopolitiikkaan tutustuneita henkilöitä, koska asiaan perehtyneillä on enemmän tietoa kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnasta ja siihen liittyvistä rakenteista. Näin ollen heidän oli mahdollista jakaa enemmän tietoa kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnasta, mikä oli hyödyllistä tutkimukseni tavoitteiden saavuttamiselle. Asiantuntijoiltakaan saatu tieto ei ole kuitenkaan objektiivista, vaan he tuovat esille oman kantansa asiasta (Bogner ym. 2009). Siitä syystä haastatteluissa kerättyä tietoa oli tärkeää reflektoida ja tarkastella teoreettista viitekehystä hyödyntäen, jotta aineiston analyysi oli tieteellistä.

Taulukko 2. Tutkimukseen osallistuneiden kansalaisjärjestöjen haastatteluiden kesto ja toiminnan budjetti.

Haastattelu-tunnus	Budjetti 2019	Haastattelun kesto
KJ 1	alle 5 milj. €	54 min.
KJ 2	5-15 milj. €	38 min.
KJ 3	5-15 milj. €	59 min.
KJ 4	5-15 milj. €	49 min.
KJ 5	yli 15 milj. €	49 min.
KJ 6	yli 15 milj. €	1 h.
KJ 7	yli 15 milj. €	1 h. 26 min.

Aineiston rajoituksena on, että tutkimuksen haastatteluiden ulkopuolelle jäivät pienet kansalaisjärjestöt, jotka eivät saa tukea ulkoministeriöltä. Näillä järjestöillä voi olla hyvin erilaisia kokemuksia innovaatioista ja niiden hyödyntämisestä. On kuitenkin todennäköistä, että isoilla kansalaisjärjestöillä on eniten kokemusta innovaatiotoiminnasta, jonka takia pienien kansalaisjärjestöjen sisällyttäminen osaksi tutkimusta ei olisi välttämättä tuonut suurta lisäarvoa tutkimuksen tavoitteiden saavuttamiselle.

Kansalaisjärjestöt ja niiden edustajat esiintyvät tutkimuksessa anonymineina, jotta kansalaisjärjestöjen edustajilla oli mahdollisuus puhua täysin avoimesti haastattelun aikana. Kansalaisjärjestöjen kattojärjestö Fingon edustaja esiintyy tutkimuksessa anonyminä, mutta järjestön nimi mainitaan tutkimustuloksissa. Kattojärjestönä Fingolla on erilainen asema kuin muilla kansalaisjärjestöillä. Fingo ei esimerkiksi toteuta omia kehitysyhteistyöhankkeita vaan keskittyy kansalaisjärjestöjen tukemiseen. Näin ollen Fingolla on myös erilainen asema kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnassa. Kaikille haastateltaville on annettu haastattelutunnukset, jotta tuloksia voidaan havainnollistaa sitaateilla. Kaikki haastateltavat on luokiteltu kansalaisjärjestöiksi haastattelutaulukkoon. Haastattelutunnuksia ei olla käytetty niissä tuloksien sitaateissa, joissa järjestö on helposti tunnistettavissa. Haastattelutaulukkoon on lisätty myös kansalaisjärjestöjen verkkosivuilta löytynyt tieto vuoden 2019 budjetista, mikä havainnollistaa minkä kokoluokan kansalaisjärjestöistä on kyse.

Tekemissäni teemahaastatteluisa kysymykset olivat puolistrukturoituja, eli kysymysrunko oli mietitty etukäteen tutkimuksen viitekehyksen mukaiseksi (Liite 2). Teemahaastattelu sopii haastattelumenetelmäksi, kun ei tiedetä tarkalleen millaisia vastauksia tullaan saamaan haastattelun aikana (Hirsjärvi & Hurme 2018). Teemahaastatteluiden avulla pyritään selvittämään henkilöiden omia ajatuksia, kokemuksia ja tunteita aiheesta (Eskola & Suoranta 2000). Teemahaastatteluiden aikana en seurannut kysymysrunkoa tiukasti, vaan annoin haastateltavien kertoa vapaasti aiheeseen liittyvistä asioista. Näin haastateltavilla oli mahdollisuus nostaa esille asioita, joita en ollut huomionnut haastattelukysymyksissä. Haastateltavilla oli vaihtelevasti kokemusta kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnasta, jonka takia kaikki haastattelun kysymykset käytiin lävitse jokaisessa haastattelussa, mutta eri kysymyksiä käsiteltiin eri laajuisesti riippuen kansalaisjärjestöjen edustajien kokemuksista.

Tein haastattelut vuoden 2020 touko- ja kesäkuussa Zoom-videoneuvotteluissa ja puhelimella soittamalla. Yksi kansalaisjärjestön edustaja pyysi nähdä haastattelukysymykset etukäteen, mutta muut haastateltavista tiesivät ennen haastattelua vain mitä teemaa haastattelu käsittelee. Haastattelut tallennettiin Zoom-videoneuvotteluohjelman ja puhelimen nauhoitustoimintoa käyttäen.

Litteroin haastattelut niiden tekemisen jälkeen. Litterointi on olennainen osa tutkimusaineistoon tutustumista, koska sen avulla haastattelut saadaan helpommin hallittavaan muotoon (Ruusuvuori

ym. 2010). Litteroin tutkimushaastattelut peruslitterointiteknikalla. Haastattelut kirjoitettiin ylös sanatarkasti, mutta täytesanat, äännähdykset, kirosanat ja toisto jätettiin litteroimatta (Mettovaara 2016). Haastateltavien anonymiteetin turvaamiseksi myös kohdat, joista kansalaisjärjestö voidaan tunnistaa, on poistettu. Tämän lisäksi haastatteluiden aikana käyty aiheeseen liittymätön keskustelu jätettiin litteroinnista pois. Peruslitterointi soveltuu hyvin teemahaastatteluiden purkuun, koska kiinnostus kohdistuu haastatteluiden asiasisältöön.

Tutkimuksen haastatteluaineistoa täydennettiin haastatteluihin valittujen kansalaisjärjestöjen verkkosivuilta löytyvällä tiedolla. Aineistona käytettiin verkkosivuilta löytyviä kansalaisjärjestöjen vuoden 2019 -toimintaraportteja. Verkkosivuilta etsittiin myös innovaatiotoimintaa, teknologiaa ja yritysyritysteistyötä koskevia tekstejä. Verkkosivujen aineisto kerättiin Google-haun avulla ja hakusanoina käytettiin tutkimukseen osallistuneiden kansalaisjärjestöjen nimiä, sekä sanoja toimintaraportti 2019, innovaatio, teknologia, digitalisaatio ja yritysyritysteistyö. Tämän lisäksi osa kansalaisjärjestöjen edustajista lähetti aiheeseen liittyviä tiedostoja haastattelun aikana. Verkkosivuilta sekä haastateltavilta saadut tiedostot kopioitiin ja niistä tehtiin samanlaisia Word-tiedostoja kuin litteroiduista haastatteluista.

5.2 Sisällönanalyysi

Tutkimuksen analyysimenetelmänä käytetään teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Teoriaohjaavalla analyysillä tarkoitetaan, että analyysia ohjaavat vuoroin teoria ja aineisto sekä aineistosta tehnyt havainnot sidotaan teoriaan (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Sisällönanalyysi soveltuu kirjoitetun, suullisen ja visuaalisen aineiston analyysiin (Salo 2015). Sisällönanalyysin tarkoituksena on pelkistää aineistoa kadottamatta sen sisältämää informaatiota, jotta siitä on mahdollista tehdä selkeitä johtopäätöksiä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että aineisto hajotetaan osiin, teemoitellaan eri kategorioihin ja kootaan uudeksi loogiseksi kokonaisuudeksi. Sisällönanalyysin avulla voidaan analysoida aineistoa systemaattisesti ja objektiivisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tavoitteena on, että aineiston läpikäynnin ja analysoinnin tuloksena saadaan uudenlainen kuva, jonka kautta voidaan ymmärtää ja lähestyä tutkittavaa ilmiötä ja siihen liittyviä prosesseja (Ruusuvuori ym. 2010). Sisällönanalyysi on joustava tutkimusmenetelmä, jonka vuoksi sen toteuttamiseen ei ole vain yhtä oikeaa tapaa. Tästä syystä menetelmää on myös kritisoitu, koska sisällönanalyysia voidaan soveltaa eikä siihen ole tarkkoja ohjeita, jolloin tulokset ovat riippuvaisia tutkijan taidoista ja analyttisistä kyvyistä.

Aloitin tutkimusaineiston sisällönanalyysin lukemalla litteroidut haastattelut ja lisäaineiston huolellisesti lävitse. Tämän jälkeen aloitin aineiston luokittelun. Luokittelu tehtiin Nvivo 12 -ohjelmalla, missä haastatteluaineisto koodattiin eri kategorioihin tutkimuskysymysten mukaan. Koodauksen ulkopuolelle jäivät epäolennaiset asiat, jotka eivät olleet yhteydessä

tutkimuskysymyksiin. Pääluokkina olivat (1) innovaatioiden määritelmä, (2) innovaatiot käytännössä, (3) syyt innovaatioiden hyödyntämiseen (4) ongelmat innovaatioiden hyödyntämisessä sekä (5) innovaatiot kehitysparadigmana. Aineiston pääluokittelun jälkeen kävin aineiston läpi tutkimuskysymyksittäin, jolloin aineistosta pystyi näkemään mitkä asiat nousevat esille. Ryhmitelin esille nousseet asiat eri alaluokkiin pääluokkien alle. Tämän jälkeen vertasin ja yhdistelin aineiston tietoa samojen ja eri kategorioiden välillä, jotta pystyin hahmottamaan tutkimustulokset.

6. Tulokset

6.1 Innovaatiot ja innovaatiotoiminta osana kansalaisjärjestöjen työtä

6.1.1 Kansalaisjärjestöjen innovaatiomääritelmä

Suomen kehityspolitiikan painopisteisiin kuuluvat innovaatiot, teknologia ja sektorien välinen yhteistyö (Suomen kehityspolitiikan tavoitteet... 2020). Aineistosta käy esille, että myös tutkimukseen osallistuneiden kansalaisjärjestöjen innovaatiotyö keskittyy näihin samoihin painopisteisiin. Innovaatiotoiminta ja innovaatiot eivät ole kuitenkaan vakiinnuttaneet rooliaan osana haastateltujen kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä, vaikka ne näkyvätkin eri tavoin näissä kansalaisjärjestöissä. Tässä luvussa tarkastelen kuinka innovaatiot ymmärretään aineiston kansalaisjärjestöissä, ja luvussa 6.1.2 kuinka innovaatiot ja innovaatiotoiminta näkyvät näiden kansalaisjärjestöjen toiminnassa.

Usea kansalaisjärjestön edustaja oli sitä mieltä, että innovaatiot koetaan epämääräisenä terminä kansalaisjärjestöissä. Monelle oli vaikeaa määritellä mitä innovaatioilla tarkoitetaan järjestön toiminnassa. Haastatteluiden mukaan useassa kansalaisjärjestössä järjestön omaa innovaatiomääritelmää vielä työstetään: *”meil on aika monta erityyppistä siipeä tän organisaation sisällä - -, nii ei olla satuttu löytämään yhtä ymmärrystä mitä on innovaatio”* (KJ 6). KJ 7 selitti epävarmuutta sillä, että: *”sana innovaatio tuntuu olevan vähän kaikille tässä sektorissa, kehitysyhteistyöjärjestömaailmassa, vähän sellainen outolintu. Se on asia, joka halutaan et meil on, et sit me ollaan ihan ihmeellinen järjestö ja saadaan entistä enemmän rahaa”*. Myös Fingon edustaja oli sitä mieltä, että innovaatioista on tullut epämääräinen ”hypesana”, johon liittyy mullistavia odotuksia, jonka takia kansalaisjärjestöissä ei osata sanoa mitä innovaatiot konkreettisesti ovat. Tätä havaintoa tukee myös aiemmin julkaistut tutkimukset, joiden mukaan innovaation käsite on koettu epämääräisenä kansalaisjärjestöissä (Morris ym. 2011; Svensson ym. 2020). Innovaatiot ymmärretään eri tavalla yksityisellä ja voittoa tavoittelemattomalla sektorilla, jonka vuoksi tutkimuksessa ei olla otettu samanlailla huomioon kansalaisjärjestöjen arvoja ja tavoitteita innovaatioiden hyödyntämisessä.

Suurin osa haastateltavista määritteli innovaatiot keinoiksi ja ratkaisuiksi, joiden avulla kansalaisjärjestöjen toimintaa voidaan tehostaa ja parantaa: *”kehitysyhteistyössä ollaan asioita tehty aika lailla samalla lailla, ollaan haluttu [uusia keinoja] miten voitaa asioita tehdä eri tavalla, miten pystyttäs paremmin oppia siitä mitä nyt tehdään ja miten oppia muilta organisaatioilta tai muilta aloilta”* (KJ 5). Myös Fingon verkkosivuilla innovaatiot määritellään ratkaisuiksi, jotka toimivat paremmin kuin ennen (What ”innovation” means... 2020). Näin ollen, innovaatioksi määritellään myös pienet muutokset kansalaisjärjestöjen toiminnassa. Tämän vuoksi erään

kansalaisjärjestön edustaja koki, että kansalaisjärjestöjen innovaatiot voidaan nähdä jopa tylsinä verrattuna yritysmailman innovaatioihin.

Haastatteluissa nousi kuitenkin esille, että osassa kansalaisjärjestöjä innovaatiotermi yhdistetään yhä vahvasti teknologiaan ja fyysisiin innovaatioihin, vaikka samanaikaisesti ymmärrettiin, että innovaatiot voivat olla muutakin: *”mä en itse haluais käyttää sanaa innovaatio vaan kuvaamaan sellasia tuotteita ja teknologioita ja äppeja ja digitalisaatiota, mä nään sen enemmän sellasena miten me se toimintamalli itsessään muokataan siihen kontekstiin sopivaksi”* (KJ 4). Myös toisen kansalaisjärjestön edustaja koki, että keskeistä kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnassa on, että ymmärretään etteivät innovaatiot ole sama asia kuin yritysysteistyö ja teknologia. Haastattelussa Fingon edustaja kuitenkin kertoi, että Fingo painottaa innovaatiotoimintaa tukevassa toiminnassaan teknologisia innovaatioita, koska teknologia on uudempi osa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä. Sosiaaliset innovaatiot ovat lähempänä kansalaisjärjestöjen nykyistä työtä, jonka vuoksi niiden hyödyntämisessä kansalaisjärjestöt eivät tarvita saman lailla tukea Fingolta.

Aineiston perusteella kansalaisjärjestöt ymmärtävät innovaatiot terminä, joka kuvaa kaikkea kehittynyttä toimintaa, eikä innovaatioiden ja toiminnan kehittämisen välille ole tehty käsitteellistä eroa. Zhexembayeva (2020) on tuonut esille, että termin epämääräinen käyttö on johtanut innovaatioiden inflaatioon, jonka vuoksi innovaatioilla ei ole enää selkeää merkitystä. Fingo organisaationa ei ole myöskään rajannut innovaatiotermiä käyttöä. Haastattelussa Fingon edustaja oli sitä mieltä, että innovointi on samanlaista toiminnan kehittämistä mitä ollaan tehty aina. Tämän vuoksi KJ 6 koki innovaatiotermiä käytön turhaksi: *”innovaatiot kehitysyhteistyössä ei oo riippuvaisia siitä, et nimetäänkö niitä innovaatioiksi vai ei”*. Toinen haastateltava toi myös esille, että kansalaisjärjestöjen toiminnassa innovaatioiden ei pitäisi olla itseisarvo vaan se, että kansalaisjärjestöt havahtuvat siihen, että asioita voi tehdä eri lailla, paremmin ja tehokkaammin, jolloin halutun lopputuloksen voi saavuttaa helpommin.

6.1.2 Innovaatioiden merkitys ja rooli kansalaisjärjestöjen toiminnassa

Usealle haastateltavista oli vaikea tunnistaa, kuinka innovaatiot ja innovaatiotoiminta näkyvät järjestön toiminnassa konkreettisesti. Monet haastateltavista totesivat aluksi, että innovaatiot eivät ole osa heidän edustamansa järjestön toimintaa, koska kansalaisjärjestö ei hyödynnä teknologisia innovaatioita. Lopulta kaikki haastateltavista kuitenkin nimesivät innovatiivisia prosesseja, tuotteita tai palveluita, jotka ovat osana järjestön kehitysyhteistyötä. Fingon edustaja myös tarkensi, että tavoitteena ei ole, että innovaatiot ja innovaatiotoiminta olisivat osana kaikkea kansalaisjärjestöjen toimintaa. Tällöin innovaatiotoimintaan kuluisi liikaa resursseja eikä hyvistä toimintatavoista kannata hankkiutua eroon. Fingon edustajan mukaan voisi olla mahdollista, että vanhojen työtapojen rinnalla kansalaisjärjestöt toteuttaisivat esimerkiksi 20 prosenttia työstään uusia innovatiivisia keinoja hyödyntäen.

Innovaatioiden ja innovaatiotoiminnan pieni rooli on nähtävissä tutkimuksen kansalaisjärjestöjen vuoden 2019 toimintaraporteissa, joissa vain kahdessa mainitaan innovaatiot. Ensimmäisessä raportissa mainitaan numerolla, montako innovaatioprojektia on toteutettu ja toisessa raportissa kerrotaan, että kehitysyhteistyöhankkeessa on hyödynnetty yritys- ja teknologiainnovaatioita. Useamman kansalaisjärjestön toimintaraportissa on kuitenkin mainittu digitaaliset apukeinot ja yritysyritysyritys, joita ollaan hyödynnetty osana kehitysyhteistyötä. Osa haastateltavista kertoi, että innovaatiostrategiaa ollaan kuitenkin kehittämässä: ”Viime vuosina meil on ollu digitaalinen strategia, joka on tullut vahvemmaksi meidän organisaatiossa - - ja sitä kautta meidän omassa organisaatiossa Suomessa on vahvistunut tää ja myöskin innovaatiotyö on tullut enemmän osaks tätä organisaation toimintaa, eikä vaan jonain ulkopuolisena sivutoimena, vaan sitä ollaan pyritty saamaan osaksi koko organisaation toimintaa.” (KJ 5).

Kansalaisjärjestön edustaja toi kuitenkin esille, että kansalaisjärjestöjen strategioissa ja toimintaohjelmissa saatetaan tuoda innovaatiot vahvastikin esiin, koska se on keino osoittaa ulkopuolisille tahoille, että järjestö vastaa toiminnallaan nykyiseen kehityspoliittiseen painopisteeseen. Innovaatioiden painotuserot ovat havaittavissa kansalaisjärjestöjen vuoden 2019 toimintaraporttien ja kansalaisjärjestöjen verkkosivujen välillä. Vaikka innovaatiotoiminta ei näy juurikaan kansalaisjärjestöjen toimintaraporteissa, innovaatiot ja innovaatioyhteistyö yksityisen sektorin kanssa mainitaan kaikkien paitsi yhden kansalaisjärjestön verkkosivuilla. Verkkosivuilla innovaatiot on yhdistetty varsinkin teknologiaan. Verkkosivuilla kerrotaan muun muassa, että kehitysyhteistyössä ollaan hyödynnetty uutta vedenpuhdistajaa, digitaalisia oppimis-, tiedonkeruu- ja välitys menetelmiä ja aurinkoenergialla toimivaa uunia.

Haastateltavat myös tunnistivat innovaatiot helpommin osaksi edustamiensa kansalaisjärjestöjen toimintaa, jos kansalaisjärjestöt hyödynsivät teknologisia innovaatioita osana kehitysyhteistyötä. Aineistossa mainittiin esimerkiksi uusiutuvan energian tuottaminen yhteisöjen käyttöön. Koulutusta on edistetty myös teknologialla, jonka avulla oppilaiden on mahdollista saada etäopetusta, opettajia voidaan tukea opettamisessa sekä syrjäisien alueiden monitorointi on mahdollista. Tämän lisäksi osa kansalaisjärjestöistä on vienyt yritysten innovaatioita globaaliin etelään osana yritysyritysyritys.

Aineistossa käy esille, että innovatiivisuus näkyy eniten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön prosesseissa. Digitalisaatiota on hyödynnetty tiedon keräämiseen sekä kehitysyhteistyöhankkeiden monitorointiin ja arviointiin: ”Kun se siellä kentällä taltioidaan digitaaliset muodossa, ja se tehään oikeella tavalla ja ohjelmalla, ni sitä kaut meil vähenee hirveesti tarve uudestaa kirjoittaa raporteja, uudestaa pyytää suunnitelmia ja uudestaa käymää niit läpi. Et digitaalisella murroksella me pyritään pääkonttorin byrokraattista rutiinia vähentämään, et ihmiset vapautuu jälkikäteisestä tarkastelusta ja raportoinnista ja ne vapautuu suunnitteluvaiheeseen, et voi jo siinä

vaiheessa olla tukemassa maatoimistoja.” (KJ 7). Kansalaisjärjestöissä on myös ideoitu uusia tapoja tehdä kehitysyhteistyötä: *”et ei tehdä vaan samanlailla kuin yleensä tehdään kansainvälisissä järjestöissä, että on tukitoimisto ja kenttätoimisto. Et me yritetään muokata projektien implementaatio niin, et se vastaa niihin tarpeisiin, et se on kontekstisidonnaista ja kyl mä sanoisin et se on innovatiivista tuoda erilaisii toimijoita ja out of the box tekijöitä projekteihin mukaan”* (KJ 4). Prosessi-innovaatiot ovat olleet myös uusia keinoja kerätä rahoitusta, rakentaa kouluja ja tehdä yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa. Esimerkiksi yhden kansalaisjärjestön edustajista kertoi järjestön toteuttamasta yhteistyöstä, jossa suomalainen yritys auttoi kaupallistamaan paikallisten ihmisten käsitöitä. Hankkeissa on kokeiltu myös uudenlaisia menetelmiä, esimerkiksi paikallisia yhteisöjä on opetettu määrittelemään heidän peltojen hiilensidontakapasiteettia.

Kansalaisjärjestöjen verkkosivuilla ja haastatteluissa mainitut teknologiset innovaatiot on kehitetty yhteistyössä yritysten kanssa tai kansalaisjärjestö on suunnitellut innovaation itse. Innovaatioyhteistyössä ollaan hyödynnetty myös yritysten valmiita innovaatioita: *”täältä päästä mennään [viemään] jotain rompetta, ideaa tai mallia niin sanotusti Afrikan kontekstiin, et se on ollu sellanen perinteinen, miten [innovaatiotoiminta] on nähty”* (KJ 4). Innovaatioilla on kuitenkin vaikutusta yhteiskuntien vähäosaisten hyvinvointiin erityisesti silloin, jos innovaatiot on kehitetty avoimessa prosessissa paikallisten ihmisten kanssa (Jauhiainen & Hooli 2019). Kansalaisjärjestön edustaja toi kuitenkin esille, että ideoita innovaatioihin on saatu maatoimistojen kautta, jotka sijaitsevat maissa missä kehitysyhteistyötä tehdään. Myös Fingon verkkosivujen innovaatiomääritelmässä sanotaan, että ideoiden uusiin innovaatioihin on hyvä syntyä paikallisista yhteisöistä (What ”innovation” means... 2020).

Kansalaisjärjestöjen innovaatioyhteistyö on keskittynyt yhteistyöhön suomalaisten yritysten kanssa, koska: *”me ollaan opeteltu [innovaatioyhteistyötä] ja saatu siihen helposti tukea, ulkoministeriön tuet ei kata tavallaan sitä, jos me tehtäs yhteistyötä siellä kohdemaissa [paikallisten] yritysten kanssa”* (KJ 7). Verkkosivuilla yrityksiä myös kannustetaan osaksi innovaatioyhteistyötä. Innovaatioyhteistyö esitetään yrityksille mahdollisuutena muun muassa parantaa maailmaa ja edistää sosiaalista vastuuta sekä kehitysvaikutuksien syntymistä. Verkkosivuilla tuodaan esille, että yhteistyö on keino yrityksille laajentaa markkinoitaan, hyödyntää kansalaisjärjestöjen verkostoja globaalissa etelässä sekä vahvistaa yritysten brändiä. Tämän lisäksi, yhden kansalaisjärjestön verkkosivuilla kerrotaan, että yritykset voivat yhteiskehittää ja testata tuotteitaan globaalissa etelässä. Osa järjestöistä kuitenkin painottaa verkkosivuillaan, että yhteistyö lähtee liikkeelle paikallisten ihmisten tarpeista, ei viennin edistämisestä.

Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että kansalaisjärjestöjen tuottamat palvelut osana kehitysyhteistyötä ovat usein jo itsessään innovatiivisia. Haastatteluissa kerrottiin innovatiivisista keinoista, kuten uudenlaisista opetusmetodeista, osallistavista työpajoista ja tiloista, joita yhteisöt voivat

käyttää. Esimerkiksi opetuksen suunnitteluun ollaan osallistettu paikallisia ihmisiä mukaan, jolloin opetus on vastannut heidän arjen ongelmakohtiin. Tällöin opetukseen osallistuminen on ollut motivoivaa myös vanhemmille ihmisille, kun opetus on liittynyt muun muassa työelämässä tarvittaviin taitoihin esimerkiksi sadonlaskentaan ja siementen säilyvyyteen. Aineistossa nouseekin esille, että sosiaaliset innovaatiot ovat olleet aina osana kansalaisjärjestöjen toimintaa: ”kehitysyhteistyö, joka on kompleksista toimintaa paikallisissa yhteiskunnissa, jotka on haavoittuvia ja monin tavoin haasteellisia, niin siellä on aina tarvinnut olla oppiva ja luova tavoissa edetä, ja myöskin kuunnella tai nähdä päätoimijana paikalliset, jotka osaavat omalla tavallaan innovatiivisesti ja luovasti edetä omissa ympäristössään” (KJ 3).

Tämän vuoksi osa haastatelluista ei osannut pitää heidän edustamansa kansalaisjärjestön toimintaa innovatiivisena. Esimerkiksi KJ 1 kertoi, että hän ei ollut kokenut, että innovaatiot olisivat osana hänen edustamansa kansalaisjärjestön toimintaa, mutta: ”sitten me on nähty verkossa [järjestön] innovation hub, me ollaan katottu et ahh et tuollahan on meidän kumppani ja me tehään tota samaa jo 10 vuotta, et tääkö on innovaatio?”. Kansalaisjärjestöjen vuosiraporteista selviää, että lähes kaikkien kansalaisjärjestöjen toimintaan kuuluu erityyppisiä työpajoja. Työpajat eivät kuitenkaan keskity innovaatioiden kehittämiseen, vaan tiedon jakamiseen kehitysyhteistyön kohdemaissa. Työpajoissa on esimerkiksi valistettu tyttöjen oikeuksista, kotiväkivallasta ja yhteiskunnallisista asioista. Työpajoja on käytetty myös osana rauhantyötä.

Ainoastaan yhdessä haastattelussa tuli esille innovaatiotoiminnan edistäminen osana kehitysyhteistyötä, vaikka paikallisen innovaatiotoiminnan tukeminen ja edistäminen ovat keskeinen osa kestäväen kehityksen edistämistä (mm. Innovation for development 2015; Jauhiainen & Hooli 2019). Kansalaisjärjestö edistää paikallista innovaatiotoimintaa nuorten innovaatiotyöpajojen avulla, joissa nuoret oppivat muun muassa ohjelmointia ja muita digitaalisia taitoja. Innovaatiotyöpajoissa nuoret pystyvät itse kehittämään innovaatioita, kuten teknologisia sovelluksia, joista he kokevat olevan hyötyä yhteisön jäsenille. Tyttöjen digitaalikoulutuksella pyritään myös edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Aineiston perusteella kansalaisjärjestöjen tämänhetkinen innovaatiotoiminta on kapea-alaista. Yhtä järjestöä lukuun ottamatta haastateltujen kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminta keskittyy oman toiminnan kehittämiseen, teknologiaan ja yhteistyöhön yksityisen sektorin kanssa, jättäen globaalin etelän oman innovaatiotoiminnan tukemisen huomiotta. Fingolla on tärkeä rooli suomalaisten kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan edistäjänä ja ohjaajana, mutta myöskään Fingo ei ole nostanut esille paikallisen innovaatiotoiminnan kehittämistä ja tukemista osaksi kansalaisjärjestöjen innovaatiotoimintaa.

6.2 Kansalaisjärjestöjen motiivit innovaatioiden hyödyntämiselle

Tässä luvussa tarkastelen syitä sille, miksi innovaatiotoiminta kiinnostaa tutkimukseen osallistuneita kansalaisjärjestöjä sekä miksi innovaatiot on otettu osaksi kansalaisjärjestöjen toimintaa. Tutkimuksen haastatteluissa kävi esille, että kiinnostus innovaatioita kohtaan on lähtenyt liikkeelle kehityspolitiikan muuttumisesta mutta myös kiinnostuksesta innovaatioiden tuomia mahdollisuuksia kohtaan.

Haastatteluiden mukaan usealle kansalaisjärjestölle kiinnostus innovaatiotoimintaa kohtaan on tullut organisaation ulkopuolelta: *”maailma on muuttunut ja innovaatiot ja teknologia on tulleet paljon isommaksi osaksi kaikkien organisaatioiden tekemistä, niin kylhän se reflektoi sitä, miten kehitysyhteistyö organisaatioissa tehdään.”* (KJ 5). Kehitysyhteistyössä ollaan siirrytty avun jälkeiseen aikaan (Janus ym. 2015; Gu & Kitano 2018) ja tämä kehitysparadigman muutos näkyy myös tutkimuksen kansalaisjärjestöjen työssä: *”Tää myllerrys on ollut tosi massiivinen ja siihen liittyy myöskin innovaatiotoiminnan kasvattaminen”* (KJ 7). Haastatteluissa kävi esille, että innovaatiotoiminnan avulla kansalaisjärjestöt pystyvät sisällyttämään kehitysyhteistyöhön eri avun jälkeisen ajan ulottuvuuksia, kuten uusia yhteistyökumppaneita sekä uutta tietotaitoa ja rahoitusta.

Haastatteluissa nousi esille, että suhtautuminen innovaatiotoimintaa kohtaan vaihtelee eri kansalaisjärjestöissä. KJ 3 kertoi, että innovaatiotrendi koetaan hyödyllisenä hänen edustamassaan järjestössään: *”Minusta ei olla koettu painetta tässä mielessä, ehkä enemmän positiivisesti, jos löytää hyviä ideoita, jotka nyt sitten myös tuovat rahoitusta, niin tottakai se on positiivinen asia - - me haluamme tietenkin oikeassa mielessä surfata [innovaatio]trendillä siinä mielessä, että se tuo oikeasti hyötyä niille syville tarkoitusperille miksi toimitaan, eli ei halua kevyesti surffailla sen itse trendin vuoksi vaan sen vaikutuksia karrikoiden.”*. Kaikki haastateltavista eivät kuitenkaan kokeneet, että innovaatiotoiminnan sisällyttäminen osaksi kansalaisjärjestön kehitysstrategiaa oli vain mahdollisuus muiden joukossa: *”mä sanosin et on ollut pakko, ei oo ollu vaihtoehtoja, koska obvious reasons, sinne kehitysyhteistyö on menossa”* (KJ 4). Ylikoski ja Rekola (2019) ovatkin tuoneet esille, että ulkoministeriö näkee kansalaisjärjestöjen tekemän kehitysyhteistyön kasvavissa määrin Suomen virallisen kehityspolitiikan jatkeena, joka on heikentänyt kansalaisjärjestöjen roolia itsenäisinä toimijoina.

Osassa haastatteluissa todettiin, että ulkoinen paine hyödyntää innovaatioita liittyy kansalaisjärjestöille annettavaan rahoitukseen: *”Mä haastattelin meidän johtoryhmän, et mitä ne ymmärtää innovaatioilla ja mihin niillä pitäis pyrkiä. Puolet vastas et rahottajat vaatii et pitää innovoida”* (KJ 7). Sama haastateltava toi esille, että nykyisin perinteisetkin rahoittajat vaativat uusia innovatiivisia toimintamalleja kansalaisjärjestöiltä. Rahoitusta on saatavilla laajemmin eri tahoilta innovaatioprojekteihin, jolloin innovaatiotoiminta näyttäytyy mahdollisuutena laajentaa kansalaisjärjestöjen rahoitus pohjaa: *”niitten viime yhtäkkisten leikkauksen myötä on pitäny alkaa*

mieltämään sitä rahoituksen skaalaa, että pitää saada nyt monimuotoistettua niitä rahoituksen lähteitä” (KJ 4).

KJ 7 koki innovaatiot myös kilpailuetuna: *”teknologia mahdollistaa uuden tyyppisen markkinoinnin ja läpinäkyvyyden. Siinä mielessä innovaatiot ja uudet teknologiat on äärimmäisen tärkeitä kilpailussa, jota me käydään meidän rahoituksesta”*. Innovaatioita pidettiin keinona osoittaa rahoittajille, että kansalaisjärjestö tekee asiat eri tavoin kuin muut järjestöt. Kilpailu uusista rahoittajista on kovaa, koska myös perinteinen ulkoministeriön rahoitus koettiin epävarmana sen ollessa vahvasti sidoksissa politiikkaan: *”vaikee nähdä tilannetta, missä et tälle sektorille ei kohdistus painetta asettaa leikkauksia” (KJ 6)*. Kansalaisjärjestöjen tilanne ei ole vakaa ja muun muassa Gulrajani ja Silcock (2020) ovat tuoneet raportissaan esille, että ruohonjuuritason kehityshankkeet ovat vaarassa koska globaalien pohjoisten maat painottavat kehitysyhteistyörahoituksessaan kasvavien maiden omia kansallisia etuja. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa vain noin puolet paikallisen kattojärjestön alaisista kansalaisjärjestöistä uskoo olevansa vielä toiminnassa kahden vuoden päästä (Wright 2020).

Haastatteluiden mukaan rahoittajien painostus innovaatioiden suuntaan on yhteydessä pyrkimykseen tehostaa kehitysyhteistyötä: *”halutaan entistä tehokkaampia ratkaisuja vaan, et saadaan samalla rahalla enemmän vaikutusta aikaan” (KJ 7)*. Esimerkiksi digitaalinen tiedonkeruu, hankkeiden seuranta ja tuloksien tarkastelu voi tehostaa kehityshankkeiden toteuttamista. Tämän lisäksi haastattelussa tuli esille, että innovaatioiden avulla voidaan reagoida maailman muutoksiin nopeammin ja yhteistyö helpottuu muiden kehitystoimijoiden kanssa.

Kansalaisjärjestöt näkivät innovaatiotoiminnan myös keinona uudistaa kehitysyhteistyötä ja saavuttaa parempia kehitystuloksia: *”totta kai me halutaan et kaikki mitä tehdään, on myös hyödyksi niille hyödynsaajille ja niissä yhteisöissä missä me toimitaan, et ei missään nimessä nyt vaan mennä trendien mukana” (KJ 4)*. Haastateltava toi esille, että innovaatioiden tehostaessa kehitysyhteistyön rutiinotoimintoja, voidaan säästetty aika käyttää luovempaan työskentelyyn. Innovaatioiden avulla uskottiin olevan myös mahdollista parantaa yhteisöjen elinolosuhteita: *”Kyl ne [innovaatiot] ilman muuta liittyy siihen, että voidaan tehostaa näitten lopputavoitteiden saavuttamista, elikkä tukea paremmin hyödynsaajien elämää” (KJ 3)*.

Yksityinen sektori määrittellään tärkeäksi osaksi Suomen kehityspolitiikkaa (Suomen kehityspolitiikan tavoitteet... 2020). Yksityisen sektorin kanssa tehtävän innovaatioyhteistyön tärkeys tuli vahvasti esille kaikkien paitsi yhden kansalaisjärjestön verkkosivuilla. Osa haastateltavista toi esille, että yksityisellä sektorilla on vahvuuksia, joista kansalaisjärjestöt voivat hyötyä. Haastatelussa kävi esille, että kansalaisjärjestöt voivat esimerkiksi oppia uusia tehokkaita työtapoja ja yrityksiltä voi löytyä tietotaitoa mikä on hyödyllistä kansalaisjärjestöille ja heidän tekemälleen kehitysyhteistyölle: *”yksityinen sektori on siinä mielessä hyvä, et siinä pystyis toistaa myöskin*

työtä mikä ei ole meidän ydinaluetta ” (KJ 7). Tämän vuoksi ei nähty välttämättömänä, että yritysten toiminta on suoraan hyödyllistä kehitysyhteistyön kontekstissa, koska yritysten toiminnasta voidaan löytää uusia malleja sekä ajattelu- ja työtapoja, joita voidaan yhdistellä ja soveltaa uudella tavalla kansalaisjärjestöjen työssä. Yrityksillä on usein markkinat ja tuotantoketjut valmiina, jolloin niiden hyödyntäminen on kansalaisjärjestöille tehokkaampaa kuin omien luominen: ”kun tässä tehdään ruohonjuuritasolla töitä, meidän olis ihan mahdotonta tehdä siinä skaalassa missä me tehdää nyt töitä ilman et se ois ihan mahdotonta ilman toteuttavia partnereita.” (KJ 5). Yksi kansalaisjärjestöjen edustajista koki myös positiivisena sen, että innovaatioyhteistyössä kehitetyt innovaatiot ovat myös parhaimmillaan tuotteita, jotka on kehitetty kansalaisjärjestöjen toiveiden mukaisesti vastaamaan juuri heidän tarpeitaan.

6.3 Kansalaisjärjestöjen kehitystavoitteiden saavuttaminen innovaatiotoiminnan avulla

Kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminta keskittyy tällä hetkellä innovaatioyhteistyöhön yksityisen sektorin kanssa, uusien innovaatioiden kehittämiseen sekä teknologisten ratkaisuiden hyödyntämiseen (Charge up with Fingo powerbank 2020). Tässä luvussa käsittelem haastateltujen kansalaisjärjestöjen mielipiteitä siitä, pysytäänkö nykyisen innovaatiotoiminnan avulla edistämään kansalaisjärjestöjen eri kehitysyhteistyötavoitteiden saavuttamista (ks. kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötavoitteet, Taulukko 1).

Haastateltavat kokivat innovaatiotoiminnan olevan tärkeässä roolissa kansalaisjärjestöjen kehitystavoitteiden saavuttamisessa. Useat kansalaisjärjestöjen edustajista olivat kuitenkin sitä mieltä, että nykyistä kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan painotusta täytyy muuttaa, jotta innovaatiotoiminnan avulla pystytään saavuttamaan kestävä ja systemaattista kehitystä globaalissa etelässä: ”*isoin ongelma on, et innovaatio liittyy ihan väärin asioihin - - mitä enemmän [innovaatiot] pystytään irrottaa tästä hyvin yksoikosesta tyhmästä neoliberalista paradigmasta, et aina kun yksityinen [sektori] tekee jotain tai investoi, nii se on jo itsessään hyvä. Mut eihän se oo nii” (KJ 6). Sen sijaan kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnasta haluttiin enemmän yhteisölähtöistä: ”pitää miettiä tarkkaan miten [innovaatiotoiminta] tehdään, mut jos se tehdään oikein, niin että yhteisöt on siellä keskiössä, niin sitten nään sen ehdottoman tärkeänä osana kehitysyhteistyön tulevaisuutta.” (KJ 4).*

6.3.1 Innovaatioyhteistyö yksityisen sektorin kanssa

Yksi kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan nykyisistä painopisteistä on innovaatioyhteistyö yksityisen sektorin kanssa (Charge up with Fingo powerbank 2020). Moni kansalaisjärjestöjen edustajista kuitenkin koki, että yritysyhteistyön avulla on ollut vaikea edistää kehitystavoitteiden

saavuttamista. Tätä havaintoa tukevat myös aikaisempi innovaatioyhteistyötä koskeva tutkimus (mm. Ylönen ym. 2015; Kontinen ym. 2017; Hakkarainen 2018; Nahi 2018). Tutkimukset ovat nostaneet esille, että innovaatioyhteistyö yksityisen sektorin ja kansalaisjärjestöjen välillä on koettu haasteelliseksi, eikä toivottuja kehitystuloksia olla saavutettu. Tästä huolimatta Suomen kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Skinnari on todennut, että yksityistä sektoria korostava kehityspolitiikka jatkuu hallituskaudella 2019–2023 (Laakso 2019).

Haastatteluissa kävi ilmi, että innovaatioyhteistyöhön yksityisen sektorin kanssa liittyy monia käytännön ongelmia, jotka vaikeuttavat yhteistyön onnistumista. Monille haastatelluille kansalaisjärjestöille yhteistyökumppaneiden löytäminen ja yhteistyöhön motivoiminen on ollut vaikeaa: *”koetaan hyvin paljon haasteita, miten yrityksiä kontaktoidaan ja miten valikoidaan, että tämä yritys on hyödyllinen kumppani ja sitoutunut ja niin edelleen”* (KJ 3). Myös Hakkaraisen (2018) tutkimukseen osallistuneista kansalaisjärjestöistä 74 prosenttia oli kokenut ongelmia yritysyhteistyökumppaneiden löytämisessä. Osa kansalaisjärjestöistä toi myös esille, että heidän mahdollisuutensa saada yhteiskumppaneita ovat heikot, koska monet yritykset haluavat tehdä yhteistyötä neutraalien ja uskonnollisesti sitoutumattomien kansalaisjärjestöjen kanssa. Yritykset voivat kokea, että yhteistyö ei-neutraalien kansalaisjärjestöjen kanssa vaikuttaa negatiivisesti yrityksen liiketoimintaan.

Kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä on vaikeuttanut myös organisaatioiden erilaisuus: *”nähdään sama asia niin eri näkökulmasta, jonka takia se konseptin ymmärrys niinkin perusasiasta, kuin miten me ymmärretään mitä me tehdään, on usein hyvin erilainen, riippuen minkä taustan tekijä on kyseessä. Se on musta semmonen, joka tuntuu toistuvan, et miten saadaan yhteinen ymmärrys ja visio et mitä oikeesti tehdään ja miksi, kun motivaatiot on eri ihan väkisinkin.”* (KJ 4). Erilaisuus on näkynyt KJ 4 mukaan myös siinä, että kansalaisjärjestöt haluavat puntaroida hankkeiden kehitysvaikutuksia eri hyödynsaajien näkökulmista, kun taas yritykset toivovat, että projektit hoidetaan mahdollisimman halvalla, nopeasti ja tehokkaasti. Organisaatioiden erilaisuus on johtanut väärinymmärryksiin, joka on vaikeuttanut yhteistyön onnistumista.

Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja periaatteet korostavat, että kehitysyhteistyövaroilla tuetun yksityisen sektorin toiminnan pitää aina tähdätä globaalin etelän taloudellisen, sosiaalisen tai ympäristön kehityksen edistämiseen (Suomen kehityspolitiikan tavoitteet... 2020). Osassa haastatteluissa tuotiin kuitenkin esille, että yritykset eivät aina ymmärrä mitä innovaatioyhteistyö globaalissa etelässä vaatii. Eräs kansalaisjärjestön edustaja oli sitä mieltä, että yritykset eivät välttämättä tunne markkinoita, joille he haluavat suunnata tuotteitaan. Innovaatioyhteistyö on kiinnostanut erityisesti pieniä yrityksiä, jonka takia yrityksiltä on usein puuttunut budjetti kehittää ja muokata tuotteita vastaamaan paikallisten yhteisöiden tarpeita. Osa yrityksistä on myös olettanut, että he antavat valmiin tuotteen ja kansalaisjärjestöt markkinoivat ja myyvät tuotetta heidän

puolestaan globaalissa etelässä. Haastateltava olikin sitä mieltä, että yritysyhteistyössä kansalaisjärjestö päätyy helposti maksavaksi asiakkaaksi tai järjestön rooliksi jää vain markkinoiden avaaminen yritykselle.

Agenda 2030:ssa yksityinen sektori on haluttu mukaan kehitysyhteistyöhön, koska yksityiseltä sektorilta löytyy lisäresursseja kehitysyhteistyöhön sekä yritykset voivat vastuullisen liiketoiminnan avulla edistää kestävä kehityksen tavoitteita (Finance and private sector... 2020). Innovaatioyhteistyöhön saatava rahoitus kuitenkin usein kohdistetaan enimmäkseen yrityksille, vaikka kansalaisjärjestöt tarvitsisivat rahallista tukea yritysyhteistyöhön: ”*millään kansainvälisellä sopimuksella me ei päästä siihen lähtökohtaan et [innovaatiotoiminnan] pitää olla suomivetosta. Sen ymmärtää valtion intresseissä, et on tukee yrityksiä, mut meil on jo hillitön määrä erityyppisiä yritystukiratkasuja*” (KJ 6). Tämän vuoksi voimavarojen käyttämistä innovaatioyhteistyöhön ei koettu motivoivana: ”*Et jossei siihen oo mitään, et meil ei oo hyviä esimerkkejä siitä, se vaatis ihan älyttömästi rahaa, aikaa ja vaivaa, joten why bother?*” (KJ 6).

Moni kansalaisjärjestön edustaja oli sitä mieltä, että innovaatiotoiminnan keskittyessä suomalaisen yritysten voiton saavuttamiseen, se ei tue globaalien etelän yksityisen sektorin kehittymistä: ”*kyllä meilläkin [kansalaisjärjestössä] alkaa nousta se ajatus, että kun me suositaan yritysyhteistyötä jatkossa enemmän, ni se tulis saada selvästi paikallisen talouden dynamiikkaan kehittämiseen elementti sinne mukaan, että se ei ole vain suomalaisen yrityksen markkinapyrkimysten apuna olemista.*” (KJ 3). Haastattelussa kerrottiin, että innovaatioyhteistyökumppanuus on onnistunut muun muassa suomalaisen kuukautiskuppiyrityksen kanssa. Yrityksen kanssa jaettiin suomalaisia kuukautiskuppeja osana kuukautisterveyteen liittyvää kehitysyhteistyötä. Kansalaisjärjestön edustajan lähettämässä dokumentissa käy ilmi, että maissa missä kehitysprojektia toteutettiin, oli myös paikallinen kuukautiskuppi markkinoilla eikä suomalaisen kuukautiskupin tuotantoa voida siirtää kehitysyhteistyön kohdemaahan. Näin ollen onnistuneissakin yritysyhteistyökehityshankkeissa on riskinä, että suomalaisten tuotteiden tuominen globaalien etelän markkinoille heikentää paikallista yritystoimintaa ja talouskasvua. Suomen ulkoministeriön kehitysyhteistyön yhtenä painopisteenä onkin, että kehitysyhteistyöllä pyritään vahvistamaan kumppanimaiden yksityistä sektoria, jotta globaalien etelän yritystoiminnan mahdollisuudet paranevat, syntyy uusia työpaikkoja sekä talouskasvua (Suomi tukee kestävä... 2020). Tämän vuoksi kehitysyhteistyössä pitäisi pyrkiä siihen, että projekteissa käytetään paikallista osaamista ja materiaaleja mitä paikalliset yhteisöt voivat itse valmistaa ja markkinoida (Osallistava ja osaava Suomi 2019).

Kansalaisjärjestön edustaja oli sitä mieltä, että innovaatiopolitiikasta on tullut vain peruste sille, että yksityinen sektori liitetään osaksi kehitysyhteistyön ydintä. Asiaa perusteltiin innovaatioyhteistyön huonoilla tuloksilla, jotka eivät ole johtaneet lähestymistavan kriittiseen arvioimiseen: ”*[innovaatioyhteistyö] tuntuu olevan vielä melko immuuni sille empirialle, et jos tää ei toimi, niin*

aika vähän on ollut sitä reaktiota siihen, et hetkonen, tässähan pitäisi korjata jotain, jos me ollaan oikeesti kiinnostuneita synnyttämään innovaatioita eri toimijoiden välille” (KJ 6). Suomen innovaatiopolitiikan oikeana tavoitteena koettiin olevan suomalaisen teollisuuden tukeminen, eikä uusien innovaatiojärjestelmien kehittäminen: *”tää innovaatiotrendi heijastaa sitä samaa, että mennään tosi vahvasti [Suomen] intressit edellä, se on vaa se surullinen fakta”* (KJ 4). Wingströmin (2019) tutkimuksessa tuodaan myös esille, että Suomen kehityspoliittisessa innovaatiopolitiikassa yksityisen sektorin rooli on korostettu muihin toimijoihin verrattuna.

Lisääntyvän yhteistyön Suomen yksityisen sektorin kanssa pelättiin myös heikentävän kansalaisjärjestöjen roolia itsenäisinä toimijoina, jolla voi olla vaikutusta järjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön. Kansalaisjärjestön edustaja toi esille, että yritykset saavat yhteistyön ja siihen liittyvän rahoituksen avulla itselleen keinon vaikuttaa kansalaisjärjestöjen työhön ja kampanjoihin. Esimerkkinä tällaisesta toiminnasta käytettiin Finnwatchin 430 miljoonaa -kampanjaa. Kampanja pyrkii puuttumaan yritysten verovälttelyyn, jonka vuoksi Suomi menettää vuosittain 430 miljoonaa euroa verotuloja (Pantsu 2020). Monet yritykset eivät pitäneet kampanjasta. Tämä johti siihen, että monet yritykset lopettivat tai harkitsivat lopettavansa kampanjaan osallistuneiden kansalaisjärjestöjen tukemisen, jos järjestöt eivät lähtisi kampanjasta: *”Tän verokampanjan parissa aktualisoituu ne kauhukuvat mitkä on esitetty aikasemminkin, et mitä syvemmälle me mennää yritysyhteistyön ytimeen, sitä vähemmän on liikkumatilaa toimia. Koska se raha ehdollistaa, ei se tuu ilmaseks.”* (KJ 6).

Näiden syiden takia moni kansalaisjärjestön edustaja painotti, että innovaatiotoimintaa pidetään tärkeänä osana kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä vain, jos luovutaan ajatuksesta, että sen avulla voidaan tukea kotimaisia yrityksiä. Suomi harjoitti 1970- ja 1980-luvuilla kehityspoliitikkaa, joka painotti Suomen omaa ammattitaitoa ja tuotteiden siirtämistä Suomesta globaaliin etelään, eikä sen avulla onnistuttu luomaan pitkäaikaisia kehitysvaikutuksia ja kestäväää talouskasvua globaalissa etelässä (Ylönen ym. 2015). Kehitystavoitteiden mukaista innovaatioyhteistyötä koettiin kuitenkin olevan mahdollista toteuttaa myös suomalaisten yritysten kanssa, jos yhteistyökäytäntöjä muutetaan: *”jos me halutaan yksityistä sektoria sitouttaa kehitysyhteistyöhön, se kannattas tehdä niin, et sillä ois selkeet ehdot, se tuottais tuloksia ja se pystyy vastaamaan todelliseen kehitysongelmaan”* (KJ 6). Haastateltava koki keskeisenä, että rahoitus myös perittäisiin takaisin, jos kehitystuloksia ei pystytä mittaamaan. Tällä hetkellä koettiin, että yrityksille annetaan tukea epämääräisiä kehitystavoitteita vastaan, jonka vuoksi myöskään hankkeiden tuloksellisuutta ei olla pystytty todentamaan hankkeiden loputtua, kuten kävi BEAM-hankkeen suhteen (Halme ym. 2019).

6.3.2 Innovaatioiden kehittäminen ja hyödyntäminen

Kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan toisena painopisteenä on innovaatioiden kehittäminen ja hyödyntäminen kansalaisjärjestöissä (Charge up with Fingo powerbank 2020). Innovaatiotoimintojen omaksuminen koettiin kuitenkin vaikeana useassa kansalaisjärjestöissä. Esille nostettiin, että kansalaisjärjestöjen työntekijät eivät ole saaneet tarpeeksi tukea organisaatioilta: ”*laukastaan näit innovaatio-ohjelmia ja strategioita ehk liian helposti. Ei mietitä sitä, et se sisältää valtavan määrän erilaisia tehtäviä organisaation eri tasoilla, monta erilaista prosessia siellä sisällä. Jollon se vaatis sen, et se resurssoidaan riittävästi, ja jopa myös ylimmän johdon pitäis olla siinä mukana, eli sitä toimintaa pitäis johtaa ihan ylimmästä johdosta ja sit valuttaa se alaspäin, et se ei voi olla joku kupla, joka heitetään keskitasolle ja ajatellaan et kyl se sielt lähtee liikkeelle. Et kyl se vaatii yhtä lailla, kun mikä tahansa muu prosessi organisaatiossa, sekin vaatis huolellisen suunnittelun.*” (KJ 7). Esimiehiltä toivottiin selkeämpää viestiä siitä, millainen rooli innovaatiopolitiikalla toivotaan olevan järjestöissä, sekä käytännön tukea, kun innovaatioita aletaan hyödyntämään. Osassa haastatteluissa nousi esille, että tällä hetkellä useissa kansalaisjärjestöissä erikoisasantuntemus ja kokemus innovaatiotyöstä oli vielä pientä. Uuden oppiminen ja sen reflektointi vie aikaa, minkä KJ 3 ei kokenut onnistuvan kiireessä. Innovaatiotoimintojen omaksumiseen koettiin vaikuttavan myös kansalaisjärjestöissä esiintyvä muutosvastaisuus: ”*kylhän täl sektoril löytyy paljon [ihmisiä], jotka ei halua tehdä yhtään mitään uudella tavalla*” (KJ 6).

Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että kansalaisjärjestöjen on vaikea innovoida, koska innovaatiotoiminnan rahoitus koettiin riittämättömänä: ”*ne on kauheen pieniä potteja lopulta mitä usein on saatavilla ja mitä annetaan, et se antaa mahdollisuuden vain ja ainoastaan sille tietylle tuotteelle tai teknologialle*” (KJ 4). Kansalaisjärjestöjen rahoitusta pidetään myös jäykkänä, koska yleensä kehitysyhteistyörahojen käyttö täytyy suunnitella ja rahoituskohteet lukita ennen kuin järjestölle annetaan rahoitusta. Tämän vuoksi uusia innovaatioita ei pystytä lisäämään hankkeeseen kesken kaiken. Rahoituksessa ei myöskään aina oteta huomioon, että innovaatioiden kehittäminen ei ole varmaa, eikä kehittäminen aina johda onnistuneisiin innovaatioihin. Rahoituksen löytäminen pelkälle innovaatiokehittämiselle, -testaamiselle ja -oppimiselle on haastavaa, vaikka innovaatiotoimintaan pitäisi kuulua kokeileminen ja epäonnistumisen mahdollisuus. KJ 4 myös koki, että esimerkiksi Business Finland näkee innovaatiokehitysyhteistyön hyvin kapeasti: ”*et tehdään jokin interventio ja mallinnetaan kohderyhmä ja vain tehdään [innovaatio]. Et se pitäis nähdä kokonaisvaltasemmin, et rahaa ois saatavilla jotenkin laajemmin, myös pitkäaikaisesti, et sitä saatas jotenkin vähän raamien ulkopuolellekin, et sitä voitais tehdä jotenkin pitkäaikaisesti järkevämmiin*”.

Innovaatiotoiminnan kehittäminen ja toteuttaminen ilman innovaatorahoitusta ainoastaan nykyisen budjetin avulla koettiin myös haasteelliseksi monessa järjestössä: ”*evaluaattori kirjoittaa,*

emme löydä yhtään keinoa, miten saisi tehokkaammaksi tän toiminnan. Et tätä [kehitysyhteistyötä] on trimmattu tässä, mutta toisaalta kaikki on tiukilla kaikki tasot, kaikki ylimääräinen on vedetty pois, missään ei oo ylimäärästä rahaa ja kaikki tekee 110 prosenttia töitä ja sitten ei riitä aikaa eikä ideointia esimerkiksi innovointiin tai teknologiaan - - Sit ku tehdään samalla rahalla, joka vuos enemmän, joka vuosi nipistetään taas jostain niin sitten ei jää sitä sellasta työaikaa, ajattelu aikaa tai rahaa mistä ottaa” (KJ 1). Kun kansalaisjärjestön budjetti on pieni, ei nähdä järkevänä alkaa käyttämään rahaa innovaatiotoiminnan kehittämiseen. Myös isomman budjetin kansalaisjärjestöissä koettiin, että innovaatiotyöhön tarvitaan enemmän resursseja, jolloin esimerkiksi useampi ihminen voisi keskittyä ainoastaan innovaatiotoiminnan kehittämiseen.

Osa kansalaisjärjestöjen edustajista huoletti innovaatiotoiminnassa myös se, että uuden luomisesta tulee itseisarvo. Tällöin uudet innovaatiot voivat syrjäyttää hyväksi havaittuja ”vanhoja innovaatioita” ja konsepteja: ”jos sä oot toteuttanu jonkun hankkeen menestyksekkäästi ja olis mielekästä jatkaa samalla konseptilla, ni se ei saa rahotusta, vaan pitäis ottaa uusi innovatiivinen näkökulma, ja se on sellanen mitä kaikki vihaa.” (KJ 6).

Haastateltava nosti myös esille ajatuksen, että innovoinnin mahdollistavassa ympäristössä virallista innovaatiostrategiaa ei olisi välttämätöntä kehittää, koska: ”jos annetaan rahaa ja aikaa ja on olemassa mielekkäät tavat toimia yhdessä ja pohtia yhdessä parhaita tapoja vastata vaikka [esimerkki kehitysongelmasta], et kyl se innovaatio sieltä syntyy ilman sitä ilman strategiaa tai nimeämistä sen suhteen” (KJ 6). Innovaatioiden ei koettu syntyvän pakolla, vaan luonnollisesti osana kansalaisjärjestöjen työtä. Paineen vain koettiin vaikuttavan negatiivisesti luovutusprosessiin, koska silloin innovaatiot alettiin näkemään ”pakkopullana”. Kaikki järjestöjen edustajista eivät kuitenkaan suhtautuneet paineeseen yhtä negatiivisesti: ”Ihmisethän on kaavoihinsa kangistuneita. Se ihmishuolto tavallaan, uuden hakeminen tulee pienestä pakosta” (KJ 7).

6.3.3 Teknologiset ratkaisut osana kansalaisjärjestöjen innovaatiotyötä

Kolmantena painopisteenä kansalaisjärjestöjen innovaatiotyössä on teknologiset ratkaisut (Charge up with Fingo powerbank 2020). Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että teknologiaan liittyy liian suuria kehitysodotuksia: ”tää on yks aiheita mist hirveesti innostuttiin, et mobiiliappit, et tää muuttaa kaiken. Okei tää on iha tehokas aineiston keruu aineisto, mut eihän se tule muuttaa mitään. Et se vaa nopeuttaa aineiston keräämistä ja prosessointia.” (KJ 6). KJ 1 toi myös esille, että innovaatiotoiminnan keskittyessä liikaa teknologiaan ja siihen liittyvään yritysyritysyhteistyöhön voi kehitysyhteistyön perustyö jäädä sen varjoon: ”jos aina ajatellaan, et pitää olla teknologiaa tai yritysyritysyhteistyö, niin siinä se kyllä, esimerkiksi meillä on vähä et ei taas nää innovaatiot, et antasitte meidän vaa tehdä työtä, joka me tiedetään” (KJ 1).

Teknologian koettiin tukevan kehitysyhteistyötä hyvin, mutta niiden hyödyntäminen osana kehitysyhteistyötä koettiin usein vievän hyötyään suuremman osan kansalaisjärjestöjen budjetista ja ajasta: *”Ruvetaanko väkisin vääntää tähän innovaatioo, sen kolmen vuoden aikana mitä sen kehittämisen veisi sen projektin tekis tavallisella tavalla monta kertaa”* (KJ 7). Samanlaisia ajatuksia ovat esittäneet Hooli ja Jauhiainen (2017), jotka kirjoittavat, että teknologisia ratkaisuja painotetaan liikaa sosioekonomisten ongelmien ratkaisussa. KJ 1 nosti myös esille digitalisaation ja teknologian käytännön ongelmat, joiden parissa ruohonjuuritason kansalaisjärjestöt kamppailevat: *”herkästi [teknologia] menee rikki ja on pölyä ja ne joutuu kaikenlaisiin käsiin ja akut loppuu ja sähköverkkoo ei oo ja kallista se käyttö siellä, se meidän budjetti menis siihen, sinänsä hyviä ideoita digipuolella ja IT-puolella ja oppimisen välineenä kännykät ovat loistavia ja tabletit. Siitä ei oo kyse et onhan ne, mut sit kun on se toinen puoli. Et ne on laitteina niin kalliita - - ja se puhe aika on tosi kallista siellä ja verkko aika ja verkkoo ei oo ja ne on ne käytännön jutut.”*

6.3.4 Innovaatiotoiminnan painopisteen siirtäminen kohti paikallisten innovaatioiden tukemista

Kansalaisjärjestöjen nykyinen innovaatiotoiminta ei painota paikallisten yhteisöiden oman innovaatiotoiminnan kehittämistä. Useat haastateltavat kuitenkin korostivat, että kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan pitäisi noudattaa alhaalta ylös -kehityspolitiikkaa, jos innovaatioiden avulla halutaan edistää kehitystavoitteiden saavuttamista: *”[innovaatiotoiminta] ei tuu koskaan olemaan kestävä ja pysyvä ja semmosta systemaattista muutosta aikaansaavaa, jos se ei lähde sieltä yhteisöistä, et jos se tehdään yhteisöiden kanssa tai vielä parempi, jos se idea itsessään syntyy siellä yhteisössä niin sitä lähetään kaupallistamaan, viemään eteenpäin ja tekee, et se ois ideaalissa maailmassa”* (KJ 4). Kansalaisjärjestön edustaja toi esille, että on tärkeää tukea paikallista ymmärtämään heidän oma innovaatiokykynsä, koska se myös luo heille itseluottamusta siitä, että he ovat oman ympäristönsä asiantuntijoita. Myös aikaisempi tutkimus on nostanut esille, että paikallinen tieto on tärkeä innovaatioiden lähde ja keino osallistaa paikallisen yhteisöt innovointiin globaalissa etelässä (Friis-Hansen & Egelyng 2007; Agejoh & Cornelius 2017; Hooli & Jauhiainen 2018).

Osa kansalaisjärjestöjen edustajista oli myös sitä mieltä, että kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan pitäisi tukea maiden innovaatiojärjestelmiä: *”henkilökohtaisesti mä haluaisin et me tehtäs paljon enemmän, jos puhutaan teknologiainnovaatioista, et tehtäs paikallisten ekosysteemin kanssa yhteistyötä. Että silloin mä nään et myös ne hyödyt saattaa jakautua suuremmalle alueelle, kun jos me tehdään suomalaisen yrityksen kanssa yhteistyötä, et se on mitä mä ite toivon, et pystyttäis tekemään enemmän tulevaisuudessa ja kytkeytyy paikallisiin innovaatioekosysteemeihin vahvemmin mukaan”* (KJ 5). Keskeisintä innovaatiotoiminnassa koettiin olevan, että sen avulla autettaisiin paikallisia yhteisöjä ja innovaatiojärjestelmiä kehittämään innovaatioita tai luomaan

liiketoimintaa nykyisten innovaatioiden ympärille: ”*Nepalin keississä paikalliset yliopistot on ruvennu tekemään hautomoita, et kehitetään sen tyyppisiä tai kootaan yhteen firmoja millä on jonkin tyyppinen intressi luoda jonkun tyyppistä positiivista sosiaalista vaikutusta. - - Ni sieltä mä veikkaan et ne innovaatiotyöt tulee nousemaan tän yksityisen sektorin suhteen.*” (KJ 6).

Haastateltava koki ongelmallisena, että innovaatiokehityksen tapahtuessa globaalissa pohjoisessa, innovaatiot yleensä vastaavat enemmän globaalin pohjoisen omiin tarpeisiin ja prioriteetteihin. Esimerkiksi hiilijalanjäljen pienentäminen ei ole korkealla ihmisten tärkeysjärjestyksessä, jos elämän perusasiat eivät ole kunnossa: ”*samaan aikaan kun siellä ei oo tarpeeks ruokaa lapsille tai puhdasta vettä lainkaan, minkä takia taudit leviää kuin kulovalkea, et onks järkevää viedä yhteisöihin jotain [innovaatiota], joka tuo parille ihmisille ehkä elinkeinon ja ympäristön näkökulmasta on parempaa kuin puun poltto, mut samaan aikaan siellä on sata perusasiaa, jotka on aivan retuperällä*” (KJ 4). Ylhäältä alas -suuntautuvan innovaatiotyön koettiin helposti toistavan imperialistisia valtarakenteita, kun globaalista pohjoisesta tuodaan globaaliin etelään innovaatioita, jotka kansalaisjärjestöt kokevat tärkeiksi ja joihin he saavat rahoitusta. Tämän vuoksi koettiin tärkeäksi, että innovaatiot nousisivat paikallisten ihmisten oikeista tarpeista eikä globaalin pohjoisen poliittisista ja taloudellisista intresseistä.

7. Johtopäätökset ja pohdinta

Innovaatiotoiminta on noussut osaksi nykyistä Suomen kehityspolitiikkaa, mikä näkyy myös suomalaisten kansalaisjärjestöjen toiminnassa. Tutkimuksen tarkoituksena oli vastata kolmeen tutkimuskysymykseen: 1) miten innovaatiotoiminta ymmärretään suomalaisissa kansalaisjärjestöissä, 2) miksi suomalaiset kansalaisjärjestöt hyödyntävät innovaatioita osana toimintaansa ja 3) miten innovaatioperustainen kehitysyhteistyö vastaa kansalaisjärjestöjen itselleen asettamiin kehitysyhteistyön tavoitteisiin?

Vastauksena ensimmäiseen tutkimuskysymykseen on, että innovaatiot ja innovaatiotoiminta eivät ole vakiinnuttaneet rooliaan suomalaisten kansalaisjärjestöjen toiminnassa. Innovaatioiden tai innovaatiotoiminnan voidaan kuitenkin nähdä olevan osa kaikkien tutkimukseen osallistuneiden kansalaisjärjestöjen toimintaa. Innovaatiot näkyvät kansalaisjärjestöissä eniten prosessi-innovaatioina, joiden avulla kansalaisjärjestöt ovat kehittäneet sisäistä toimintaansa. Kansalaisjärjestöjen edustajat yhdistivät innovaatiot vahvasti myös teknologiaan ja yritys yhteistyöhön. Kansalaisjärjestöt eivät kuitenkaan tee eroa toiminnan jatkuvan kehittämisen, digitalisoitumisen ja innovaatioiden välille. Innovaatiotoimintaa toteutetaan kansalaisjärjestöissä myös kapea-alaisesti. Kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminta ei ota huomioon riittävästi paikallisten yhteisöiden innovaatiotoiminnan tukemista ja paikallisten osallistamista kehittämistyöhön.

Vastauksena toiseen tutkimuskysymykseen on, että tutkimukseen osallistuneissa kansalaisjärjestöissä innovaatiotoiminnan hyödyntämiseen on vaikuttanut Suomen kehityspolitiikan muutokset. Tähän kansalaisjärjestöt ovat pyrkineet vastaamaan innovaatioiden ja innovaatiotoiminnan avulla. Innovaatiotoiminnan avulla kansalaisjärjestöjen on mahdollista saada enemmän rahoitusta, laajentaa rahoitus pohjaa, tehostaa kansalaisjärjestöjen sisäistä toimintaa ja oppia uutta yritys yhteistyöstä. Innovaatiot koetaan myös keinona tehdä parannuksia kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeisiin, mikä edistää kansalaisjärjestöjen kehitystavoitteiden saavuttamista.

Vastauksena kolmanteen tutkimuskysymykseen on, että tutkimukseen osallistuneiden kansalaisjärjestöjen edustajien mielestä nykyisen innovaatiotoiminnan avulla on vaikea edistää kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötavoitteiden saavuttamista. Tällä hetkellä innovaatiotoiminnan koettiin painottavan liiaksi yksityisen sektorin taloudellisia tavoitteita, jonka vuoksi kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötavoitteet ovat jääneet toissijaisiksi. Kansalaisjärjestöjen edustajat kokivat, että innovaatiotoiminnan avulla voitaisiin vastata paremmin heidän toimintansa tavoitteisiin, jos innovaatiotoiminta olisi yhteisölähtöistä ja sillä edistettäisiin paikallista innovaatiotoimintaa. Kansalaisjärjestöjen on kuitenkin vaikea toteuttaa paikallisista tarpeista lähtevää innovaatiotoimintaa kehitysyhteistyötä, koska rahoittajien toiveet ja intressit ohjaavat sitä palvelemaan liiaksi Suomen yksityisen sektorin etua.

Tutkimuksen tavoitteena oli herättää keskustelua kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan kehittämisestä ja sen roolista kansalaisjärjestöissä. Kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan kehityksen suuntaan tulee vaikuttamaan se, mikä rooli innovaatioilla nähdään olevan kehitysyhteistyötavoitteiden saavuttamisessa. Suomen kehitysyhteistyön eri muodot on suunniteltu vastaamaan monenlaisiin kehitystavoitteisiin. Ulkoministeriö tukee kansalaisjärjestöjä, koska kansalaisjärjestöjen työ keskittyy globaalin etelän köyhimpien perustarpeisiin, oikeuksiin sekä sosiaalisiin tarpeisiin (Kehityspoliittinen... 2017). Näin ollen ulkoministeriön pitäisi tukea kansalaisjärjestöjä siinä, että ne voisivat tukeutua innovaatiotoiminnassaan omiin vahvuuksiinsa. Tutkimuksessani on tuotu esille, että kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön vahvuutena on yhteisölähtöisyys ja toiminta ruohonjuuritasolla, jonka takia myös kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan pitäisi lähteä liikkeelle näistä lähtökohdista.

Tutkimukseni mukaan suomalaiset kansalaisjärjestöt kokevat innovaatiotoiminnan ensisijaisesti keinona vastata avun jälkeisen ajan mukaisen kehityspoliittikan vaatimuksiin sekä keinona tehostaa ja kehittää omaa toimintaansa. Toiminnan jatkuva kehittäminen on olennainen osa kaikkien kansalaisjärjestöjen työtä. Tästä huolimatta toiminnan kehittäminen ja digitalisoituminen eivät välttämättä ole innovaatiotoimintaa, vaikka ne ovatkin tiiviissä yhteydessä toisiinsa. Näin ollen kansalaisjärjestöjen pitäisi määritellä tarkemmin, mitä innovaatioilla ja innovaatiotoiminnalla tarkoitetaan. Jos kaikki toiminnan kehittäminen halutaan määritellä innovaatiotoiminnaksi, tarvitaan keskustelua siitä, mitä lisäarvoa innovaatiotermin käyttö tuo kansalaisjärjestöille ja kehitysyhteistyölle. Asioista ei kannata tehdä liian monimutkaisia tarpeettomien termien käyttämisellä.

Jos kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan avulla pyritään laajan ja kestäväen sosioekonomisen muutoksen saavuttamiseen kohdemaissa ja yhteisöissä, on määriteltävä tarkemmin millaisia ja mihin tarkoitukseen innovaatioita tarvitaan. Innovaatiotoiminta ei automaattisesti edistä laajempaa ja pysyvämpää muutosta, vaan tarvitaan innovaatioita, jotka muokkaavat koko yhteiskunnan rakenteita kestävimiksi (Schot & Steinmueller 2018). Tämän takia kaikki innovaatiot eivät sovi osaksi kehitysyhteistyötä. Paikalliset tuntevat oman kulttuurinsa, ympäristönsä ja ongelmansa parhaiten, jonka takia on keskeistä, että innovaatiotoiminta tapahtuu globaalissa etelässä ja ihmiset ruohonjuuritasoltakin pääsevät osallistumaan innovointiin.

Tutkimustuloksien perusteella esitän, että kansalaisjärjestöjen tulisi kehittää ja omaksua uusia keinoja ja työkaluja, joiden avulla paikalliset yhteisöt saadaan osallistumaan aktiivisemmin innovaatiotoimintoihin. Kehitysyhteistyöhön tarvitaan esimerkiksi ryhmätyömenetelmiä, joilla yhteisöt ja niiden eri sidosryhmät saadaan ideoimaan aktiivisesti yhdessä ja sitoutumaan eri innovaatio- ja kehitysprojekteihin. Aikaisempi tutkimus on esittänyt, että kansalaisjärjestöt voisivat osallistaa paikallisia yhteisöjä innovaatiotoimintaan ja sidosryhmäyhteistyöhön living lab -innovaatioympäristöissä (Habiyaemye 2020). Osallistava innovaatiotoiminta säästäisi myös

kansalaisjärjestöjen resursseja nykyiseen innovaatiotoimintaan verrattuna, koska tällöin yhteisöt kehittäisivät itse ratkaisuja kokemiinsa ongelmiin (Habiyaemye 2020). Kansalaisjärjestöjen tehtäväksi jäisi paikallisen innovaatiotoiminnan tukeminen muun muassa koulutuksen, ohjaamisen ja resurssien hankinnan avulla. Tällöin kansalaisjärjestöjen ei tarvitsisi käyttää omia voimavarojaan innovatiivisten ratkaisujen ideoimiseen. Living lab -tilat ovat yleensä vaatimattomia tiloja, ja ne pyrkivät omavaraisuuteen (Jauhiainen & Hooli 2019: 168), jonka takia myöskään tilojen ylläpito ei veisi paljoa kansalaisjärjestöjen resursseja.

Tutkimustuloksissa nousi esille, että yritysyhteistyötä ja teknologiaa painottavan innovaatiotyön ei koettu sopivan kaikkien kansalaisjärjestöjen työhön, koska yksityiseltä sektorilta on vaikea löytää kumppaneita osaksi ruohonjuuritason kehitysyhteistyötä ja teknologian hyödyntämiseen ei löydy tarpeeksi resursseja. Kansalaisjärjestöjen innovaatiotyön painottaessa enemmän yhteisöllähtöisiä sosiaalisia innovaatioita, voisi innovaatiotyö tarjota uusia työkaluja kaikkien kansalaisjärjestöjen toimintaan. Kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnan tulisi kuitenkin tapahtua järjestöjen omien kehitysyhteistyötavoitteiden ehdoilla. Kansalaisjärjestöjen perinteinen työ edistää kestävästä kehitystä monin tavoin ja tukee myös paikallisten innovaatiojärjestelmien toimintaa. Kansalaisjärjestöjen työ edistää muun muassa yhteiskuntien vakautta, koulutusta ja hyvinvointia, joita ilman maiden innovaatiojärjestelmät eivät voi toimia tehokkaasti.

Kansalaisjärjestöjen innovaatiotyöstä ja sen mahdollisuuksista tarvitaan lisää tutkimusta. Aiheita jatkotutkimukselle ovat esimerkiksi, kuinka kansalaisjärjestöt voivat edistää globaalin etelän ruohonjuuritason innovaatiojärjestelmien toimintaa ja millaisia vaikutuksia paikallisten innovaatiojärjestelmien kehittämällä on ruohonjuuritason kehitykselle.

Kiitokset

Haluan kiittää ohjaajaani Lauri Hoolia, jonka innoittamana aloin tekemään tutkimusta kansalaisjärjestöjen innovaatiotoiminnasta. Sain häneltä asiantuntevaa ohjausta, tukea ja kannustusta koko tutkimusprosessin ajan.

Tämän lisäksi haluan kiittää kaikkia haastatteluihin osallistuneita henkilöitä kansalaisjärjestöistä ja Fingosta.

Lähdeluettelo

- Abuiyada, R. (2018). Traditional development theories have failed to address the needs of the majority of people at grassroots levels with reference to GAD. *International Journal of Business and Social Science* 9: 9, 115–119.
- Adams, R., J. Bessant & R. Phelps (2006). Innovation management measurement: a review. *International Journal of Management Reviews* 8: 1, 21–47.
- Agejoh, P. & S. Cornelius (2017). Legal justification to innovation of indigenous knowledge and the right to development in Africa. *Africa Insight* 47: 3, 135–152.
- Aldashev, G. & C. Navarra (2018). Development NGOs: Basic facts. *Annals of Public and Cooperative Economics* 89: 1, 125–156.
- Alhusen, H. & T. Bennat (2020). Combinatorial innovation modes in SMEs: mechanisms integrating STI processes into DUI mode learning and the role of regional innovation policy. *European Planning Studies* 1–27.
- Ali, T. & S. Gull (2016). Government funding to the NGOs: A blessing or a curse? *International Journal of Research in Business and Social Science* 5: 6, 51–61.
- Alozie, N. & P. Akpan-Obong (2016). The digital gender divide: Confronting obstacles to women's development in Africa. *Development Policy Review* 35: 2, 137–160.
- Altenburg, T. (2009). Building inclusive innovation systems in developing countries: Challenges for IS research. Teoksessa Lundvall, B., Joseph, K., Chaminade, C. ja Vang, J. (toim.) *Handbook of Innovation and Developing Countries: Building Domestic Capabilities in a Global Setting*, 33–56. Edward Elgar, Cheltenham.
- Amaro, D., L. Pandolfelli, I. Sanchez-Tapia & M. Brossard (2020). COVID-19 and education: The digital gender divide among adolescents in sub-Saharan Africa. Unicef. 21.1.2021.
<<https://blogs.unicef.org/evidence-for-action/covid-19-and-education-the-digital-gender-divide-among-adolescents-in-sub-saharan-africa/>>
- Andrews, R. & T. Entwistle (2010). Does cross-sectoral partnership deliver? *Journal of Public Administration Research and Theory* 20: 3, 679–701.
- An introduction to social innovation for NGOs (2016). Bond, Six & Oxfam, Lontoo.
- Arroio, A. (2012). Governance of science, technology and innovation programmes for development: Is global financing getting it right? *Institutions and Economies* 4: 2, 45–64.
- Artto, J. (2005). Kohti kumppanuutta. 71 s. Ulkoasiainministeriö, Helsinki.
- Ayvazyan, K. (2019). The shrinking space of civil society: a report on trends, responses, and the role of donors. *Opusculum* 128.
- Baregheh, A., J. Rowley & S. Sambrook (2009). Towards a multidisciplinary definition of innovation. *Management Decision* 47: 8, 1323–1339.
- Baumüller, H. (2017). Towards smart farming? Mobile technology trends and their potential for developing country agriculture. Teoksessa Skouby, K.E., I. Williams & A. Gyamfi (toim.): *Handbook on ICT in developing countries*, 191–201. River publishers, Delft.
- Berik, G. (2020). Measuring what matters and guiding policy: An evaluation of the genuine progress indicator. *International Labour Review* 159: 1, 71–94.

- Bielefeld, W. (2006). Quantitative research for nonprofit management. *Nonprofit Management and Leadership* 16, 395–409.
- Bogner, A., B. Littig & W. Menz (2009). Expert Interviews – An Introduction to a New Methodological Debate. *Teoksessa Bogner, A., B. Littig & W. Menz (toim.): Interviewing Experts*, 1–16. Palgrave Macmillan, New York.
- Briggs, J. (2013). Indigenous knowledge: A false dawn for development theory and practice? *Progress in Development Studies* 13, 231–243.
- Bryson, J., B. Crosby & M. Stone (2015). Designing and Implementing cross-sector collaborations. *Public administration review* 75: 5, 647–663.
- Burchell, J. & J. Cook (2006). Assessing the impact of stakeholder dialogue: Changing relationship between NGOs and companies. *Journal of Public Affairs* 6: 3/4, 210–227.
- Chapman, N., K. Kärkkäinen, P. Silfverberg & A. Eiramsson (2017). Evaluation programme-based support through Finnish civil society organizations III. *Evaluation on Finland's development policy and cooperation* 156 s.
- Charge up with Fingo powerbank (2020). Fingo. 22.11.2020.
<<https://www.fingo.fi/powerbank>>
- Chataway, J., D. Chux, L. Kanger., M. Ramirez, J. Schot & E. Steinmueller (2017). Developing and enacting transformative innovation policy. A Comparative Study. Transformative Innovation Policy Consortium, University of Sussex.
- Chen, J., X. Yin & L. Mei. (2018). Holistic innovation. *International Journal of Innovation Studies*, 1–13.
- Chouliaraki, L. (2010). Post-humanitarianism: Humanitarian communication beyond a politics of pity. *International Journal of Cultural Studies* 13, 107–126.
- Cohen, S. (2001). States of denial: Knowing about atrocities and suffering. Polity Press, Cambridge.
- Cooper, J.R. (1998). A multidimensional approach to the adoption of innovation. *Management Decision* 36: 8, 493–502.
- Diercks, G., H. Larsen & F. Steward (2019). Transformative innovation policy: Addressing variety in an emerging policy paradigm. *Research Policy* 48: 4, 880–894.
- Dover, G. & T.B. Lawrence (2012). The role of power in nonprofit innovation. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 41, 991–1013.
- Edler, J. & J. Fagerberg (2017). Innovation policy: what, why, and how. *Oxford Review of Economic Policy* 33: 1, 2–23.
- Fagerberg, J. (2018). Mobilizing innovation for sustainable transitions: A comment on transformative innovation policy. *Research Policy* 47, 1568–1576.
- Fenton, P. & S. Gustafsson (2017). Moving from high-level words to local action — governance for urban sustainability in municipalities. *Current Opinion in Environmental Sustainability* 26–27, 129–133.
- Final evaluation of the innovation partnership programme, phase II (2019). *Final report*. 133 s. Condes Oy & Frisky & Anjoy.
- Finance and private sector engagement for SDGs (2020). UNDP. 22.12.2020.
<<https://www.undp.org/content/undp/en/home/2030-agenda-for-sustainable-development/partnerships/sdg-finance--private-sector.html>>

- Friis-Hansen, E. & H. Egelyng (2007). Supporting local innovation for rural development: Analysis and review of five innovation support funds. *DIIS Report 4*.
- From top-down to bottom-up: Three steps to improving public participation in the 2030 Agenda. SDG Knowledge Hub. 16.1.2021.
<<https://sdg.iisd.org/commentary/guest-articles/from-top-down-to-bottom-up-three-steps-to-improving-public-participation-in-the-2030-agenda/>>
- Frumkin, P. & M.T. Kim (2002). The effect of government funding on nonprofit administrative efficiency. *Harvard University, Working Paper 10*.
- Gordon, D. (2017). "Civilization" and the self-critical tradition. *Society 54*, 106–123.
- Gore, C. (2000). The rise and fall of the Washington Consensus as a paradigm for developing countries. *World Development 28*: 5, 789–804.
- Grinin, L., I. Ilyin & A. I. Andreev (2016). World order in the past, present, and future. *Social Evolution and History 15*: 1, 58–83.
- Gu, J. & N. Kitano (2018). Introduction: Beyond aid – the future of development cooperation. *IDS Bulletin Transforming Development Knowledge 49*: 3, 1–12.
- Gulrajani, N. & E. Silcock (2020). Principled aid in divided times: Harnessing values and interests in donor pandemic response. *Overseas Development Institute working paper 596*. 42 s.
- Haapanen, L. (2011). Oliko Valmetin 1980-luvun Tansanian-retki silkka epäonnistuminen? Fingo. 25.9.2020.
<<https://www.fingo.fi/ajankohtaista/uutiset/oliko-valmetin-tansanian-retki-silkka-epaonnistuminen>>
- Haapanen, L. (2012). Kansalaisjärjestöt kehitysyhteistyön tekijöinä. *Kepa raporttisarja* nro. 111.
- Haaranen, A. (2019). Yritysvetoinen kehitysyhteistyö – Tapaustutkimuksena Suomen BEAM-ohjelma. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. 73 s. Maantieteen laitos, Turun yliopisto.
- Haavisto, I. (2017). Protesti meissä kaikissa. *Teoksessa* Apunen, M., F. Fukuyama, I. Haavisto, J. Ylisalo & F. Zakaria (toim.): *Tyytymättömyyden siemenet*, 26–45. Nextprint Oy, Helsinki.
- Habiyaremye, A. (2020). Knowledge exchange and innovation co-creation in living labs projects in South Africa. *Innovation and Development 10*: 2, 207–222.
- Hakkarainen, M. (2018). Kansalaisjärjestöjen yritysyrityksen motiivit ja haasteet. UNICEF, 1: 2018.
- Hakkarainen, O. & T. Kontiainen (2009). Kansalaisyhteiskunta – ihmelääke uusiin mahdollisuuksiin. Teoksessa Koponen, J., J. Lanki & A. Kervinen (toim.): *Kehityksmaatutkimus*, 307–333. Gaudeamus, Helsinki.
- Halme, K., K. Lähde, H. Lamminkoski, M. Mäkelä & S. Giddings (2019). Development evaluation of business with impact (BEAM) programme. Ministry for Foreign Affairs of Finland. 7.12.2020.
<<https://um.fi/documents/384998/0/BEAM+Developmental+Evaluation+report+2019+%28%29.pdf/f61855fa-db34-0664-9af8-940e46a763c3?t=1576006774001>>
- Hanketuen instrumenttikuvaus (2020). Ulkoministeriö. 18.11.2021.
<<https://um.fi/documents/397000/0/Hanketuen+instrumenttikuvaus.pdf/991e33b7-a555-ab91-b43b-c2aa08fb509c?t=1580455057917>>
- Hege, E. & D. Demailly (2018). NGO mobilisation around the SDGs. Studies N° 01/18. 18 s. IDDRI, Pariisi.
- Hirsjärvi, S. & H. Hurme (2018). Tutkimushaastattelu. 213 s. Gaudeamus, Helsinki.

- Hollington, A., T. Salverda, T. Schwarz & O. Tappe (2015). Concepts of the Global South. Global South Studies Center, University of Cologne.
- Hooli, L. (2013). Kansallinen innovaatiojärjestelmä ja paikallinen tieto Namibiassa. *Terra* 125: 3, 137–149.
- Hooli, L. J. & J. S. Jauhiainen (2017). Development aid 2.0—Towards innovation-centric development cooperation: The case of Finland in Southern Africa. *Teoksessa* Cunningham, P. & Cunningham, M. (toim.): *IST-Africa 2017 Conference Proceedings*.
- Hooli, L. & J. Jauhiainen (2018). Building an innovation system and indigenous knowledge in Namibia, *African Journal of Science, Technology, Innovation and Development* 10: 2, 183–196.
- Humalisto, N. & N. Moilanen (2019). Anticipating public expectations of humanitarian action—An ethnographic study of recruiting donors through face-to-face fundraising. *Int J Nonprofit Volunt Sect Mark* 24: 1615.
- Humanitaarinen apu tuo apua hädän keskelle (2020). Ulkoministeriö. 4.3.2020.
<<https://um.fi/humanitaarinen-apu>>
- Imai, M. (1986). *Kaizen: The key to Japan's competitive success*. 260 s. McGraw-Hill Education, New York.
- Internet usage rate worldwide in 2019, by gender and region (2020). Statista. 13.1.2021.
<<https://www.statista.com/statistics/491387/gender-distribution-of-internet-users-region/>>
- Innovation for development (2012). OECD. 27.11.2020.
<<https://www.oecd.org/innovation/inno/50586251.pdf>>
- International institute for democracy and electoral assistance (2019). *The global state of democracy 2019*. 272 s. Bulls Graphics, Stockholm.
- Janus, H., S. Klingebiel & S. Paulo (2014). Beyond Aid and the future of development cooperation. *German Development Institute Briefing Paper* 6.
- Janus, H., S. Klingebiel & S. Paulo (2015). Beyond aid: a conceptual perspective on the transformation of development cooperation. *Journal of International Development* 27: 2, 155–169.
- Jaskyte, K. (2015). Board of directors and innovation in nonprofit organizations model: Preliminary evidence from nonprofit organizations in developing countries. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* 26, 1920–1943.
- Jauhiainen, J. & L. Hooli (2019). *Innovation for development in Africa*. 193 s. Routledge, London.
- Johnson, B. & B. A. Lundvall (2003). National systems of innovation and economic development. *Teoksessa*: Muchie, M., P. Gammeltoft & B. A. Lundvall (toim.): *Putting Africa first*, 1–12. Aalborg University Press, Aalborg.
- Johnson, K. (2010). Developmentalism then and now: The origins and resurgence of an enduring grand theory. *Teoksessa*: Wiarda H.J. (toim.): *Grand theories and ideologies in the social sciences*, 19–40. Palgrave Macmillan, New York.
- Kaiser, S. (2020). Are bottom-up approaches in development more effective than top-down approaches? *Journal of Asian Social Science Research* 2: 1, 91–109.
- Kansalaisjärjestöjen ohjelmatuet vuosille 2018–2021 myönnetty (2018). Ulkoministeriö. 18.1.2021.
<https://um.fi/uutiset/-/asset_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/kansalaisjarjestojen-ohjelmatuet-vuosille-2018-2021-myonnetty>

- Kansalaisyhteiskunta on tärkeä toimija ja kehitysyhteistyön kumppani (2020). Ulkoministeriö. 27.8.2020.
<<https://um.fi/kehityspolitiikan-kumppanit-kansalaisyhteiskunta>>
- Kehitysmaiden talouden kehittäminen (2020). Ulkoasiainministeriö. 5.12.2020.
<https://um.fi/documents/35732/48132/kehitysmaiden_talouksien_vahvistaminen/99b6ed29-445b-05cb-cba5-52ee61585d55?t=1525690508483>
- Kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus 2017 (2017). Ulkoasiainministeriö.
<https://um.fi/documents/35732/48132/kehityspoliittinen_kansalaisyhteiskuntalinjaus_2017.pdf/247902a9-543d-6595-c7c0-9bf959dd2e8c?t=1528713433834>
- Kehityspolitiikan tulosraportti 2018 (2018). Ulkoasiainministeriö. 5.12.2020.
<<https://um.fi/documents/35732/0/Kehityspolitiikan+tulosraportti+2018+%281%29.pdf/d47fd092-b470-ca44-6d49-22a57bb0c5d0>>
- Kehitysyhteistyön mahdollisuudet yksityiselle sektorille (2021). Ulkoministeriö. 19.1.2021.
<<https://um.fi/kehitysyhteistyon-mahdollisuudet-yksityiselle-sektorille2>>
- Kehitysyhteistyömäärärahat 2020 (2020). Ulkoministeriö. 20.12.2020.
<<https://um.fi/documents/35732/0/infografiikka-suomen-kehitysyhteistyomaararahat-2020-v2020-07-01.pdf/c695be8d-73e0-dd92-6c2f-8ce16ade9fca?t=1594021025276>>
- Kelley, J. (2012). China in Africa: Curing the resource curse with infrastructure and modernization. *Sustainable Development Law & Policy* 12: 3, 35–41.
- Kestävän kehityksen tavoitteet (2020). Suomen YK-liitto. 17.4.2020.
<<https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestava-kehitys/kestavan-kehityksen-tavoitteet>>
- Kontinen, T., E. Ranta, Nguyahambi, A. & C. Lohenoja (2017). Kansalaisyhteiskuntaselvitys. Raportti ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen osaston kansalaisyhteiskuntayksikölle. Jyväskylän yliopisto. 17.4.2020. <https://um.fi/documents/35732/48132/lue_kansalaisyhteiskuntaselvitys_2017>
- Koponen, J. (2009). Kehityksen merkitykset. *Teoksessa* Koponen, J., J. Lanki & A. Kervinen (toim.): *Kehitysmatutkimus*, 49–66. Gaudeamus, Helsinki.
- Koponen, J. & M. Seppänen. (2016). Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö. *Teoksessa* Koponen, J., J. Lanki, M. Sato & A. Kervinen (toim.): *Kehityksen tutkimus*, 341–382. Gaudeamus, Helsinki.
- Koria, M., P. Berg, L. Välikangas, T. Pollari, T. Lempiälä & H. Nordlund (2010). *International development cooperation & innovation promotion*. Aalto University School of Science and Technology, report series 2010: 1.
- Kothari, U. (2001). “Power, knowledge and social control in participatory development”. *Teoksessa* Cooke, B. & U. Kothari (toim.): *The New Tyranny?* 139–152. Zed Books, London.
- Kritz, M. (2013). International student mobility and tertiary education capacity in Africa. *International Migration* 53: 1, 29–49.
- Kumi, E., A. A. Arhin & T. Yeboah (2014). Can post-2015 sustainable development goals survive neoliberalism? A critical examination of the sustainable development–neoliberalism nexus in developing countries. *Environment, Development and Sustainability* 16, 539–554.
- Kääriäinen, M. (2014). *Kehitysavun kirous*. 170 s. Into, Riika.
- Laakso, T. (2019). Yksityistä sektoria korostava kehityspolitiikka jatkuu myös tällä hallituskaudella – Kehitysministeri Ville Skinnari haluaa suomalaisyritykset Afrikan markkinoille. *Maaailma.net*. 8.12.2020.
<<https://www.maaailma.net/uutiset/yksityista-sektoria-korostava-kehityspolitiikka-jatkuu-myoos-talla-hallituskaudella>>

- Lavery, M., M. Mansour Abadi, R. Bauer, G. Brambilla, L. Cheng, M. A. Cox, A. Dudley, A. D. Ellis, N. K. Fontaine, A. E. Kelly, C. Marquardt, S. Matlhane, B. Ndagano, F. Petruccione, R. Slavík, F. Romanato, C. Rosales-Guzmán, F. S. Roux, K. Roux, J. Wang & A. Forbes (2018). Tackling Africa's digital divide. *Nature Photonics* 12, 249–252.
- Lemola, T. (2009). Innovaation uudet haasteet ja haastajat. 193 s. WSOYpro, Helsinki.
- Lewis, D. (2010). Nongovernmental Organizations, definition and history. *Teoksessa* Anheier, H & S. Toepler. (toim.): *International Encyclopedia of Civil Society*, 1056–1062. Springer-Verlag, New York.
- Lurtz, K. & K. Kreutzer (2017). Entrepreneurial orientation and social venture creation in nonprofit organizations: The pivotal role of social risk taking and collaboration. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 46, 92–115.
- Mettovaara, J. (2016). Eri litterointityyppien käyttötarkoitukset. Spoken. 10.6.2020.
<<https://spoken.fi/eri-litterointityyppien-kayttotarkoitukset/>>
- Miettinen, T. (2020). Sivistysihanteen jäljillä. *Sitra muistio*, 45 s.
<<https://media.sitra.fi/2020/02/17111838/sivistysihanteen-jaljilla.pdf>>
- Mitchell, G. E. (2014). Strategic response to resource dependence among transnational NGOs registered in United States. *International Society for Third Sector Research* 25, 67–91.
- Moodysson, J. & Zukauskaitė, E. (2014). Institutional conditions and innovation systems: On the impact of regional policy on firms in different sectors. *Regional Studies* 48: 1, 127– 138.
- Morris, M., J. Webb & R. Franklin (2011). Understanding the manifestation of entrepreneurial orientation in the nonprofit context. *Entrepreneurship Theory and Practice* 35, 947–971.
- Morton, B. (2013). An overview of international NGOs in development cooperation. *Working with civil society in foreign aid*, 325–352.
- Myöntötaulukko hakukierros 2020 (2020). Ulkoministeriö 18.1.2021.
<https://um.fi/documents/397000/0/My%C3%B6nn%C3%B6t+tiedotteeseen_p%C3%A4ivitetty15.7.2020_uusi.pdf/54d7947f-129d-f94d-997c-e81b07a537a6?t=1594820075044>
- Mänttari-Van Der Kuip, M., Tammelin, M. & T. Anttila (2018). Organisaatioiden isomorfismi. *Yhteiskuntapolitiikka* 83: 3, 233–244.
- Nahi, T. (2018). Company-NGO interaction for poverty reduction: Co-creation of inclusive business. Väitöskirja. 201 s. Johtamisen laitos, Aalto-yliopisto.
- Naumanen, M., R. Heimonen, T. Koljonen, H. Lamminkoski, M. Maidell, E. Ojala, M. Sajeva, V. Salminen, M. Toivanen, M. Valonen & N. Wessberg (2019). Kestävän kehityksen innovaatiot. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja* 2019: 62.
- Nordberg, K., Å. Mariussen & S. Virkkala (2020). Community-driven social innovation and quadruple helix coordination in rural development. Case study on LEADER group Aktion Österbotten. *Journal of Rural Studies* 79, 157–168.
- Ohjelmatuen instrumenttikuvaus (2020). Ulkoministeriö. 18.1.2021.
<https://um.fi/documents/397000/0/OHJELMATUEN_INSTRUMENTTIKUVAUS_2020_fi_valmis.pdf/735bf34d-82a7-f625-86cb-a5e7b9fcffbd?t=1601476425093>
- Oishi, S. & S. Kesebir (2015). Income inequality explains why economic growth does not always translate to an increase in happiness. *Psychological Science* 26: 10, 1630–1638.
- Oluwatobi, S., U. Efobi, I. Olurinola & P. Alege (2015). Innovation in Africa: Why institutions matter. *South African Journal of Economics* 83, 390– 410.

- Osallistava ja osaava Suomi (2019). Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 20.12.2019. 216 s. Valtioneuvoston hallintoyksikkö julkaisutuotanto, Helsinki.
- Oyelaran-Oyeyinka, O. (2014). The state and innovation policy in Africa. *African Journal of Science, Technology, Innovation and Development* 6: 5, 481–496.
- Pantsu, P. (2020). Finnwatchin verovälttelykampanja on poikanut boikotteja ja suuttanut yrittäjiä – mistä on kyse ja kuka on oikeassa? Yle uutiset. 5.2.2021. <<https://yle.fi/uutiset/3-11364003>>
- Parrilli M. & H. Heras (2016). STI and DUI innovation modes. *Research Policy* 2016: 45, 747–756.
- Pattberg, P. & O. Widerberg, (2016). Transnational multistakeholder partnerships for sustainable development. *Ambio* 2016: 45, 42–51.
- Past earth overshoot days (2020). Earth overshoot day. 25.8.2020. <<https://www.overshootday.org/newsroom/past-earth-overshoot-days/>>
- Pearson, R. (2000). Rethinking gender matters in development. *Teoksessa* Allen, T. & A. Thomas (toim.): *Poverty and Development into the 21st Century*. Oxford University Press, Oxford.
- Petersen, I. H., G. Kruss, M. Gastrow & P. C. Nalivata (2016). Innovation capacity-building and inclusive development in informal settings: A comparative analysis of two interactive learning spaces in South Africa and Malawi. *Journal of International Development* 28, 1099–1328.
- Piironen, A. (2018). Kansalaisyhteiskunta ympäri maailmaa on ahtaammalla kuin vuosiin. Fingo. 12.9.2019. <<https://www.fingo.fi/ajankohtaista/uutiset/kansalaisyhteiskuntaa-kuritetaan-nyt-kaikkialla>>
- Planes-Satorra, S. & C. Paunov (2017). Inclusive innovation policies: Lessons from international case studies. *OECD Science, Technology and Industry Working Papers* 2017: 2.
- Pol, E. & S. Ville (2009). Social innovation: Buzz word or enduring term? *The Journal of Socio-Economics* 38, 878–885.
- Position paper of the non-governmental organizations (2018). *Major Group High Level Political Forum 2018*. 18 s. United Nations.
- Potter, R., T. Binns, J. Elliot & D. W. Smith (2018). *Geographies of development: An introduction to development studies*. 4. p. 545 s. Routledge, New York.
- Punishing compassion (2020). Amnesty International, London.
- Pursiainen, H. & K. Kultti (2017). *Kultaiset kahleet*. 64 s. LSB, Helsinki.
- Rocha, H. (2013). Dominant development paradigms. *Journal of Markets & Morality* 16: 1, 7–24.
- Ruuskanen, P., J. Jousilahti, M. Faehnle, K. Kuusikko, O. Kuittinen, J. Virtanen & L. Strömberg (2020). Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja* 2020: 47.
- Ruusuvuori, J., P. Nikander & M. Hyvärinen (2010). Haastattelun analyysin vaiheet *Teoksessa* Ruusuvuori, J., P. Nikander & M. Hyvärinen. (toim.): *Haastattelun analyysi*. Vastapaino, Tampere.
- Salminen, E. (2018). Kehitysmaat, kehittyvät maat, kolmas maailma, globaali etelä – miten puhua maailman enemmistöstä? Fingo. 30.1.2020. <<https://www.fingo.fi/ajankohtaista/uutiset/kehitysmaat-kehittyvat-maat-kolmas-maailma-globaali-etela-miten-puhua>>

- Salminen, E. (2019a). ”Innovaatiot ovat pohjimmiltaan sitä, että tehdään asioita paremmin kuin ennen”. Fingo. 25.9.2020.
<<https://www.fingo.fi/ajankohtaista/analyysit/innovaatiot-ovat-pohjimmiltaan-sita-etta-tehdaan-asioita-paremminkin>>
- Salminen, E. (2019b). ”Uskonnolliselle ymmärrykselle on tarvetta” – kehityskenttä on edelleen vahvasti kristillinen. Fingo. 18.1.2021.
<<https://www.fingo.fi/ajankohtaista/uutiset/uskonnolliselle-ymmarrykselle-tarvetta-kehityskentta-edelleen-vahvasti>>
- Salo, U.M. (2015). Simsalabim, sisällönanalyysi ja koodaamisen haasteet *Teoksessa* Aaltonen, S & R. Högbacka. (toim.): *Umpikujasta oivallukseen*, 166–190. Tampereen Yliopistopaino Oy, Tampere.
- Savola, P. (2020). Järjestökentän monipuolisuus vaatii puolustusta. Fingo. 18.1.2021.
<<https://www.fingo.fi/ajankohtaista/blogit/jarjestokentan-monipuolisuus-vaatii-puolustusta>>
- Savola, P., R. Mikkola & N. Tenhio (2020). Yhä harvempi järjestö hakee kehitysyhteistyön hanketukea – toiminta painottuu kaikkein köyhimpiin maihin. Fingo. 18.1.2021.
<<https://www.fingo.fi/ajankohtaista/blogit/yha-harvempi-jarjesto-hakee-kehitysyhteistyon-hanketukea>>
- Schillo, R. & R. Robinson (2017). Inclusive innovation in developed countries: The who, what, why, and how. *Technology Innovation Management Review* 7: 7, 34–46.
- Schot, J. & W. Steinmueller (2018). Three frames for innovation policy: R&D, systems of innovation and transformative change. *Research Policy* 47: 9, 1554–1567.
- Seelos, C. & J. Mair (2012). Innovation is not the holy grail. *Stanford Social Innovation Review* Fall 2012, 45–49.
- Senker, J. (2008). The contribution of tacit knowledge to innovation. *AI and Society* 7: 3, 208–224.
- Spooner, C. & A. Dadich (2010). Issues for sustainability of non-government organizations in the alcohol and other drugs sector. *Drug and Alcohol Review* 29, 47–52.
- Stage, O., E. Brusset, M. Mäkelä & T. de la Rosa (2016). Evaluation on programme-based support through Finnish civil society organizations II. *Evaluation on Finland’s Development Policy and Cooperation*, 164 s.
- STISA - Science, technology and innovation strategy for Africa 2024 (2014). African Union Commission, Ethiopia.
- Suomen kehityspolitiikka (2016). Valtioneuvoston selonteko Suomen kehityspolitiikasta 1/2016. Ulkoasianministeriö.
- Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja periaatteet (2020). Ulkoministeriö. 3.2.2020.
<<https://um.fi/suomen-kehityspolitiikan-tavoitteet-ja-periaatteet>>
- Suomen kehityspolitiikan yhteistyökumppanit (2020). Ulkoministeriö. 14.4.2020.
<<https://um.fi/kehityspolitiikan-yhteistyokumppanit>>
- Suomen kehitysyhteistyön merkkivuodet (2020). Kepa itseopiskeluympäristö. 22.12.2020.
<<https://itseopiskelu.kepa.fi/node/142>>
- Suomi tukee kestäväää yritystoimintaa kehitysmaissa (2020). Ulkoministeriö. 30.11.2020.
<https://um.fi/documents/35732/48132/suomi_tukee_kest%C3%A4v%C3%A4%C3%A4_yritystoimintaa_kehitysmaissa/27472e56-0373-3040-8640-cdd327b19606?t=1525690854454>
- Sustainable development goal 9 (2019). The United Nations. 19.2.2020.
<<https://sustainabledevelopment.un.org/sdg9>>

- Svensson, P., T. Mahoney & M. Hambrick (2020). What does innovation mean for nonprofit practitioners? International insights from development and peace-building nonprofits. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 49: 2, 380–398.
- Tamrat, W. (2017). Private higher education in Africa: Old realities and emerging trends. *International Journal of African Higher Education*, 17–40.
- The measurement of scientific and technological activities: Guidelines for collecting and interpreting innovation data (2005). OECD, Paris.
- Toiminta (2021). Fingo. 19.1.2021.
<<https://www.fingo.fi/meista/toiminta>>
- Torri, M.C. & J. Laplante (2009). Enhancing innovation between scientific and indigenous knowledge: pioneer NGOs in India. *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine* 5: 29.
- Tuki Tansanian innovaatiojärjestelmälle, TANZIS (2018). Ulkoministeriö. 26.1.2021.
<https://um.fi/rahoituskohteet-erityiset-kohderyhmat/-/asset_publisher/hVUm8qOoXH3u/ahaKytInterventionType/id/2532617>
- Tuomi, J. & A. Sarajärvi (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 204 s. Tammi, Helsinki.
- Tvedt, T. (1998). Angels of mercy or development diplomats? NGOs and foreign aid. Oxford: James Currey.
- UM: Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön 22,5 miljoonan euron lisärahoitus osana hallitusohjelman toimeenpanoa. (2020) STT Info. 3.4.2020.
<<https://www.sttinfo.fi/tiedote/um-kansalaisjarjestojen-kehitysyhteistyohon-225-miljoonan-euron-lisarahoitus-osana-hallitusohjelman-toimeenpanoa?publisherId=1797&releaseId=69873857>>
- Understanding key terms and modalities for private sector engagement in development co-operation (2016). *OECD Private Sector Peer Learning* peer inventory 1.
- Unlocking SDG financing: Findings from early adopters (2018). 52 s. United Nations & Dag Hammarskjöld Foundation.
- Vastuullisuuden suunnannäyttäjät (2019). Elinkeinoelämän keskusliitto. 24.9.2020.
<https://ek.fi/wp-content/uploads/EK_Vastuullisuusjulkaisu_final_net_11.9.2019.pdf>
- Vestergaard, A. (2014). Mediatized humanitarianism: Trust and legitimacy in the age of suspicion. *Journal of Business Ethics* 120, 509–525.
- Wingström, R. (2019). Innovation in the development cooperation framework: Case study of Finland and Sweden. *Julkaisematon pro gradu -tutkielma*. 83 s. Maantieteen laitos, Turun yliopisto.
- Wright, M. (2020). Falling income, redundancies and programme cuts: can NGOs survive the next two years? *Bond*. 9.2.2021.
<<https://www.bond.org.uk/news/2020/10/falling-income-redundancies-and-programme-cuts-can-ngos-survive-the-next-two-years>>
- Yaziji, M. & J. Doh (2009). NGOs and corporations. 212 s. Cambridge University Press, Cambridge.
- Yksityisen sektorin rooli kehityksessä on merkittävä (2021). Ulkoministeriö. 26.1.2021.
<<https://um.fi/kehityspolitiikan-kumppanit-yksityinen-sektori>>
- Ylikoski, T. & S. Rekola (2019). Trendikortit: Kehitysjärjestöt muutoksessa. Fingo. 14.9.2020.
<<https://www.fingo.fi/ajankohtaista/julkaisut/trendikortit-kehitysjarjestot-muutoksessa>>
- Ylönen, M., E. Nilsson, N. Mäki, O. Hakkarainen, A.S. Lundqvist, N. Sinisaari & M. Peltola (2015). Vienninedistämistä vai kehitysyhteistyötä? *Kepan ajankohtaiskatsaus* 18.

Zairi, M. (1994). Innovation or innovativeness? Results of a benchmarking study. *TQM Magazine* 5: 3, 10–16.

Zakaria, F. (2017). Populismmin esiinmarssi *Teoksessa* Apunen, M., F. Fukuyama, I. Haavisto, J. Ylisalo & F. Zakaria (toim.): *Tytywättömyyden siemenet*, 10–26. Nextprint Oy, Helsinki.

Zhexembayeva, N. (2020). Stop calling it “innovation”. Harvard business review. 15.4.2020.
<<https://hbr.org/2020/02/stop-calling-it-innovation>>

Liitteet

Liite 1. Taulukon 1 lähteet.

Kirkon Ulkomaanapu sr

Perustamisvuosi:

Historia (2021). Kirkon Ulkomaanapu. 19.2.2021.

<<https://www.kirkonulkomaanapu.fi/kua/historia/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:

Kehitysyhteistyö (2021). Kirkon Ulkomaanapu. 19.2.2021.

<<https://www.kirkonulkomaanapu.fi/mita-teenme/kehitysyhteistyo/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

Toimintamaat (2021). Kirkon Ulkomaanapu. 19.2.2021.

<<https://www.kirkonulkomaanapu.fi/missa-tyoskentelemme/>>

Budjetti 2019:

Talous (2021). Kirkon Ulkomaanapu. 19.2.2021.

<<https://www.kirkonulkomaanapu.fi/kua/hallitus-ja-talous/>>

Suomen Lähetysseura ry

Perustamisvuosi:

Historia (2021). Suomen lähetysseura. 19.2.2021.

<<https://felm.suomenlahetykseura.fi/suomen-lahetykseura/historia/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:

Mitä on kehitysyhteistyö? Suomen lähetysseura 19.2.2021.

<<https://felm.suomenlahetykseura.fi/kehitysyhteistyo/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

Mitä on kehitysyhteistyö? Suomen lähetysseura. 19.2.2021.

<<https://felm.suomenlahetykseura.fi/kehitysyhteistyo/>>

Budjetti 2019:

Tulomme ja menomme 2019 (2021). Suomen lähetysseura. 19.2.2021.

<<https://felm.suomenlahetykseura.fi/suomen-lahetykseura/talous/>>

Fida International ry

Perustamisvuosi:

Fida lyhyesti (2021). Fida. 19.2.2021.

<<https://www.fida.info/medialle/fida-lyhyesti/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:

Kehitysyhteistyöohjelma (2021). Fida. 19.2.2021.

<<https://www.fida.info/mita-teenme/kehitysyhteistyo/kehitysyhteistyooohjelma/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

Kehitysyhteistyöohjelma (2021). Fida. 19.2.2021.

<<https://www.fida.info/mita-teenme/kehitysyhteistyo/kehitysyhteistyooohjelma/>>

Budjetti 2019:

Kehitysyhteistyöohjelma (2021). Fida. 19.2.2021.

<<https://www.fida.info/mita-teenme/kehitysyhteistyo/kehitysyhteistyooohjelma/>>

Plan Suomi sr

Perustamisvuosi:

Mitä teenme? Plan. 19.2.2021.

<<https://plan.fi/mika-plan>>

Kehitysyhteistyön tavoite:

Mitä teenme? Plan. 19.2.2021.

<<https://plan.fi/mika-plan>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:
Työmme kehittyvissä maissa (2021). Plan. 19.2.2021.
<<https://plan.fi/mita-teemme/kehitysmaissa>>

Budjetti 2019:
Toiminta 2019 (2021). Plan. 19.2.2021.
<<https://plan.fi/toiminta2019/>>

Suomen Punainen Risti

Perustamisvuosi:
Suomen punaisen ristin historia (2021). Punainen risti. 19.2.2021.
<<https://www.punainenristi.fi/tyomme/historia/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:
Kehitysyhteistyö (2021). Punainen risti. 19.2.2021.
<<https://www.punainenristi.fi/tyomme/kansainvalinen-apu/kehitysyhteistyö/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:
Kehitysyhteistyö (2021). Punainen risti. 19.2.2021.
<<https://www.punainenristi.fi/tyomme/kansainvalinen-apu/kehitysyhteistyö/>>

Budjetti 2019:
Annual programme report 2019 (2021). Punainen risti. 19.2.2021.
<https://www.punainenristi.fi/globalassets/6.-tyomme--paasivu/kansainvalinen-apu/kehitysyhteistyö/spr_um_kehitysyhteistyö_vuosi-raportti.pdf>

Fingo ry

Perustamisvuosi:
Usein kysyttyä (2021). Fingo. 19.2.2021.
<<https://www.fingo.fi/meista/usein-kysyttya>>

Työn tavoite:
Usein kysyttyä (2021). Fingo. 19.2.2021.
<<https://www.fingo.fi/meista/usein-kysyttya>>

Budjetti 2019:
Toimintakertomus 2019 (2021). Fingo. 19.2.2021.
<<https://www.fingo.fi/sites/default/tiedostot/fingotoimintakertomus2019final.pdf>>

Crisis Management Initiative ry

Perustamisvuosi:
Keitä me olemme (2021). CMI. 19.2.2021.
<<https://cmi.fi/fi/tietoa-meista/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:
Keitä me olemme (2021). CMI. 19.2.2021.
<<https://cmi.fi/fi/tietoa-meista/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:
Alueet ja painopisteet (2021). CMI. 19.2.2021.
<<https://cmi.fi/fi/tyomme/alueet-ja-painopisteet/>>

Budjetti 2019:
Rahoitus (2021). CMI. 19.2.2021.
<<https://cmi.fi/fi/tietoa-meista/rahoitus/>>

Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus ry

Perustamisvuosi:
SASK ry (2021). Finder. 19.2.2021.
<<https://www.finder.fi/Ammattiliitot+ammattij%C3%A4rjest%C3%B6t/SASK+ry/Helsinki/ytteystiedot/176227>>

Kehitysyhteistyön tavoite:
Näin SASK toimii (2021). SASK. 19.2.2021.
<<https://www.sask.fi/keita-olemme/nain-sask-toimii/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:
Näin SASK toimii (2021). SASK. 19.2.2021.
<<https://www.sask.fi/keita-olemme/nain-sask-toimii/>>

Budjetti 2019:
Toimintavuosi 2019 (2021). SASK, 19.2.2021.
<https://www.sask.fi/wp-content/uploads/2020/11/sask_vsk_19_261020_hr.pdf>

Pelastakaa Lapset ry

Perustamisvuosi:
Historia (2021). Pelastakaa lapset. 19.2.2021.
<<https://www.pelastakaalapsset.fi/tietoa-meista/keita-me-olemme/historia/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:
International programme annual report 2019 (2019). Pelastakaa lapset. 19.2.2021.
<https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapsset/main/2020/08/26134256/Programme_Report_2019_final_web1.pdf>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:
International programme annual report 2019 (2019). Pelastakaa lapset. 19.2.2021.
<https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapsset/main/2020/08/26134256/Programme_Report_2019_final_web1.pdf>

Budjetti 2019:
Talous (2021). Pelastakaa lapset. 19.2.2021.
<<https://www.pelastakaalapsset.fi/tietoa-meista/talous/>>

Suomen World Vision ry

Perustamisvuosi:
Historia (2021). World Vision. 19.2.2021.
<<https://www.worldvision.fi/me-ja-tyomme/suomen-world-vision/historia>>

Kehitysyhteistyön tavoite:
Visio, missio ja arvot (2021). World Vision. 19.2.2021.
<<https://www.worldvision.fi/me-ja-tyomme/suomen-world-vision/visio-missio-arvot>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:
Suomen World Vision – lasten suojelija (2021). World Vision. 19.2.2021.
<<https://www.worldvision.fi/me-ja-tyomme/suomen-world-vision>>

Budjetti 2019:
Toimintakertomus fy2019 (2019). World Vision. 19.2.2021.
<https://www.worldvision.fi/sites/worldvision.fi/files/giftshop/pdf/2020-01/Suomen-World-Vision-Ry_toimintakertomus-2019.pdf>

Kansainvälinen solidaarisuussäätiö sr

Perustamisvuosi:
Historiamme (2021). Solidaarisuus. 19.2.2021.
<<https://solidaarisuus.fi/historiamme/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:
Missio (2021). Solidaarisuus. 19.2.2021.
<<https://solidaarisuus.fi/tietoa-meista/missio/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:
Toiminta-alue (2021). Solidaarisuus. 19.2.2021.
<<https://solidaarisuus.fi/tietoa-meista/toiminta-alueet/>>

Budjetti 2019:
Tilinpäätös ja toimintakertomus 31.12.2019 (2019). Solidaarisuus. 19.2.2021.
<https://solidaarisuus.fi/wp-content/uploads/2018/12/Solidaarisuus-vuoden-2019-tilinpaatos_ja_toimintakertomus.pdf>

WWF Suomi sr

Perustamisvuosi:
Tietoa meistä (2021). WWF. 19.2.2021.
<<https://wwf.fi/wwf-suomi/tietoa-meista/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:
Tietoa meistä (2021). WWF. 19.2.2021.
<<https://wwf.fi/wwf-suomi/tietoa-meista/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

WWF Finland international development programme 2019 (2020). WWF. 19.2.2021.

<https://wwf.fi/app/uploads/5/c/w/gq610foahxmpfatoyb1qpg/wwf_um_raportti_web.pdf?preview=true>

Budjetti 2019:

Vuosikertomus tilikausi 1.7.2019-30.6.2020. (2020). WWF. 19.2.2021.

<<https://wwf.fi/app/uploads/c/1/s/c1oxyhkvhdkaqjus0tez2d/wwf-vuosikertomus-2020.pdf>>

Suomen Pakolaisapu ry

Perustamisvuosi:

Suomen Pakolaisapu (2021). Maaailma.net. 19.2.2021.

<<https://www.maaailma.net/organisaatiot/suomen-pakolaisapu>>

Kehitysyhteistyön tavoite: Järjestöstä (2021). Suomen pakolaisapu. 19.2.2021.

<<https://pakolaisapu.fi/jarjestosta/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

Järjestöstä (2021). Suomen pakolaisapu. 19.2.2021.

<<https://pakolaisapu.fi/jarjestosta/>>

Budjetti 2019:

Pakolaisapu vuosikertomus 2019 (2020). Suomen pakolaisapu. 19.2.2021.

<<https://pakolaisapu.fi/wp-content/uploads/2020/11/Vuosikertomus-2019.pdf>>

Vammaiskumppanuus ry

Perustamisvuosi:

Vammaiskumppanuus ry (2021). Vammaiskumppanuus. 19.2.2021.

<<https://www.vammaiskumppanuus.fi/vammaiskumppanuus-ry/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:

Vammaiskumppanuus ry (2021). Vammaiskumppanuus. 19.2.2021.

<<https://www.vammaiskumppanuus.fi/vammaiskumppanuus-ry/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

Täällä toimimme (2021). Vammaiskumppanuus. 19.2.2021.

<<https://www.vammaiskumppanuus.fi/maat/>>

Reilu kauppa ry

Perustamisvuosi:

Reilu kauppa ry (2021). Reilu kauppa. 19.2.2021.

<<https://reilukauppa.fi/meista/reilu-kauppa-ry/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:

Reilu kauppa ry (2021). Reilu kauppa. 19.2.2021.

<<https://reilukauppa.fi/meista/reilu-kauppa-ry/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

Reilu kauppa ry vuosiraportti 2019 (2020). Reilu kauppa. 19.2.2021.

<<https://reilukauppa.fi/wp-content/uploads/2020/10/Reilu-kauppa-vuosiraportti-2019.pdf>>

Budjetti 2019:

Fairtrade Finland programme results report 2019 (2020). Reilu kauppa. 19.2.2021.

<https://reilukauppa.fi/wp-content/uploads/2020/09/Programme_results_report_2019.pdf>

Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyö ry

Perustamisvuosi:

Meistä (2021). Demo Finland. 19.2.2021.

<<https://demofinland.org/meista/>>

Kehitysyhteistyön tavoite:

Meistä (2021). Demo Finland. 19.2.2021.

<<https://demofinland.org/meista/>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

Toimintamme (2021). Demo Finland. 19.2.2021.

<<https://demofinland.org/toimintamme/>>

Budjetti 2019:

Vuosiraportti 2019 (2020). Demo Finland. 19.2.2021.

<https://demofinland.org/wp-content/uploads/2020/06/Demo_Finland_Annual_Report_2019_FI_WEB.pdf>

Taksvärkki ry

Perustamisvuosi:

Taksvärkki ry (2021). Finder. 19.2.2021.

<<https://www.finder.fi/J%C3%A4rjest%C3%B6t+yhdistykset+ja+s%C3%A4%C3%A4ti%C3%B6t/Taksv%C3%A4rkki+ry/Helsinki/yhteystiedot/818900>>

Kehitysyhteistyön tavoite:

Taksvärkki ry (2021). Taksvärkki. 19.2.2021.

<<https://www.taksvarkki.fi/taksvarkki-ry>>

Kehitysyhteistyön toteuttamisalue:

Taksvärkki ry:n kehitysyhteistyöohjelma vuosille 2018–2021. (2018). Taksvärkki. 19.2.2021.

<https://www.taksvarkki.fi/tv/wp-content/uploads/2020/11/Taksvarkki_ohjelma_2018_2021_web.pdf>

Budjetti 2019:

Taksvärkki ry:n kehitysyhteistyöohjelma vuosille 2018–2021. (2018). Taksvärkki. 19.2.2021.

<https://www.taksvarkki.fi/tv/wp-content/uploads/2020/11/Taksvarkki_ohjelma_2018_2021_web.pdf>

UM:n tuki 2018–2021.

Myönnetty valtioavustus kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöohjelmille 2018–21 (EUR) (2018). Ulkoministeriö. 19.2.2021.

<https://um.fi/documents/35732/48132/ohjelmatuen_saajat_ja_my%C3%B6nt%C3%B6summat_2018-2021.pdf/2d622823-783d-49dd-a240-fd7cd9e8bbd7?t=1552925027437>

Liite 2. Haastattelurunko

Yleiset kysymykset

1. Mitkä ovat olleet merkittävimmät muutokset kansalaisjärjestönne kehitysstrategioissa ja toiminnassa viime vuosina?
2. Mitkä uskot olevan tärkeimmät kehitysstrategiset muutokset lähitulevaisuudessa?

Innovaatioiden rooli kansalaisjärjestössä

3. Miten organisaatiossasi ymmärretään innovaatiovetoinen kehitysyhteistyö?
4. Ovatko innovaatiot osana organisaatiosi nykyistä tai aikaisempaa työtä tai kehitysstrategioita?
 - a) Miten innovaatiot näkyvät järjestössäsi käytännössä tai kehitysstrategioissa?
 - b) Minkä tyyppisiä innovaatioita kansalaisjärjestönne on hyödyntänyt?
 - c) Suunnitellaanko innovaatioiden hyödyntämistä kehitysyhteistyön välineenä lähitulevaisuudessa? Millä tavoin?
5. Minkä takia organisaatiosi on alkanut hyödyntämään innovaatioita osana kehitysyhteistyötä / Minkä takia järjestösi on kiinnostunut hyödyntämään innovaatioita kehitysyhteistyössään? / Minkä takia ei ole kiinnostunut?
 - a) Mitä innovaatiovetoisella kehitysyhteistyöllä uskotaan saavutettavan?
 - b) Kenelle ja millaiseen kehitysyhteistyöhön innovaatiot on suunnattu?
6. Onko kansalaisjärjestösi ollut osana kehittämässä innovaatioita? Jos on, millä tavoin?
7. Tekeekö tai suunnitteleeko kansalaisjärjestönne innovaatioyhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa?
 - a. Millaisten organisaatioiden kanssa teette yhteistyötä?
 - b. Miten eri osapuolet ovat hyötäneet yhteistyöstä?
 - c. Miten yhteistyö on toiminut eri osapuolien välillä?
 - d. Mitkä ovat olleet haasteita yhteistyössä?
8. Ketkä ovat tai voisivat olla tärkeimpiä toimijoita ja yhteistyökumppaneita innovaatiovetoisessa kehitysyhteistyössä?
9. Mitkä koet olevan suurimpia haasteita tai ongelmia kansalaisjärjestöjen innovaatiovetoisessa kehitysyhteistyössä?
10. Minkä pitäisi muuttua tai millaisia mekanismeja (esim. resurssit, uudet roolit, strategia) tarvitaan että innovaatioita voitaisiin hyödyntää laajemmin kehitysyhteistyön välineenä?
11. Mitkä koet olevan kansalaisjärjestöjen heikkoudet ja vahvuudet innovaatiovetoisessa kehitysyhteistyössä?
12. Millaiseen suuntaan kansalaisjärjestöjen innovaatiovetoinen kehitysyhteistyö voisi kehittyä tulevaisuudessa?